

GØLIN KAURIN NILSEN

**PÅ
NIVÅ**
**ARBEIDSBOK
B1**

B1: TERSKEL

GRAMMATIKK I NORSK SOM ANDRESPRÅK,
BASERT PÅ DET FELLES EUROPEISKE RAMMEVERKET FOR SPRÅK (CEFR)

FAGBOKFORLAGET

Copyright © 2019 by
Vigmostad & Bjørke AS
All Rights Reserved

1. utgave / 1. opplag 2019
ISBN: 978-82-11-02581-4

Grafisk produksjon: John Grieg, Bergen
Grafisk design og sats: tilfellet.torgersen as
Omslagsdesign ved forlaget.

Forfatteren har mottatt støtte fra Det faglitterære fond.

Spørsmål om denne boken kan rettes til:
Fagbokforlaget
Kanalveien 51
5068 Bergen
Tlf.: 55 38 88 00 Faks: 55 38 88 01
e-post: fagbokforlaget@fagbokforlaget.no
www.fagbokforlaget.no

Materialet er vernet etter åndsverkloven.
Uten uttrykkelig samtykke er eksemplarframstilling
bare tillatt når det er hjemlet i lov eller avtale med Kopinor.

INNHOOLD

Ordklasser

Ordlaging

Setninger

Tekster og tekstbinding

FORORD

På nivå er en serie grammatikkbøker som består av to teoribøker og fire arbeidsbøker. Serien gjennomgår *basisnivåene* A1 og A2 og de *selvstendige nivåene* B1 og B2. Disse nivåene for språkkompetanse blir beskrevet i *Læreplan i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere* (VOX 2012 (nå: Kompetanse Norge)) og i *Det europeiske rammeverket for språk: læring, undervisning og vurdering* (UDIR 2011).

I arbeidsboka på A1 bruker vi setninger og små tekster som vi vet er vanlige å bruke når vi begynner å lære et nytt språk. Vi arbeider også med lydlære. På A2 fortsetter vi arbeidet med setninger som er *frekvente*, og med tekster fra *dagligdagse* situasjoner og vokabular. Samtidig begynner vi å *analysere* grammatikken vi arbeider med. Vi spør for eksempel: Er det et adjektiv eller et adverb? Hvilket ord i setningen forteller adjektivet om? På B1 legger vi enda mer vekt på dette: Vi kan sette ordene i en setning i grupper, og vi kan analysere en setning og finne ut hvordan den kan varieres. På B2 går vi mer i dybden og ser på hvordan vi kan uttrykke detaljer og nyanser ved hjelp av presis og korrekt grammatikk. Du trenger ikke gjøre kapitlene i arbeidsboka i rekkefølge, men jeg anbefaler at du starter på oppgave 1 og arbeider deg framover innenfor hvert kapittel.

GRAMMATIKK GIR MENING

Når vi arbeider med å lære et språk, *arbeider vi alltid med grammatikk*. Grammatikk handler om hvordan ord i et språk er ordnet i forhold til hverandre for å gi mening. Vi lærer også grammatikk når vi lærer morsmålet vårt, men da tenker vi sjelden over det. Oppgavene i arbeidsbøkene til *På nivå* er laget slik at vokabularet er nyttig i flere sammenhenger, og derfor henger vokabularet og grammatikken i oppgavene nøye sammen. Det betyr at du kan ha fokus på ordene og på situasjonen og *samtidig* lære grammatikk.

SJEKKLISTER

Å bli flinkere og tryggere i grammatikk handler mye om *hvordan* du gjør grammatikkoppgaver. Det er viktig å lese teori *før*, *samtidig* og *etter* at du har gjort en oppgave. Derfor er det *sjekkliste* etter hver bolk i arbeidsbøkene. Ved hjelp av disse sjekklisterne kan du finne ut hva du kan, og hva du trenger å øve mer på eller lese mer om.

LYTT OG GJENTA

Når vi lærer et nytt språk, er det ikke nok å *skrive* eller å *lese* det nye språket. Vi må også *lytte* til det nye språket, og vi må *snakke* på det nye språket. Oppgaver som stimulerer flere læringskanaler på denne måten, er merket med et lytteikon:

- *Lytt og gjenta*: Lukk boka. Ha lyden på øret, og snakk høyt for deg selv! Da vil du huske grammatikken og setningen (og ordene) bedre etter at du er ferdig.
- *Lytt og lag setninger med*: Lukk boka. Ha lyden på øret. Gjør den samme operasjonen muntlig som du gjorde da du arbeidet skriftlig med oppgaven. Hvis du har tid, kan du også lytte og gjenta setningene. Det kan du aldri gjøre for mange ganger.
- *Lytt og skriv*: Dette er diktatoppgaver der du lytter og fyller ut de åpne feltene. Disse oppgavene inneholder vanligvis frekvente setninger som det er viktig at du forstår når du hører dem.

Det kan også være til hjelp å *bevege seg* mens du øver. Når du beveger deg, er hele kroppen aktiv i læringsprosessen: Lytt til lydsporene mens du går på tur, lager middag eller er aktiv på andre måter. Lydfilene finner du på verkets hjemmeside.

Å SKRIVE TEKSTER

Å *skrive* tekster kan du ikke bare lese deg til. Du må selv skrive tekster, og du må skrive mange. I *På nivå* finner du mange eksempler på slike tekster, og du finner tips til hvordan du kan bygge opp en tekst. Det vil være en god hjelp for å bli flink til å skrive tekster på norsk.

FASIT

Fasit til oppgavene i finner du bakerst i hver arbeidsbok.

Lykke til!

Gølin K. Nilsen

IKONER

I teoribøkene og arbeidsbøkene kan du finne følgende ikoner:

Dette ikonet finner du i kapitlene om tekster i *teoribøkene*: Læringsmålet i Læreplanen er at du skal kunne **skrive** slike tekster.

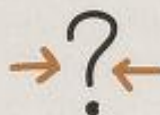
Dette ikonet finner du i kapitlene om tekster i *teoribøkene*: Læringsmålet i Læreplanen er at du skal kunne **lese** og **forstå** slike tekster.

Dette ikonet viser at stoffet finnes som lydfil på verkets hjemmeside.

Dette ikonet finner du både i *teoribøkene* og i *arbeidsbøkene* sammen med tips til praktiske huskereglere om grammatikk.

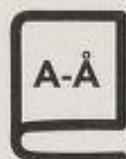
Dette ikonet finner du en del steder i *teoribøkene* sammen med spørsmål som hjelper deg med å sammenlikne morsmålet ditt (eller andre språk du kan) med norsk. Noen ganger kan sammenlikning av språk gjøre det lettere å forstå og huske grammatiske regler.

Sammen med dette ikonet finner du kommentarer som går litt videre enn resten av teorien i *teoribøkene*. Det kan for eksempel være en forklaring som du ikke trenger å kunne, men som gjør det lettere å huske hvorfor noe er som det er på norsk.

Dette ikonet betyr at du kan lese mer om temaet i enten A1/A2- eller B1/B2-teoriboka (A eller B). Sidetallet viser hvor i boka du skal slå opp.

Noen steder i B1/B2-boka kan en ordforklaring være til hjelp for å forstå et grammatisk begrep.

INNHOOLD

FORORD	4
KAPITTEL 1 ORDKLASSER	8
SUBSTANTIV	8
ADJEKTIV	26
DETERMINATIVER	42
VERB	51
ADVERB	70
PREPOSISJONER	80
KONJUNKSJONER	92
SUBJUNKSJONER	98
INTERJEKSJONER	108
KAPITTEL 2 ORDLAGING	113
SAMMENSETTE ORD	113
MER OM ORD	119
KAPITTEL 3 SETNINGER	123
SETNINGSLEDD	123
HELSETNINGER	134
LEDDSETNINGER	151
KAPITTEL 4 TEKSTER OG TEKSTBINDING	165
TEKSTBINDING	165
TEKSTER	180
FASIT	195
FOTO OG ANDRE ILLUSTRASJONER	212

KAPITTEL 1

ORDKLASSER

SUBSTANTIV

1 KONKRETER OG ABSTRAKTER

Sett ring rundt substantivene i ordskyen.

tenke
flagg
på
fortelle
vanskelig
elv
himmel
spisebord
over
mange
eske
kjærlighet
sove
dag
mann

4 STOR ELLER LITEN BOKSTAV?

Sett inn stor eller liten bokstav, punktum og komma.

i juli pleier tante petra å stenge butikken i to uker da reiser hun på hytta i blomvåg sammen med selma det er deilig å ha helt fri i noen dager

solrun planlegger sommerferien hun har fri tre uker i juli og ei uke i august ola er lærer så han har fri fra slutten av juni til midt i august de tre ukene i juni skal de på hytta det gleder solrun seg til i august har hun lyst til å reise til utlandet hun vil gjerne reise til paris eller roma

➔ Les om regler for bruk av skilletegn og stor og liten bokstav i *På nivå A1-A2*.

5 ARTIKKEL?

Her er 20 vanlige substantiv. Hvilket kjønn har substantivene: artikkel *en*, *ei* eller *et*?

Skriv inn artikkel foran substantivene. Hvor mange klarer du uten å se i fasiten?

Kan noen av substantivene ha både artikkel *en* og artikkel *ei*?

a) _____ venn	f) _____ hus
b) _____ ekteskap	g) _____ barn
c) _____ familie	h) _____ bolig
d) _____ bror	i) _____ kvinne
e) _____ søster	j) _____ mann

k) _____ frokost	p) _____ land
l) _____ by	q) _____ samfunn
m) _____ sted	r) _____ skole
n) _____ kjøkken	s) _____ utdanning
o) _____ stue	t) _____ menneske

- 0-10: Du bør nok øve mer. Husk å lære artikkel sammen med substantivet!
- 11-13: Ganske bra.
- 14-16: Fint.
- 17-18: Veldig bra.
- 19-20: Fantastisk! 😊 Du har nok gode læringsstrategier. Del strategiene dine med andre!

6 UREGELRETTE SUBSTANTIV (1)

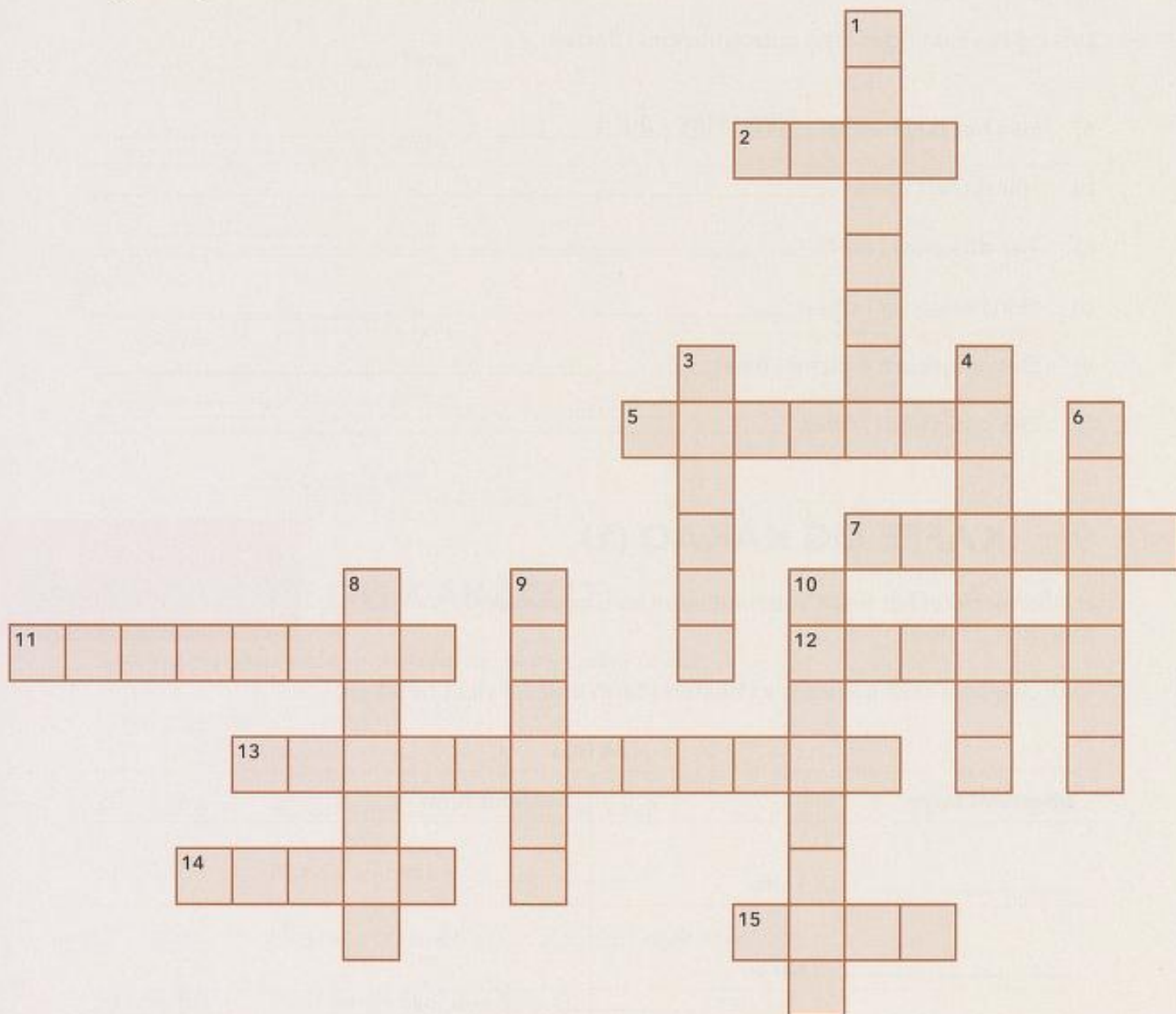
Hvordan bøyer vi disse substantivene?

Fyll ut tabellen.

ENTALL		FLERTALL	
ubestemt form	bestemt form	ubestemt form	bestemt form
en sykkel			syklene
en snekker	snekkeren		
		fedre	
	boka		bøkene
	hånda		
	tingen		tingene

7 KRYSSORD

Fyll ut kryssordet med rett form av substantivet.

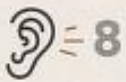

VANNRETT →

- 2 ubestemt form flertall av KART
- 5 bestemt form flertall av GAFFEL
- 7 bestemt form entall av KUSINE
- 11 bestemt form flertall av BROR
- 12 bestemt form flertall av TRE
- 13 ubestemt form flertall av HJELPEMIDDEL
- 14 bestemt form entall av KNE
- 15 ubestemt form flertall av FEIL

LODDRETT ↓

- 1 ubestemt form flertall av FORELDER
- 3 ubestemt form flertall av VAFFEL
- 4 bestemt form flertall av GENSER
- 6 bestemt form flertall av HÅND
- 8 bestemt form entall av ONKEL
- 9 bestemt form flertall av BOK
- 10 ubestemt form flertall av STRAND

8 UREGELRETTE SUBSTANTIV (2)

Skriv setningene med substantivene i *flertall*.

Lytt og lag setninger med substantivene i flertall.

- a) Hva har du i hånda? Hva har du i _____
- b) Har du lest boka? _____
- c) Har du vondt i tåa? _____
- d) Hun har vondt i kneet. _____
- e) Det er forbudt å klatre i treet. _____
- f) Det gjør vondt i foten. _____

9 KAFFE OG KAKAO (1)

Hvilken artikkel har disse substantivene som beskriver *mengder* av noe?

Vi bruker ofte slike substantiv i bestemt form entall. Fyll ut tabellen.

ENTALL

ubestemt form	bestemt form
_____ kaffe	
_____ kakao	
_____ te	
_____ sukker	
_____ salt	
_____ vann	

Sjekk ordbok.uib.no

ENTALL

ubestemt form	bestemt form
_____ varme	
_____ kulde	
_____ regn	
_____ snø	
_____ gull	
_____ luft	

10 KAFFE OG KAKAO (2)

Sett inn mengdeordene i rett form i setningene under.

Lytt og gjenta.

- a) kaffe Æsj, denne _____ er kald!
- b) kaffe Har du smakt kald _____?
- c) gull Hva liker du best, _____ eller sølv?
- d) kulde Hvor lenge skal denne _____ vare, tror du?
- e) regn Hvor lenge skal dette _____ vare, tror du?
- f) snø Hvor dyp er _____ nå? 10 centimeter, kanskje?
- g) kakao Vil du ha en kopp _____ med krem?
- h) te Vil du ha _____ din med eller uten melk?
- i) sukker Vil du ha litt _____ i teen?

11 FRA ENTALL TIL FLERTALL

Skriv setningene med det **markerte** substantivet i flertall. I noen av setningene må du forandre andre ord fordi substantivet skal stå i flertall.

Lytt og lag setninger med substantivet i flertall.

- a) Sofie skal spise middag hos **naboen** i dag. _____
- b) **Søstera** hans bor i Bergen. _____
- c) Er dette **boka** di? _____
- d) Hvor har du lagt **avisa**? _____
- e) Du må gjøre **leksen** din! _____
- f) Han mistet **inntekten** sin. _____
- g) Har du lest denne **artikkelen**? _____
- h) Hvilken norsk **by** har du vært i? _____

12 FRA FLERTALL TIL ENTALL

Skriv setningene med det **markerte** substantivet i entall. I noen av setningene må du forandre andre ord fordi substantivet skal stå i entall.

Lytt og lag setninger med substantivet i entall.

- a) Nå er det på tide at du vasker **trappene**, synes jeg. _____

- b) De nye **naboene** er veldig hyggelige. _____

- c) Det vil bli litt varmere de kommende **ukene**. _____

- d) Jeg lærte flere nye **ord** i forrige time. _____

- e) Vet du om hun har noen **brødre**? _____

- f) Jeg liker ikke disse **stolene** så godt, hvis jeg skal være ærlig. _____

- g) Skal du gjøre disse **oppgavene** eller ikke? _____

- h) Jeg har ikke lest disse **bøkene**. _____
- i) Nå er det bare to **uker** igjen til jull! _____

13 SPRÅKDETEKTIV (1)

Ett av substantivene passer ikke sammen med de andre. Hvilket? Kan du forklare hvorfor?

- a) mann - kvinne - barn - ~~kjærlighet~~

kjærlighet

Fordi: Det er abstrakt, de andre ordene er konkrete.

- b) vinduer - bord - speil - tak

Fordi: _____

- c) kopper - tallerkener - veier - gaffler

Fordi: _____

d) blyanten - pennene - viskelæret - blyantspisseren

Fordi: _____

e) Bergen - Eva - flagg - Nilsen

Fordi: _____

f) følelser - tanker - inntrykk - hund

Fordi: _____

g) skjerfet - lua - jakker - sokken

Fordi: _____

14 HVILKEN REGEL?

Her er to regler for om vi skal bruke ubestemt artikkel eller ikke når substantivet er predikativ i setningen (se også side 18-19 i teoriboka).

Hvilken regel gjelder for setningene? Skriv riktig nummer ved setningene.

Regel 1: Vi bruker ikke ubestemt artikkel hvis substantivet beskriver ei gruppe, slik som yrke, tro, etnisitet eller liknende.

Regel 2: Vi bruker ubestemt artikkel hvis vi legger til et adjektiv som bare beskriver personen (ikke gruppa).

☐	Cristiano Ronaldo er fotballspiller.
☐	Ronaldo er en verdensberømt fotballspiller.
☐	Ronaldo er en kjent fotballspiller fra Portugal.
☐	Jeg er tannlege.
☐	Hun er verdensmester i sykling.
☐	Han er lærer.
☐	Han er en dyktig lærer.
☐	Du er en god venn.
☐	Clara er katolikk.
☐	Hun er renholder.
☐	Jeg vil gjerne bli kokk.
☐	Jeg tror hun blir en god sykepleier.
☐	Han er enkemann.

15 SPRÅKDETEKTIV (2)

Skal det være ubestemt artikkel (en, ei, et) i setningene? Sett kryss ved setningen som er riktig.

a) ☐ Eva er maler.	☐ Eva er en maler.
b) ☐ Eva er flink maler.	☐ Eva er en flink maler.
c) ☐ Jeg er muslim.	☐ Jeg er en muslim.
d) ☐ Skal du bli elektriker?	☐ Skal du bli en elektriker?
e) ☐ Du er katolikk.	☐ Du er en katolikk.
f) ☐ Skal hun bli mor?	☐ Skal hun bli en mor?
g) ☐ Er hun hindu eller buddhist?	☐ Er hun en hindu eller en buddhist?
h) ☐ Hun var bussjåfør, men nå er hun pensjonist.	☐ Hun var en bussjåfør, men nå er hun en pensjonist.

16 RETT FORM (1)

Lytt og fyll ut setningene.

Lytt og gjenta.

- a) Liker du å bake _____?
- b) _____ har _____ nå, dessverre.
- c) Kjenner du den nye _____?
- d) Hvor mange _____ har du lest den siste _____, tror du?
- e) Har du lest dagens _____?
- f) Det er fint å bli kjent med nye _____.
- g) Jeg må slutte på _____ fordi jeg har fått _____.
- h) Har du arbeidet med _____ din hele _____?
- i) Kan du ta _____, er du snill?

17 RETT FORM (2)

Sett inn rett form av substantivet i setningen.

- a) bukse Jeg vil gjerne se på ei svart _____.
- b) pose Kan jeg få tre _____?
- c) blyant Kan jeg låne en _____?
- d) kjøkken Vi har fire stoler på _____.
- e) størrelse Hvilken _____ bruker du?
- f) rom Hvor mange _____ er det i leiligheten din?
- g) uke Hvilken _____ skal du ha ferie?
- h) måned Hun har bodd her i to _____.
- i) problem Jeg tror at han har personlige _____.

Er du usikker på substantivets kjønn og hvordan du bøyer det? Sjekk ordbok.uib.no

- j) lekse Har du gjort _____ dine?
- k) hår Har du klippet _____? Du var skikkelig fin!
- l) mage Jeg har fryktelig vondt i _____ i dag.
Jeg tror nesten at jeg må gå hjem.
- m) jakke Liker du den nye _____ mi? Jeg kjøpte den i går.

18 RETT FORM (3)

Sett inn rett form i setningene av substantivene.

Husk å finne ut hvilken artikkel substantivene har hvis du ikke vet det.

Er du usikker på hvilket kjønn
substantivet har?
Sjekk ordbok.uib.no

bil

Vi har kjøpt ny _____ Vi er veldig fornøyde med den nye
_____. _____ er elektrisk. Det er dyrt å ha
_____, men vi har i alle fall bare én _____.
Søstera mi og mannen hennes har to _____.

klasse

Til høsten skal Trond begynne i 4. _____. Det er 24 elever i
_____ til Trond. Læreren deres heter Gunnar. Han har hatt ansvar for
Tronds _____ siden de gikk i 2.

kontrakt

Nå for tida kan det være vanskelig å få en fast jobb. Mange arbeidstakere går på
_____. Noen _____ varer bare i tre måneder.
_____ min varer i et halvt år, og det er jeg glad for. Men jeg vil aller
helst ha fast stilling, selvfølgelig.

språk

Kona mi snakker fire _____. Jeg snakker bare to _____.

Jeg begynte å lære norsk for to år siden. Jeg synes at det norske _____ er vanskelig. Det er veldig forskjellig fra mitt _____, som er persisk.

oppgave

Det er mange _____ i denne boka. Noen av _____ er veldig vanskelige, men det er bra, synes jeg. Jeg liker at _____ er varierte. Jeg prøver å gjøre to eller tre _____ hver dag. Jeg skal ta en pause når jeg er ferdig med denne _____.

19 SPRÅKDETEKTIV (3)

Det er én feil i hver setning. Finn feilene og skriv setningene korrekt.

a) Har du funnet ny leiligheten?

b) Hva er navn ditt?

c) Hvilken hus bor du i?

d) Hvor mange rommene har du i leiligheten?

e) Bor dine foreldrene her i byen?

- f) Det er bra å bli kjent med nye folkene. _____

- g) Jeg kom for seint fordi buss var forsinket. _____

- h) Hvor mange elevene er det i klassen? _____

- i) Jeg vil gjerne snakke med min læreren. _____

20 BØYNINGSSKJEMA

Finn substantivene i ordskyen. Bøy dem i skjemaet.

 Er du usikker på hvilket kjønn
 substantivet har?
 Sjekk ordbok.uib.no

ENTALL		FLERTALL	
ubestemt form	bestemt form	ubestemt form	bestemt form

KAN DU DET?

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
<p>Jeg kan skille mellom egennavn og fellesnavn, og jeg vet at vi skriver egennavn med stor forbokstav og fellesnavn med liten forbokstav.</p> <p><i>(I can distinguish between proper names and common names, and I know that we use a capital letter when writing proper names, and lower case when writing common names.)</i></p>			
<p>Jeg vet at substantiv på norsk kan være konkrete eller abstrakte, og jeg vet hva det betyr.</p> <p><i>(I know that nouns in Norwegian can be divided into concretes and abstracts, and I know what that means.)</i></p>			
<p>Jeg kan artikkelen på vanlige substantiv.</p> <p><i>(I know which article to use for common nouns.)</i></p>			
<p>Jeg kan reglene for bruk av artikkel i entall, ubestemt form.</p> <p><i>(I know the rules for when to apply the article in the singular, indefinite form.)</i></p>			
<p>Jeg kan bruke entall og flertall riktig når jeg snakker om kjente tema.</p> <p><i>(I can use the singular and plural form correctly when I speak about familiar topics.)</i></p>			

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
<p>Jeg kjenner igjen ubestemt form og bestemt form når jeg leser eller lytter.</p> <p><i>(I can recognize the indefinite and definite forms when I read or listen.)</i></p>			
<p>Jeg kan bruke ubestemt form og bestemt form riktig i frekvente setninger.</p> <p><i>(I can use the indefinite form and the definite form correctly in frequent sentences.)</i></p>			
<p>Jeg kan bøye substantiv i entall og flertall, ubestemt og bestemt form, i et bøyningsskjema, både regelrette og uregelrette substantiv.</p> <p><i>(I can decline a noun in the singular and plural, indefinite and definite form, using a declension chart, both regular and irregular nouns.)</i></p>			

ADJEKTIV

1 ORDLABYRINT

Finn disse adjektivene i ordlabyrinten:

gammel stor langsam fersk tykk
rutete rosa naken ferdig brun vakker grå

V	A	K	K	E	R	P	C	Z	H
Å	Ø	M	G	R	Å	O	T	F	A
R	O	S	A	H	E	B	D	E	F
U	R	U	M	P	S	T	O	R	Y
T	D	N	M	K	X	Y	C	D	N
E	U	F	E	R	S	K	A	I	A
T	Ø	Q	L	P	K	K	I	G	K
E	F	Z	Æ	Y	Z	G	J	Å	E
S	L	A	N	G	S	O	M	R	N
I	L	S	E	B	R	U	N	I	M

Hvilken bøyning har adjektivene? Fyll ut skjemaet.

→?← Oversett adjektivene til morsmålet ditt.

	BØYNING	MORSMÅL
gammel	gammel, gammelt, gamle	

3 ANTON OG TURID VANG

Hvilket substantiv står de **markerte** adjektivene i fortellingen til? Les fortellingen og fyll ut tabellen.

Anton var en **ensom** mann før han traff Turid. Turid var **nydelig**, og dessuten var hun alltid i godt humør. Anton elsket Turid over alt på jord, og en **vakker** sommerdag giftet de seg. De flyttet inn i en koselig **blokkleilighet** på Møhlenpris. Anton arbeidet i en av byens **store** banker. Lønna hans var ganske **høy**, så de hadde **god** økonomi. Nå ønsket de seg et **lite** barn. Turid ble mer og mer **ulykkelig** ettersom årene gikk uten at hun ble **gravid**. Men til slutt fikk de endelig **lille** Solrun. Da hadde både Anton og Turid passert 40 år.

DETTE ADJEKTIVET:

DETTE SUBSTANTIVET:

ensom	forteller om	mann

4 SPRÅKDETEKTIV

Det er én feil i hver setning. Finn feilen og skriv setningene slik de skal være.

- a) Jeg er sikkert på at det går bra. _____

- b) Har du kjøpt bukse ny? _____
- c) Hun soler seg ofte fordi hun vil bli brunt. _____

- d) Mange norsk folk reiser til Spania om vinteren. _____

- e) Jeg likte de gammel reglene bedre enn de som gjelder nå. _____

- f) Det er vanskelig å følge med i alt det nytt som skjer. _____

- g) Hun har et stor talent, må jeg si. _____
- h) Denne teksten er veldig godt! _____
- i) Unnskyld, jeg forstår ikke oppgaven. Ordene er for vanskelig. _____

5 UREGELRETTE ADJEKTIV

Fyll ut i setningene med adjektivet i riktig form.

Lytt og gjenta.

- a) ekkel Jeg liker ikke edderkopper. Jeg synes at de er så _____!
- b) vakker For noen _____ tepper! Har du laget dem selv?
- c) hyggelig Takk for et _____ selskap! Jeg håper vi ses igjen snart.

- d) lilla Har du sett det _____ skjerfet mitt?
- e) ny De skal flytte inn i _____ hus til våren.
- f) norsk Det er veldig _____ å ha ei hytte på fjellet, er det ikke?
- g) åpen Når er butikkene _____ i påska?
- h) sulten Huff, nå er barna _____. Vi må komme oss hjem og lage middag.
- i) lekker Du lager alltid så _____ retter! Dette her ser deilig ut!

6 PÅ KAFÉ

Fyll ut med rett form av *liten* i dialogen.

Ada: Så koselig det er her på denne _____ kafeen!

Frida: Ja, ikke sant! Jeg er glad for at vi gikk inn hit. Se på denne
_____ brødkurven og disse morsomme
_____ smørpakkene! Her er menyen, forresten.

Hva vil du ha?

Ada: Jeg tror jeg tar en salat. Og du?

Frida: Jeg er ganske sulten. Jeg vil gjerne ha noe mer enn bare en
_____ salat.

Kelneren: Har dere bestemt dere?

Ada: Ja, jeg vil gjerne ha en salat, et _____ glass vin og litt vann ved siden av.

Kelneren: Og du?

Frida: Jeg tar en _____ pizza.
Har dere sånne _____ chilier?

Kelneren: Ja, det har vi. Vil du ha _____ chilier på pizzaen?

- Frida: Ja, gjerne. Og en _____ øl.
- Kelneren: Det er greit. Et _____ øyeblikk, så kommer jeg med drikkevarene.
- Frida: Takk skal du ha.
- Ada: Nå skal det bli godt med mat.
- Frida: Det er sant. Men du sa jo at du ikke var så sulten. Du bestilte jo bare en _____ salat!
- Ada: Ja, men etterpå skal jeg ha en stor dessert!
- Frida: Jeg skjønner ...
- Ada: Men nå må jeg en _____ tur på do før maten kommer.

7 LOPPEMARKED

Skriv om fra *ubestemt form* til *bestemt form*.

Lytt og lag setninger med substantivet i bestemt form.

**EIDET SKOLEKORPS
ARRANGERER LOPPEMARKED**

12. mai i gymsalen på Eidet skole.
Gjør et kupp!
Støtt skolekorpset!

Velkommen!
Hilsen arrangementskomiteen

Jeg fant denne lille lampa.

Hva fant du på loppemarkedet?

a) Jeg fant ei lita lampe.

Jeg fant denne lille lampa

b) Jeg fant et grønt skjørt.

Jeg fant dette _____

- c) Jeg fant to hvite stoler. Jeg fant disse _____.
- d) Jeg fant en gammel kommode. Jeg fant _____.
- e) Jeg fant en ubrukt genser. _____.
- f) Jeg fant en grønn sovepose. _____.
- g) Jeg fant et nytt telt. _____.

8 ET FINT KOMPLIMENT

Fyll ut setningene med adjektivet i rett form.

Lytt og gjenta.

- a) fin Så _____ du er i dag, da! Skjer det noe spesielt?
- b) vanskelig Disse oppgavene er altfor _____! Jeg forstår ingenting!
- c) flink Du er så utrolig _____ til å forklare! Nå forstår jeg alt!
- d) hektisk De siste dagene har vært fryktelig _____. Jeg er helt utslitt!
- e) fantastisk For en _____ utsikt dere har!
Trives dere her i det nye huset?
- f) stilig For en _____ bukse! Hvor har du kjøpt den?
- g) god Så _____ spørsmål du stiller!
Jeg må tenke meg om før jeg svarer.
- h) morsom For et _____ skjerf! Har du strikket det selv?
- i) grønn Så flott blomstene dine står! Du må ha _____ fingre!
- j) lekker Se på denne _____ kaka! Er det du som har bakt den?

9 HVORDAN HAR DU DET?

Fyll ut setningene med adjektivet i rett form.

Trenger du ubestemt artikkel (en/ei/et) eller bestemt artikkel (den/det/de) foran adjektivet?

Lytt og gjenta.

- a) fryktelig Uff, jeg har _____ hodepine i dag.
Jeg tror jeg må legge meg nedpå litt.
- b) kvalm Du ser dårlig ut! Er du _____? Vil du ha et glass vann?
- c) hvit Du er jo helt _____ i ansiktet!
- d) gal Er det noe _____? Kan jeg hjelpe deg med noe?
- e) svimmel Er du _____? Du ser litt blek ut.
- f) stor Jeg har _____ smerter i det høyre kneet.
- g) sikker Er du _____ på at du skal gå på jobb i morgen?
Du har jo fortsatt feber.
- h) høy Jeg må holde senga i dag på grunn av _____ feber.
- i) ekkel Jeg håper _____ hosten min gir seg snart.
Nå har jeg hostet i snart tre uker!

10 DEN SISTE OPPGAVEN VAR VANSKELIG

Lag setninger med ordene. Lag én setning med entall og én setning med flertall.

- a) siste - oppgaven - vanskelig

Den siste oppgaven var vanskelig.

De siste oppgavene var vanskelige.

- b) ny - bok - morsom
- _____
- _____

c) gammel - bil - miljøfarlig

d) forrige - lov - rettferdig

e) gammel - sjef - rotete

f) andre - utdanning - lang

g) siste - søknad - god

h) lang - dag - hektisk

11 GRADBØYING

Fyll ut tabellen.

	POSITIV FORM	KOMPARATIV FORM	SUPERLATIV FORM
a)	gammel		
b)			minst
c)	ung		

	POSITIV FORM	KOMPARATIV FORM	SUPERLATIV FORM
d)		flottere	
e)	fantastisk		
f)	vakker		
g)			best
h)	lang		
i)		billigere	

12 POSITIV ELLER KOMPARATIV FORM?

Fyll ut setningene med adjektivene i *komparativ* form eller *positiv* form.

- a) god Oppgaven til Ada var ikke like _____ som oppgaven til Frida.
Derfor fikk Frida _____ karakter på oppgaven sin enn Ada gjorde.
- b) høy Huset til naboen ble _____ enn vi hadde trodd.
Nå er taket deres så _____ at vi har mistet utsikten vår. Uff!
- c) lang Hvor _____ er det til sentrum fra hytta deres?
Jeg vet ikke, men det er _____ enn jeg hadde trodd.
- d) fin Jeg har aldri sett en så _____ brudekjole før!
Brudekjolen din er mye _____ enn kjolen jeg hadde
da jeg giftet meg.
- e) gammel Foreldrene hennes er ikke like _____
Mora er to år _____ enn faren.
- f) vanskelig Denne oppgaven er veldig _____, synes jeg.
Den er mye _____ enn den forrige oppgaven!

13 SUPERLATIV

Fyll ut med adjektivet i *superlativ* form. Husk at du må bøye superlativet med -e hvis det står i bestemt form eller i flertall.

Lytt og gjenta.

- a) god Kjøttkaker er det _____ jeg vet!
- b) snill Du er den _____ broren i hele verden, vet du det?
- c) flink Han er _____ i klassen.
- d) varm Dette må være årets _____ dag!
- e) fin Hagen deres er den _____ i hele borettslaget.
- f) gammel På idrettsdagen skal de _____
 elevene hjelpe til med matlagingen.
- g) kald I dag er det _____ i Karasjok.
 Der er det minus 35 grader.
- h) viktig Det _____ for meg er at du har det bra.
- i) ung Hva heter den _____ sønnen din?
- j) gammel Er Sofie _____ eller yngst?

14 ANDESFJELLENE

Sett inn *den*, *det* eller *de* i setningene.

Andesfjellene er _____ lengste fjellkjeden i verden. _____ høyeste fjellet i Andesfjellene er Aconcagua og ligger i Argentina. Mange av _____ høye fjellene i fjellkjeden er vulkaner, og man regner 60 av dem som virksomme. Cotopaxi i Ecuador er en av _____ mest aktive vulkanene i Andesfjellene. _____ siste utbruddet som Cotopaxi hadde, skjedde i 2016. Noen av vulkanutbruddene har vært tragiske. _____ nordligste vulkanen i Colombia, Nevado del Ruiz, hadde et utbrudd i 1985. 23 000 mennesker mistet livet i forbindelse med utbruddet.

(Kilde: wikipedia)

15 ORDENSTALL (1)

Sett strek mellom setning og riktig ordenstall.

a) Anne går i fjerde klasse.	2.
b) De bor i tolvte etasje.	3.
c) Dette er den femte bilen vi har på bare tre år!	4.
d) De venter sitt andre barn i desember.	12.
e) De skal reise til Egypt på ferie den tjuende neste måned.	7.
f) Laget hennes kom på tredje plass i cupen.	5.
g) Hun er født åttende mai.	20.
h) Kontoret hans ligger i sjuende etasje.	8.

16 ORDENSTALL (2)

Skriv ordenstallene med bokstaver.

Lytt og gjenta.

- 32. _____
- 24. _____
- 11. _____
- 14. _____
- 17. _____
- 3. _____
- 64. _____
- 15. _____
- 55. _____

17 EN ANSATT

Sett inn det substantiverte adjektivet i rett form i setningene.

en ansatt

Har du mange _____ i bedriften din?

Det er to _____ på lageret og en _____ i resepsjonen.

De _____ skal ha et møte på fredag.

en voksen

Jeg vil gjerne ha to billetter. En _____ og en barn.

Det er viktig med mange _____ i barnehagen.

De _____ må ta ansvaret i vanskelige situasjoner.

KAN DU DET?

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
<p>Jeg vet hva et adjektiv er, og kan kjenne det igjen når jeg lytter eller leser.</p> <p><i>(I know what an adjective is and can recognize it when I listen or read.)</i></p>			
<p>Jeg vet at adjektiv forteller om substantiv, og jeg kan identifisere hvilket substantiv adjektivet beskriver.</p> <p><i>(I know that an adjective tells us more about a noun, and I can identify which noun the adjective describes.)</i></p>			
<p>Jeg kan bøye adjektivet til substantivet det står til.</p> <p><i>(I can decline the adjective correctly according to the noun it describes.)</i></p>			
<p>Jeg vet at jeg må bruke bestemt artikkel foran adjektivet når jeg bruker adjektiv til et substantiv i bestemt form.</p> <p><i>(I know that I must use the definite article when I use an adjective to describe a noun in the definite form.)</i></p>			
<p>Jeg kan gradbøye regelrette adjektiv.</p> <p><i>(I can decline an adjective comparatively if it follows the rule.)</i></p>			
<p>Jeg kan gradbøye vanlige uregelrette adjektiv.</p> <p><i>(I can decline comparatively common irregular adjectives.)</i></p>			
<p>Jeg kan bruke adjektiv til å sammenlikne substantiv.</p> <p><i>(I can use adjectives to compare nouns.)</i></p>			

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
<p>Jeg kan bøye adjektivet i superlativ form til et substantiv i bestemt form.</p> <p><i>(I can decline the adjective in superlative form when it describes a noun in definite form.)</i></p>			
<p>Jeg kan bruke ordenstall.</p> <p><i>(I can use ordinals.)</i></p>			
<p>Jeg kan bruke noen frekvente substantiverte adjektiv riktig, slik som <i>ansatt</i> og <i>voksen</i>.</p> <p><i>(I can correctly use a few frequent substantiated adjectives, such as <i>ansatt</i> and <i>voksen</i>.)</i></p>			

igjen. Det er lenge siden jeg de
 meg har sett dem nå. Vi holder kontakt på Skype,
 min deres

men det er ikke det samme. Jeg
 Meg kan ikke kjenne lukta av mors børeke gjennom
 Min

Vi jeg. De
Skype! Oss skal bo hos besteforeldrene meg. Dem har et stort hus med
 Vår mine. Deres

en nydelig hage. Jeg de
 Meg liker å sitte i hagen dem om kvelden sammen med
 Mitt deres

bestefar. Vi
 Oss spiller sjakk og snakker om historie og politikk. Bestefar var lærer, og
 Vår

han seg han
 ham elsket yrket hans . Nå har seg vært pensjonist i snart 10 år.
 seg sitt sin

3 HAN KYSSER KONA SI

Hvilket *eiendomsord* må du bruke? Fyll ut i setningene. Husk å bøye eiendomsordet.

- a) Olas kone Ola kysser kona _____.
Per kysser kona _____.
- b) Evens leilighet Even trives i leiligheten _____.
Leiligheten _____ ligger i sentrum.
- c) Simons jobb Simon liker jobben _____, men i dag er han syk.
Derfor må noen andre hjelpe kundene _____ i dag.

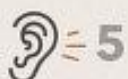
- d) Selmas hytte Selma skal være på hytta _____ hele sommeren.
Hytta _____ ligger i Blomvåg utenfor Bergen.
- e) Petras butikk Kundene til tante Petra synes at butikken _____ er
både eksotisk og spennende. Petra liker å arbeide i butikken
_____ om kveldene.
- f) Solruns foreldre Solrun mistet foreldrene _____ da hun var i
begynnelsen av trettiårene. Foreldrene _____ var
over 40 år da de fikk henne.

4 DEN, DET ELLER DE?

Fyll ut setningene med *den*, *det* eller *de*.

Lytt og gjenta.

- a) Været har vært helt fantastisk _____ siste dagene.
- b) Har du lest _____ siste boka til Nesbø?
- c) Uff, nå glemte jeg _____ nye mobilen min i klasserommet.
- d) _____ forrige mannen hennes var millionær.
- e) Jeg liker _____ nye leiligheten vår bedre enn _____ gamle.
- f) Er du enig i politikken til _____ nye regjeringen?
- g) Jeg hadde ikke stemmerett ved _____ forrige valget.
- h) Han skal bo i Oslo _____ neste årene.
- i) De tok _____ samme toget til Eidsvoll hver dag.
- j) Når går _____ neste bussen til Gjøvik?

5 VIL DU HA NOE ANNET?

Sett inn demonstrativene i rett form i setningene.

Lytt og gjenta.

a) annen Jeg vil gjerne se på en _____ genser i samme størrelse.

Jeg kan komme en _____ dag.

Har du noen _____ forslag?

Har du et _____ forslag?

b) sånn _____ skal du gjøre det!

Du kan ikke snakke _____ til faren din!

Et _____ hus vil jeg gjerne ha.

Alle går med _____ bukser nå.

Har du hørt _____ tull!

c) hvilken _____ klasse går sønnen din i?

_____ bøker har du lest i det siste?

_____ problem snakker du om?

d) samme Det er det _____ for meg!

Jeg synes at du skal skrive den _____ oppgaven en gang til.

6 DIALOGER

Se på bildene og fyll ut dialogene med demonstrativer som passer. Velg fra ordskyen.
Du kan bruke demonstrativene flere ganger.

disse ^{det} de ^{dette} den
hvilket hvilke
^{denne} hvilken

- _____ bagasjebånd skal jeg bruke?
- Det kommer an på _____ flyselskap du reiser med.
- Jeg reiser med SAS.
- OK. Da kan du bruke _____ båndet der.
- Takk

- Unnskyld, jeg finner ikke biblioteket.
- Biblioteket? Skal vi se ... Det er _____ veien.
- Du skal over _____ lyskrysset der.

- Unnskyld, hvor mye koster _____ slipsene her?
- _____ slipsene her koster 349 kroner per stykk, men _____ slipsene på stativet der borte til høyre er på tilbud _____ uka.
- Hva koster _____ slipsene, da?
- 149.

- Mamma, jeg skal i bursdag i dag. Er _____ skjorta rein eller skitten?
- Jeg aner ikke. Hvor fant du den?
- Den lå i _____ store haugen med klær inne på vaske-rommet.
- Alle klærne i _____ haugen er skitne.

7 MYE ELLER MANGE?

Fyll ut i teksten med *mye* eller *mange*.

Etter at Selma ble pensjonist, har hun reist _____ på hytta. _____ ganger er hun der helt alene. _____ av hyttene rundt står tomme, men det gjør ikke noe, synes Selma. Hvis været er bra, drar hun ut med båten. Hun får _____ fisk. Hun liker å lage _____ forskjellige fiskeretter. Hun lager fiskekaker, fiskeboller, fiskesuppe og fiskegrateng. Hun har _____ mat i frysen, men det er bra. Av og til drar hun til Straume sentrum. Der er det _____ butikker, men Selma kjøper ikke så _____. «Jeg har alt jeg trenger», sier hun.

8 GUTTEN OG NØTTENE

Denne fabelen er hentet fra Æsops fabler. Kvantorene er fjernet fra tekstene. Skriv kvantorene fra rammen på rett plass i teksten.

begge

halvparten så mange

mange

mange

mye

GUTTEN OG NØTTENE

En gutt fant en krukke med _____ nøtter og rosiner på kjøkkenet.

Gutten likte godt _____ deler, så han stakk hånden ned i krukka for

å ta så _____ han kunne. Men da han ville ta hånden opp av krukka igjen, satt hånden fast.

«Hva skal jeg gjøre?» gråt gutten. «Nå kommer hånden min til å sitte fast her for alltid!»

Da kom mora hans inn på kjøkkenet.

«Det er vel ikke noe å lage så _____ oppstyr for», sa hun.

«Prøv å ta _____ nøtter og rosiner, så skal du se at det går bedre!»

9 **BEGGE DELER, TAKK!**

Svar på spørsmålene med enten *begge deler* eller *begge to*.

Lytt og svar på spørsmålene.

- a) Vil du ha en banan eller et eple? _____
- b) Kjenner du Even eller Frida? _____
- c) Liker du krabbe eller reker? _____
- d) Har du vasket skjorta eller buksa? _____
- e) Skal du treffe mor eller far? _____
- f) Har de hytte eller hus? _____
- g) Skal de få seg katt eller hund? _____

10 **HAN ER SIN EGEN SJEF**

Sett inn riktig form av *egen* i setningene: *egen, eget, egne*.

Lytt og gjenta.

- a) Han har sitt _____ firma.
- b) Har barna deres _____ rom?

- c) Jeg gleder meg til jeg flytter hjemmefra og får mitt _____ sted.
- d) Han har sin _____ stil.
- e) Er dette din _____ idé? Har du funnet på det helt selv?
- f) Hvorfor bruker du bøkene mine? Har du ikke _____ bøker?
- g) Jeg har min _____ gitar, så jeg trenger ikke å låne din.
- h) Denne suppa er min _____ oppskrift. Liker du den?
- i) Han har ingen _____ tanker. Kona hans bestemmer alt!

11 KLARER DU DET SELV?

Skriv setningene med riktig ordstilling. Begynn med det **markerte** ordet.

Lytt og gjenta.

- a) lært selv **Petter** har på seg å kle. _____

- b) selv gjør **Hun** leksene ikke sine. _____

- c) du selv **Klarer** tennene å pusse? _____

- d) genseren **Har** strikket selv du din? _____

- e) **Hvorfor** selv du ikke gjør det? _____
- f) dere **Passer** selv tida? _____
- g) selv **Fikset** datamaskinen du? _____

KAN DU DET?

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
Jeg vet hvilke typer ord determinativer er. <i>(I know what kind of words determinatives are.)</i>			
Jeg kan bruke demonstrativene <i>den/denne, det/dette</i> og <i>de/disse</i> riktig. <i>(I can use the demonstratives den/denne, det/dette and de/disse correctly.)</i>			
Jeg kan bruke kvantorene <i>mange</i> og <i>mye</i> riktig i frekvente setninger. <i>(I can use the quantifiers mange and mye correctly in frequent sentences.)</i>			
Jeg kan bruke eiendomsord riktig. <i>(I can use possessives correctly.)</i>			
Jeg blander ikke personlige pronomener og eiendomsord når jeg snakker og skriver. <i>(I do not mix personal pronouns and possessives when I speak or write.)</i>			
Jeg kan bruke forsterkeren <i>egen/eget/egne</i> riktig i frekvente setninger. <i>(I can use the emphasizer egen/eget/egne correctly in frequent sentences.)</i>			
Jeg kan bruke forsterkeren <i>selv</i> i enkle setninger der <i>selv</i> betyr at man klarer å gjøre noe alene. <i>(I can use the emphasizer selv in simple sentences when selv is used to emphasize that someone is doing something alone (or on their own)).</i>			

VERB

1 NÅ ELLER DA?

Står verbet i setningen i *presens* eller i *preteritum*?

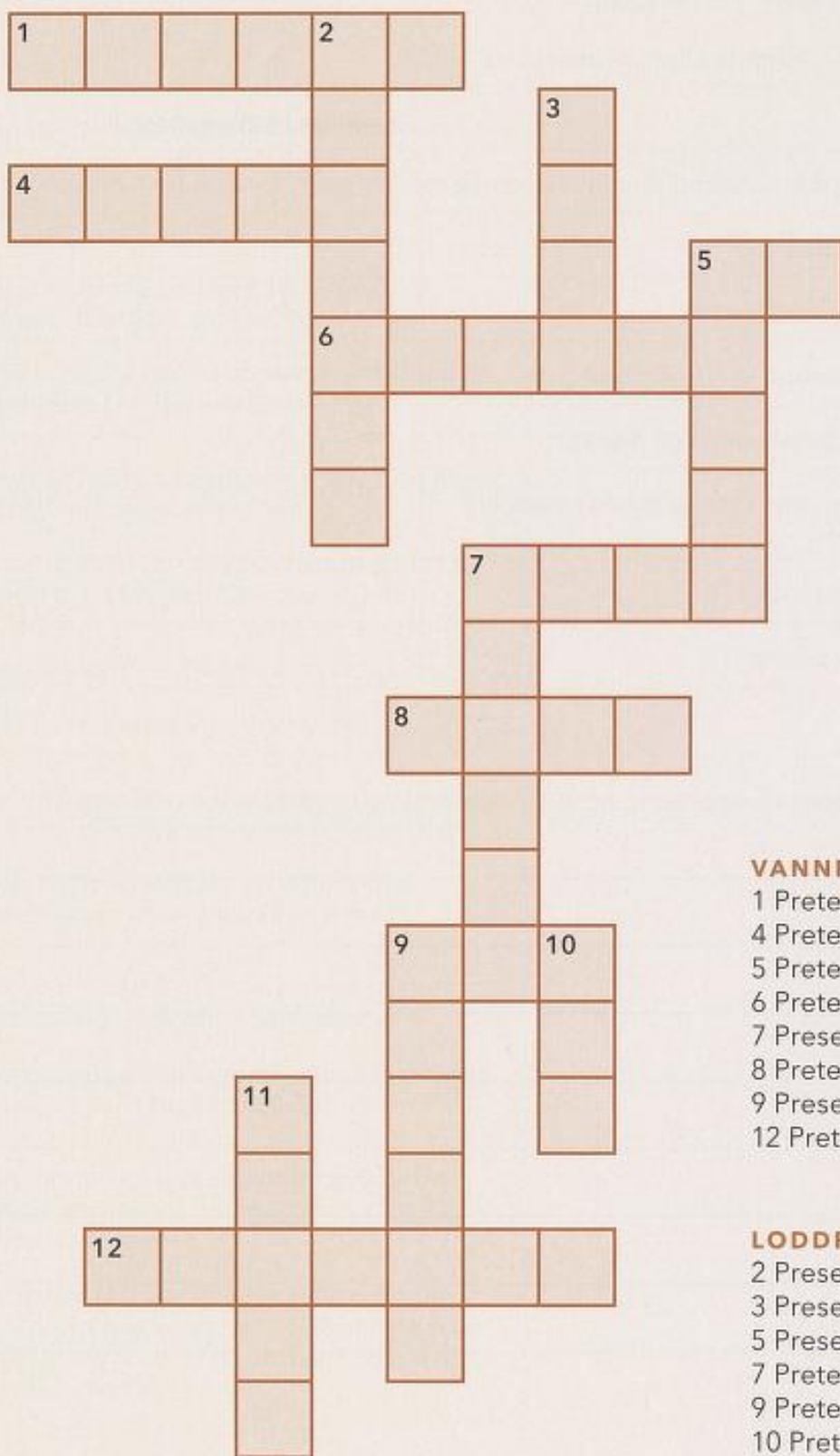
TEMPUS I SETNINGEN		
a)	De drar alltid på langhelg til Berlin i november.	
b)	Filmen startet halv sju!	
c)	Jeg kom for seint til møtet.	
d)	De siste oppgavene var de vanskeligste.	
e)	Vi diskuterte denne saken på møtet.	
f)	Om sommeren reiser hun alltid på besøk til familien i Polen.	
g)	Kan du ikke komme?	
h)	Hva holder du på med?	

Skriv setningene i presens i preteritum, og skriv setningene i preteritum i presens.

- a) _____
- b) _____
- c) _____
- d) _____
- e) _____
- f) _____
- g) _____
- h) _____

2 KRYSSORD

Fyll ut kryssordet.

VANNRETT →

- 1 Preteritum av Å TENKE
- 4 Preteritum av Å BO
- 5 Preteritum av Å LIGGE
- 6 Preteritum av Å GJØRE
- 7 Presens av Å SPØRRE
- 8 Preteritum av Å GÅ
- 9 Presens av Å VITE
- 12 Preteritum av Å FORSTÅ

LODDRETT ↓

- 2 Presens av Å TRENGE
- 3 Presens av Å GJØRE
- 5 Presens av Å LEIE
- 7 Preteritum av Å SPISE
- 9 Preteritum av Å VITE
- 10 Preteritum av Å TA
- 11 Preteritum av Å SKRIVE

3 SELMA OG PETRA

Sett strek slik at setningene passer sammen.

Lytt og gjenta.

Fridas farfar døde

To år seinere var Fridas farmor,

På bussturen ble hun

De ble

De var mye sammen

I 1998 mistet Petra

Selma og Petra bestemte seg

To uker etter brannen flyttet

Nå eier de

Selma, på en busstur i Frankrike.

i tida etter bussturen.

leiligheten sammen.

Petra inn hos Selma.

for å flytte sammen.

kjent med Petra Salvesen.

leiligheten sin i en brann.

gode venner.

i 1993.

4 PRESENS PERFEKTUM

Presens perfektum forteller ofte om noe vi har gjort (eller ikke har gjort), og som har *betydning* for situasjonen vi er i. Dette kan vi uttrykke på to måter:

Jeg er ikke sulten. Jeg har nettopp spist.

➔ Jeg er ikke sulten, for jeg har nettopp spist. (forklaringen med presens perfektum kommer til slutt: FOR)

➔ Jeg har nettopp spist, så jeg er ikke sulten. (forklaringen med presens perfektum kommer først: SÅ)

Sett strek mellom setningene som passer sammen.

Lytt og bind sammen setningene. Først bruker du bindeordet *for*, og etterpå bruker du bindeordet *så*.

		VERB 1	VERB 2
a)	Skulle du ikke lese avisa likevel?	skulle	lese
b)	Jeg hadde ikke trodd det om deg!		
c)	Hvem snakket du med?		
d)	Har han ikke svart på e-posten din?		
e)	Skal vi ta en tur på kino i kveld?		
f)	Hvem vil du helst snakke med?		
g)	Vi skal besøke dem i jula.		
h)	Har du ikke tatt eksamen?		
i)	De skulle lese sammen etter middag.		
j)	Jeg har kastet de gamle skoene dine.		

6 PRESENS PERFEKTUM ELLER PRETERITUM?

Sett inn rett form i dialogene: presens perfektum eller preteritum.

å kjøpe

- Hvor _____ du _____ den buksa?
- På Motehjørnet. De hadde salg i forrige uke.
- _____ du noe mer?
- Ja, jeg _____ to fine gensere også.

å vaske

- Jeg _____ kjøkkenet i formiddag. Det så ikke ut!
- Sier du det? Jeg _____ kjøkkenet i forrige uke.
- Det skulle man ikke tro.

å gifte seg

- Petter og Stine _____

- Er det sant? Når skjedde det?
- De _____ i forrige uke.

å tenke

- _____ du _____ noe mer på forslaget mitt?
- Ja, absolutt. Jeg _____ på det i hele går.
- Ja, hva synes du da?
- Jeg synes det er en god idé.

å bruke

- Bruker du briller?
- Ja, jeg _____ briller i flere år.
- Sier du det? Jeg visste ikke at du _____ briller.
- Nei, det er ikke så rart. Jeg går ofte med kontaktlinser.

å gjøre

- Hva _____ du mellom klokka fire og seks på fredag kveld?
- Jeg var på kino, faktisk. Hvorfor spør du?
- Noen har knust et vindu i garasjen, og jeg prøver å finne ut hvem som _____ det.
- Ja, tror du at det var meg?
- Nei, egentlig ikke, men jeg spør alle i blokka.

7 STERKE VERB

Sterke verb har ingen endelse i preteritum. Sterke verb følger ofte et *fast skifte* i vokal når vi bøyer dem.

I ordskyen finner du *fem verb* som følger skiftet **a** i preteritum og **u** i presens perfektum (eksempel: *sang - har sunget*).

Bøy verbene i infinitiv, presens, preteritum og presens perfektum.

INFINITIV	PRESENS	PRETERITUM	PRESENS PERFEKTUM

8 UREGELRETTE VERB (1)

Det er 10 uregelrette verb og 10 regelrette verb i ordskyen.

Sett ring rundt de *uregelrette* verbene.

Bøy de uregelrette verbene *a verbo* i tabellen. Hvor mange verb klarer du uten å se i ordboka eller i lista med uregelrette verb (tillegg 1 i teoriboka)?

INFINITIV	PRETERITUM	PERFEKTUM PARTISIPP

1-4 verb: Øv mer. (Tips: Ha alltid ei liste med fem uregelrette verb i lomma. Da kan du øve når du har litt ledig tid.)

5-7 verb: Du er på rett vei, men det er et stykke igjen fremdeles. Husk at du arbeider med nivå B1 nå, og det betyr at disse vanlige verbene MÅ du kunne!

8-9 verb: Ikke verst. Stå på! Ikke slutt å øve.

10 verb: Veldig bra! 😊

9 UREGELRETTE VERB (2)

Sett inn verbene i riktig form i setningene.

- a) å selge De _____ huset sitt i fjor.
- b) å ta _____ du deg ei skive før du gikk?
- c) å finne Hvordan gikk det? _____ du læreren din?
- d) å være Hvordan _____ været i går?
- e) å skrive Jeg _____ en e-post til henne i går.
- f) å gå _____ du _____ til skolen i dag? I dette været?
- g) å sove Hun _____ hele ettermiddagen i går.
Hun var visst veldig trøtt!
- h) å spørre Hun _____ hva vi skal ha til middag i dag.
- i) å slå Neimen, Leo, _____ du _____ deg?
Kom, så skal jeg hjelpe deg.
- j) å gjøre Hva _____ du mellom halv fire og halv fem i går?
- k) å si Se, nå ble søstera di lei seg! Hva _____ du til henne?
- l) å komme Når _____ du til Norge?
- m) å vite Hva er klokka nå? _____ du det?
- n) å le Filmen var utrolig morsom! Vi _____ nesten hele tida!
- o) å legge I går _____ jeg meg litt for seint, ikke før klokka var halv ett!
- p) å sette Jeg _____ veska mi i gangen da jeg kom hjem,
men nå kan jeg ikke finne den.

10 AKTIV ELLER PASSIV?

Står setningene i teksten i aktiv eller i passiv? Sett kryss.

		AKTIV	PASSIV
a)	Sengetøyet må vaskes.		
b)	Har du vasket kjøkkenet?		
c)	Vi skal male huset i sommer.		
d)	Bilen har kjørt 20 000 kilometer.		
e)	Søknaden sendes til denne adressen: søknad@jobb.no		
f)	Kurset ble avsluttet i april.		
g)	Hva skal du gjøre til høsten?		
h)	Koppene settes i oppvaskmaskinen.		
i)	Søppelet må sorteres.		
j)	Hvor mange kopier trenger du?		
k)	Kan jeg låne en blyant av deg?		

11 Huset ble malt

I presens kan vi lage passiv på denne måten:

Huset males.
Huset blir malt.

I preteritum kan vi bare lage passiv med *ble* + *perfektum partisipp*:

Huset ble malt.

Skriv passivsetningene i *preteritum*.

Lytt og lag passivsetninger i *preteritum*.

- Kaka blir brent. _____
- Brødet blir for mye stekt. _____
- Gulvene legges av fagfolk. _____
- Programmet vises hver dag klokka åtte. _____

- e) Møtet heves. _____
- f) Sjefen sies opp. _____
- g) Bedriften slås konkurs. _____
- h) Søknaden blir avslått. _____
- i) Planene endres. _____
- j) Saken vedtas. _____

12 DETTE MÅ GJØRES!

Skriv om setningene fra aktiv til passiv.

Lytt og lag setninger i passiv.

- a) Du må rydde stua. Stua må ryddes! _____
- b) Du må åpne vinduene. _____
- c) Du må vanne plantene. _____
- d) Du må ta inn posten. _____
- e) Du må flytte bilen. _____
- f) Du må koble til Internett. _____
- g) Du må betale regningene. _____
- h) Du må vaske trappene. _____
- i) Du må sende pakken. _____

13 NOEN MÅ GJØRE DET

Skriv om setningene fra passiv til aktiv. Bruk *noen* som subjekt.

Lytt og gjenta.

- a) Huset blir malt. _____
- b) Søppelet må sorteres. _____

- c) Sjefen ble sagt opp. _____
- d) Vinduene har blitt skiftet. _____
- e) Sykkelen har blitt stjålet. _____
- f) Sjokoladen ble spist. _____
- g) Bordet har blitt dekket. _____
- h) Lekene må ryddes. _____
- i) Skruene festes i veggen. _____
- j) Veien blir reparert. _____
- k) Bildene har blitt hengt opp. _____
- l) Huset har blitt solgt. _____

14 DIKTAT: KARAKTERER I BARNESKOLEN?

Lytt og fyll ut.

Det _____ karakterene i barneskolen _____. De siste årene _____ politikere _____ karakterer fra femte klasse av.

Når _____ i femte klasse, har _____ at noen er _____ enn andre. Derfor er _____ barna å få karakterer, _____ politikerne. Dessuten er det _____ med karakterer i barneskolen _____. Saken _____ i hver eneste valgkamp, men foreløpig har _____ med saken.

15 VI SES KLOKKA ÅTTE!

Velg s-verb fra rammen og fyll ut i snakkeboblene.

finnes møtes skilles
synes slåss trives

_____?
på busstasjonen kvart over åtte, da?

Har du hørt at Petter og Lotte skal
_____?

Hei, dere to! Kan dere slutte å
_____?

Finn heller på noe morsomt
sammen!

Hva

_____?
du om denne kjolen?
Kler den meg?

Hvordan

_____?
du i Gjøvik? Er du glad for at du
flyttet, eller angrer du?

For en fantastisk dag!

_____?
det noe bedre enn Sørlandet midt
på sommeren?

→?← 16 VERB OG REFLEKSIVT PRONOMEN

Oversett uttrykkene i tabellen til morsmålet ditt. Bruk uttrykkene i setningene under. Husk å bøye både verbet og det refleksive pronomenet.

NORSK	MORSMÅL
å barbere seg	
å glede seg	
å grue seg	
å kle på seg	
å kose seg	
å skynde seg	
å slanke seg	
å sminke seg	
å sole seg	

- a) Vet du hva jeg skal gjøre til sommeren? Da skal jeg bade, _____ og slappe av. Det kommer til å bli herlig, rett og slett!
- b) Sønnen hennes _____ veldig mye til eksamen, men det gikk kjempebra! Han fikk B!
- c) Både sønnen min og jeg _____ til jul. Sønnen min liker å pynte til jul, og jeg _____ med å lage julegaver.
- d) Du er så flink til _____, Gunn! Den røde lepestiften kler deg utrolig godt!

- e) Vet du hva, nå må du _____, altså.
Nå har du vært på badet i nesten tjue minutter!
- f) Skal du ikke _____? Det ser ikke så fint ut med skjeggstubber fra i går.
- g) Uff, så kaldt det er ute. Dere må _____ godt på _____ hvis dere skal ut nå.

17 PRESENS PARTISIPP

Sett inn *presens partisipp* av verbene i setningene.

Lytt og gjenta.

- a) å løpe Pedro kom løpende over gata.
- b) å rase Siv ble _____ da vi begynte å diskutere politikk på festen hennes.
- c) å koke Legg pastaen i _____ vann.
- d) å gripe Han holdt en _____ tale for mora si.
- e) å leve De har en _____ slange i leiligheten!
Er det lovlig?
- f) å kjøre De kommer _____ i den nye bilen sin i midten av juli.
- g) å gråte Det sitter ei _____ jente på trappa.
Kjenner du henne?
- h) å trampe Han gikk _____ ut av rommet.
- i) å marsjere På 17. mai kommer skolens musikkorps _____ forbi her klokka sju om morgenen.

18 PERFEKTUM PARTISIPP

Sett inn perfektum partisipp av verbene i setningene.

Lytt og gjenta.

- a) å koke Skal vi ha kokte eller stekte poteter til middag i dag?
- b) å bruke Han kjøper alltid _____ klær.
- c) å ansette Hvor mange _____ er dere her?
- d) å legge Fabrikken er _____ ned.
- e) å tillate Det er ikke _____ å parkere her.
- f) å stjele Har den _____ sykkelen kommet til rette?
- g) å forstå Ble spørsmålet mitt _____?

19 SPRÅKDETEKTIV

Sett kryss.

a) ☐ Kan du hjelper meg?	☐ Kan du hjelpe meg?
b) ☐ Han ikke kan snakke tysk.	☐ Han kan ikke snakke tysk.
c) ☐ Jeg forstår ikke spørsmålet.	☐ Jeg forstå ikke spørsmålet.
d) ☐ I går kommer Kari hjem.	☐ I går kom Kari hjem.
e) ☐ Farmor skal hjelper meg.	☐ Farmor skal hjelpe meg.
f) ☐ Du må vet svaret!	☐ Du må vite svaret!
g) ☐ Du må drikke mye vann.	☐ Du må drikk mye vann.
h) ☐ Vil du betaler med kort eller kontant?	☐ Vil du betale med kort eller kontant?
i) ☐ Hva liker du gjør i fritida?	☐ Hva liker du å gjøre i fritida?
j) ☐ Hun sitter leser avisa.	☐ Hun sitter og leser avisa.

- k) Han ble 22 år i forrige uke. Han hadde 22 år i forrige uke.
- l) De slutt klokka halv tolv på norskkurset. De slutter klokka halv tolv på norskkurset.
- m) Beklager, jeg kan ikke kom. Beklager, jeg kan ikke komme.

20 MODALVERB

Sett kryss ved setningen som betyr omtrent det samme.

Sett inn en rute foran hver setning:

- a) Vil du savne meg når jeg flytter? Håper du at du savner meg?
 Kommer du til å savne meg?
 Har du lyst til å savne meg?
- b) Hvor skal dere i ferien? Er dere ofte ute og reiser?
 Hvilket sted drar dere til i ferien?
 Hvem reiser dere sammen med på ferie?
- c) Du må spise mer grønnsaker! Det er nødvendig for deg å spise mer grønnsaker.
 Du trenger ikke å spise noe annet enn grønnsaker.
 Fortsett å spise grønnsaker.
- d) Må du gå allerede? Klokka er jo bare ni! Har du lyst til å gå?
 Er det nødvendig at du går?
 Det er for seint å gå.
- e) Anne kan hjelpe deg. Det er mulig for Anne å hjelpe deg.
 Anne har veldig lyst til å hjelpe deg.
 Anne henter hjelp.
- f) Nå kan Trine sykle! Nå har Trine lyst til å sykle.
 Nå har Trine lært å sykle.
 Nå kommer Trine syklende.

KAN DU DET?

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
Jeg kan skille mellom presens og preteritum. <i>(I can distinguish between the present tense and the past tense.)</i>			
Jeg kan identifisere hva som er det finite verbet (presens eller preteritum - verb 1) og det infinitive verbet (verb 2) i en setning. <i>(I can identify the finite verb (present tense or past tense - verb 1) and the nonfinite verb (verb 2) in a sentence.)</i>			
Jeg kan bruke presens perfektum riktig i frekvente setninger. <i>(I can use the present perfect correctly in frequent sentences.)</i>			
Jeg kan skille mellom setninger i aktiv og setninger i passiv. <i>(I can distinguish between sentences in the active form and sentences in the passive form.)</i>			
Jeg kan forstå setninger med verbet i passiv når jeg lytter eller leser. <i>(I can understand sentences with the verb in the passive form when I listen or read.)</i>			
Jeg kan skrive om enkle setninger fra aktiv til passiv. <i>(I can convert simple sentences from the active form to the passive form.)</i>			

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
<p>Jeg kan bruke frekvente s-verb riktig, for det meste i presens.</p> <p><i>(I can use frequent s-verbs correctly, mostly in the present tense.)</i></p>			
<p>Jeg kan bruke presens partisipp som adjektiv og som adverb.</p> <p><i>(I can use the present participle as an adjective and an adverb.)</i></p>			
<p>Jeg kan bruke perfektum partisipp som adjektiv i enkle setninger.</p> <p><i>(I can use the past participle as an adjective in simple sentences.)</i></p>			
<p>Jeg kan bruke modalverb riktig i frekvente setninger.</p> <p><i>(I can use modal verbs correctly in simple sentences.)</i></p>			
<p>Jeg kan bøye minst 40 uregelrette verb riktig.</p> <p><i>(I can conjugate at least 40 irregular verbs correctly.)</i></p>			

ADVERB

1 ADVERB ELLER ADJEKTIV?

Hvilken ordklasse tilhører det **markerte** ordet i setningene? Sett kryss.

		ADVERB	ADJEKTIV
a)	Herlighet, så fort du kjører! Jeg blir skikkelig bilsyk.		
b)	Herlighet, så fort du kjører! Jeg blir skikkelig bilsyk.		
c)	Har du pusset tennene godt ?		
d)	Maten er klar !		
e)	Kontoret må stenges på grunn av dårlig luftkvalitet.		
f)	Vil du vite min mening om saken? Er du sikker på det?		
g)	Hun vil alltid sitte aller bakerst i klassen.		
h)	Hun vil alltid sitte aller bakerst i klassen.		
i)	Disse oppgavene er veldig lette , synes jeg.		
j)	Disse oppgavene er veldig lette, synes jeg.		
k)	De bor i et lite rekkehus, men de trives godt der.		
l)	De bor i et lite rekkehus, men de trives godt der.		

2 STEDSADVERB

Sett stedsadverbene i rammene på riktig sted i dialogene.

DIALOG 1

tilbake

ute

ut

hjemme

- Er Petter _____?
- Nei, dessverre. Han gikk _____ for en time siden.
- Vet du når han kommer _____?
- Ja, han skal være _____ til klokka ti.
Kan du ikke ringe til ham?
- Jeg har prøvd, men han svarer ikke.

DIALOG 2

sørover

hjemme

borte

- Skal dere være _____ i juleferien?
- Nei, vi reiser _____, akkurat som fuglene.
- Hvor lenge blir dere _____?
- I to uker.

DIALOG 3

nordover

her

lenge

tilbake

- Hvor _____ har du bodd i Trondheim?
- Jeg har bodd _____ i fire år, snart.
- Men nå skal du flytte _____ igjen?
- Ja, jeg flytter _____ til Bodø i januar.

DIALOG 4

ut

borte

her

bort

tilbake

- Se på den søte jenta der _____!
- Gå _____ til henne, da!
- Hva skal jeg si?
- Spør om hun vil bli med _____ og ta en kaffe.
- Kan jeg gjøre det, synes du?
- Selvfølgelig. Jeg venter _____ til du kommer
_____.

3 HVOR LENGE? HVOR LANGT? (1)

Sett kryss ved riktig svar.

- a) Hvor lenge har du bodd her? I tre år.
 For tre år siden.

b) Hvor langt skal vi kjøre i dag? Omtrent 550 kilometer.
 I tre timer, tenkte jeg.

c) Hvor lenge skal vi kjøre i dag? Omtrent 550 kilometer.
 I tre timer, tenkte jeg.

d) Hvor lenge blir dere borte? I tre uker.
 I tre kilometer.

e) Hvor langt leste du? Til kapittel 8.
 I tre timer.

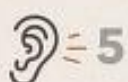
f) Hvor lenge leste du? Til kapittel 8.
 I tre timer.

4 HVOR LENGE? HVOR LANGT? (2)

Sett inn rett ord i setningene: *lenge* eller *langt*.

Lytt og gjenta.

- Er det _____ til vi skal dra?
- Pass på! Ikke gå så _____ ut på kanten!
- Han har bodd her ganske _____.
- Hvor _____ har du tenkt å være her?
- Hvor _____ skal kaka steke?
- Kan jeg være _____ ute i dag, mamma? Det er jo fredag, tross alt.
- Hvor _____ er det fra Tromsø til Bodø?

5 JOBBINTERVJU

Skriv setningene med *aldri*, *alltid* eller *gjerne* på rett sted. Hvilket adverb passer i hvilke setninger?

Lytt og lag setninger med riktig adverb på riktig sted.

- a) Du må komme for seint til jobbintervjuet.

- b) Kle deg i litt nøytrale klær.

- c) Du bør håndhilse ordentlig.

- d) Du kan forberede deg litt.

- e) Gjennomgå CV-en din på forhånd.

- f) Du kan øve deg på å fortelle om den.

- g) Vær høflig og imøtekommende.

- h) Men du må være pågående.

Lykke till!

6 I BARNEHAGEN

Fyll ut i snakkeboblene med adverb som passer. Velg fra ordskyen.

Se på dette! Toget kjører

_____ gjennom tunnelen. Tsj, tsj, tsj, tuuuuuut!

Nå må dere leke

_____ sammen, Lotte og Sandra. Ikke krangle, ikke sant?

Så

_____ du har tegnet, Ali! Hva skal det forestille? En hest?

Hysj, hysj, alle sammen! Solfrid skal lese _____ for oss.

forsiktig
lavt
fint
rolig
inne
sjeldens
sakte
virkelig
ikke
rasende
høyt
nyttig
godt

Nå må alle være med og rydde lekene

_____ på plass.

Kom og spis! Nå må alle

sitte _____, så skal vi lese bordreglen vår.

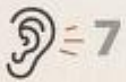
Har du kledd

_____ på deg nå, Signe? Det er kaldt

_____ i dag, vet du. Husk lua di!

I dag skal vi ha fruktsalat, dere! Det skal smake

_____ ikke sant?

ORDSTILLING

Skriv setningene med ordene i rett rekkefølge. Start med ordet eller ordene med **feit skrift**.

Lytt og gjenta.

a) ikke - å bo - alene - **Even** - liker _____

b) **Han** - ønsker - noen - sammen - med - å være - seg _____

c) blir - morsommere - **Filmer** - når - ser - to personer - sammen - dem _____

d) **Maten** - bedre - sammen - smaker - noen - med _____

e) han - **Nå** - ikke - gidder - å lage - alltid - middag _____

f) **Men** - vanskelig - å finne - er - en kjæreste - det - så _____

g) liker - ut - å gå - **Han** - om kveldene _____

h) ikke - ennå - noen - har - forelsket - blitt - i - han - **Likevel** _____

➔ Les om regler for bruk av skilletegn i *På nivå A1/A2*.

8 DERFOR OG LIKEVEL

Bind sammen setningene med *derfor* eller *likevel*.

Husk at du må bruke *V2-regelen* etter *derfor* og *likevel*.

DERFOR = Hvorfor gjør de det?
LIKEVEL = Men de gjør det ...

- a) Elahe vil gjerne ta en mastergrad. Hun studerer ved Universitetet i Trondheim.

.....

- b) Simon er forelsket i Elahe. Han reiser ofte til Trondheim.

.....

- c) Simon trives i Bergen. Han vil flytte til Trondheim.

.....

- d) Elahe liker Simon veldig godt. Hun vil ikke forplikte seg til noe nå.

.....

- e) Elahe vil ikke at Simon skal flytte til Trondheim for hennes skyld. Hun ringer til Simon for å snakke med ham.

.....

- f) Simon trodde at Elahe var forelsket i ham. Han blir veldig overrasket.

.....

9 GRADBØYING AV ADVERB

Sett inn rett form av adverbet i setningene: *komparativ* eller *superlativ*.

Lytt og gjenta.

- a) gjerne Jeg vil _____ se en film hjemme enn å gå på kino.
Det er både koseligere og billigere!
- b) sjelden Hun kommer stadig _____ og besøker oss.
Det er trist, for vi savner henne!
- c) sakte Kan du snakke _____, er du snill?
Jeg får ikke med meg alt du sier.

- d) fort Så fort du skriver! Jeg tror faktisk at du skriver _____ i klassen.
- e) lenge Hvem har vært borte _____, direktøren eller avdelingslederen?
- f) gjerne Hva vil du _____ ha, te eller kaffe?
- g) fort Hvem syklet _____, Hagen eller Arvesen?
- h) rask Hun tenker _____ enn de fleste.

10 KANSKJE? JA, SELVFØLGELIG!

Sett de modale adverbene i rammen inn i riktige setninger.

kanskje	neppe	sannsynligvis	selvfølgelig
sikkert		vel	visst

- a) Han kommer _____ = Jeg tror ikke at han klarer eksamen.
til å klare eksamen.
- b) Det blir _____ = Jeg har hørt at det skal bli regn i morgen.
regn i morgen.
- c) Petter blir _____ = Det kan være at Petter blir glad for gaven.
glad for gaven.
- d) De blir _____ = Jeg har hørt at de skal være borte hele
borte hele sommeren. sommeren.
- e) _____ = Jeg blir *veldig gjerne* med til Oslo i helgen.
vil jeg bli med til Oslo i helgen!
- f) Han kommer _____, = Du tror at han kommer, ikke sant?
gjør han ikke?
- g) Jeg kommer _____ = Jeg tror at jeg kommer hjem før klokka ni,
hjem før klokka ni. men jeg er ikke sikker.

KAN DU DET?

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
Jeg vet hva et adverb er, og kan kjenne det igjen i en setning. <i>(I know what an adverb is, and can recognize it in a sentence.)</i>			
Jeg kan skille mellom et adverb og et adjektiv. <i>(I can distinguish between an adverb and an adjective.)</i>			
Jeg kan bruke adverb riktig i frekvente setninger. <i>(I can use adverbs correctly in frequent sentences.)</i>			
Jeg kan identifisere hvilket verb måtesadverbet i en setning forteller om. <i>(I can identify which verb is described when an adverb is used to tell how things are done.)</i>			
Jeg kan binde sammen setninger med adverbene derfor og likevel. <i>(I can combine sentences using the adverbs derfor and likevel.)</i>			
Jeg kan gradbøye noen vanlige adverb. <i>(I can decline some common adverbs in comparative and superlative form.)</i>			
Jeg kan bruke adverb for å uttrykke modalitet i frekvente setninger. <i>(I can use adverbs to express modality in frequent sentences.)</i>			

PREPOSISJONER

1 TID ELLER STED?

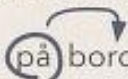
Den viktigste funksjonen preposisjoner har, er å lokalisere ting, personer og handlinger i forhold til hverandre i *tid* og *rom* (sted).

Hvilken av disse grunnbetydningene uttrykker de **markerte** preposisjonene i setningene under? Sett kryss.

		TID	ROM (STED)
a)	Hjemme hos oss må alle hjelpe til.		
b)	I Norge er det flere menn enn kvinner i lederstillinger.		
c)	Jeg skal ha eksamen på tirsdag. Jeg gruer meg ganske mye!		
d)	Det skal være dugnad i helgen.		
e)	Alle møter utenfor vaktmesterens kontor klokka 11 på lørdag.		
f)	Denne regningen må betales før utgangen av mai.		
g)	Bare sett koppen på benken der, er du snill.		
h)	Jeg har ikke sett Stine på fire uker.		
i)	Vi kan dra om ti minutter.		
j)	Har du kjørt gjennom Gudbrandsdalen noen gang?		

2 HVILKET ORD HØRER PREPOSISJONEN TIL?

Se på eksemplet: Sett pil, og skriv spørreord.

Ligger boka bordet?

Spørreord: HVOR (Hvor ligger boka? PÅ bordet.)

a) Du har en flekk på genseren. Spørreord: _____

b) Nå har hunden deres gjort fra seg på plenen igjen. Spørreord: _____

c) Ballspill i gården forbudt! Spørreord: _____

d) Hun har ikke vært her på tre dager. Spørreord: _____

e) Har du leitt etter nøklene under skapet? Spørreord: _____

f) Vil du ha te med mangosmak? Spørreord: _____

g) Vi skal spise om ti minutter. Spørreord: _____

h) Det er ikke tillatt å skrive i boka. Spørreord: _____

i) Du må levere boka tilbake etter kurset. Spørreord: _____

3 PREPOSISJONENS Plass

Skriv setningene med preposisjonene på rett plass.

a) bak De har en liten hage huset. _____

b) på, i Skal du dra hytta helgen? _____

c) i, til Sønnen deres skal studere England høsten. _____

d) på, over, mellom Bildene skal henge vegg sofaen, og lampa skal stå skjenken og TV-en.

e) i, i, av, på Kveld skal jeg sitte sofaen og slappe og se TV. _____

f) for, siden, i, på Fire år var vi Mexico ferie. _____

g) til, på, til Jeg har lyst å reise ferie Brasil. _____

h) hos, i Ikke glem at du har time tannlegen klokka halv ti morgen.

i) til, gjennom, ned Veien hytta går ei lita bygd og en bratt bakke. _____

4 TID

Sett inn rett preposisjon i setningene: *i, på, under, for ... siden, om, før, etter*

Lytt og gjenta.

- a) Hva skal du gjøre _____ sommer?
- b) Vi er alltid på hytta _____ sommeren.
- c) Han var med i motstandsbevegelsen _____ krigen.
- d) Jeg kom til Norge _____ tre år _____.
- e) Sønnen hennes kommer hjem _____ mandag.
- f) Du skulle ha vært her _____ en halvtime _____!
- g) Lønningspils i dag _____ jobb?
- h) Møtes utenfor biblioteket _____ ti minutter?
- i) Han har ikke vært på jobb _____ tre dager.
- j) Du må søke _____ 1. september.
- k) Han begynte å studere _____ videregående.

5 I ELLER PÅ?

Les om reglene for bruk av *i* og *på* sammen med *sted* på side 104-105 i teoriboka. Bruk reglene til å sette inn rett preposisjon i setningene under.

Lytt og gjenta.

- a) I dag har jeg kjøpt norske moreller _____ Torget.
- b) Smuglerne ble stoppet _____ grensen.
- c) Hva i alle dager har du _____ denne kofferten?
Den veier jo et tonn!
- d) Vil du ha ost eller salami _____ brødskiva di?
- e) Hvor lenge har du sittet _____ sofaen og sett på TV?
- f) Katten vår elsker å sitte _____ muren bak huset.
- g) Jeg synes vi skal montere et solcellepanel _____ taket.
- h) Skal vi grille _____ hagen i ettermiddag? Det er jo så nydelig vær.
- i) Hvem har kastet egg _____ døra vår?
- j) Jeg vil heller bo _____ kysten enn i innlandet, og jeg vil i alle fall ikke bo _____ en dyp dal.
- k) Hvor mange deltakere stiller _____ startstreken i dagens maraton?

6 BUKSA TIL OLA

Sett inn rett preposisjon i setningene: *til*, *av*, *fra*, *på* eller *til*.

Lytt og gjenta.

- a) Har du sett buksa _____ Ola?
- b) Jeg tar tre _____ de torskestykkene der, takk!
- c) Hva er denne saften laget _____?
- d) Et øyeblikk, så skal jeg skru av lokket _____ termosens.

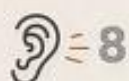
- e) Hun har et hjerte _____ gull.
- f) Fem _____ de ansatte kommer til å miste jobben i løpet av neste år.
- g) Baklykten _____ sykkelen min er borte!
- h) Denne genseren er laget _____ saueull.
Den er fantastisk varm og god!
- i) Unnskyld, men lager du hatter _____ filt?
- j) Faren _____ Even har sluttet å arbeide som ingeniør.
- k) Jeg liker best epler _____ Hardanger.
- l) Han vil bare ha saft med smak _____ lime eller sitron.

7 FOR, TIL ELLER AV?

Sett inn rett preposisjon i setningene: *for, til* eller *av*.

Lytt og gjenta.

- a) Foreldrene _____ Frida bor i Oslo, og broren
_____ Frida bor i Trondheim.
- b) Jeg tar fire _____ de torskestykkene der og to
_____ de grillete kyllingene.
- c) Hvem eier denne jakka? Å, det er jakka _____ Håkon.
Han har glemt den!
- d) Hvem _____ dere knuste ruta?
- e) Jeg kommer bortom i kveld _____ å hjelpe deg.
- f) Har du sett leiligheten _____ Even?
- g) Er dere ferdige med fire _____ oppgavene allerede? Så flott!
- h) I sommer var vi på biltur. Vi besøkte sju _____ landene i Europa.

8 SAMMENSATTE PREPOSISJONER

Sett strek slik at setningene blir logiske.

Lytt og gjenta.

a) Hun har vært borte fra jobben	i nærheten av Oslo.
b) De sitter	for litt over en time siden.
c) Du må melde deg på kurset	ved siden av hverandre på skolen.
d) De bor	i stedet for bil.
e) Kan jeg sette meg	innen utgangen av april.
f) Jeg hadde en pause	på grunn av sykdom.
g) Fikk du sluppet godt av	ved siden av deg? Er det ledig?
h) Han kjører motorsykkel	i løpet av ferien?

9 FLERE PREPOSISJONER

Sett inn rett preposisjon i setningene under. Velg fra preposisjonene i ordskyen.

Lytt og gjenta.

fra på med for
til mellom om av

- a) Han arbeider _____ tolv og fire.
- b) Kveldsvakta varer _____ klokka ti om kvelden
_____ klokka seks om morgenen.
- c) Vil du sitte _____ høyre eller _____ venstre
_____ svigermor?

- d) De har flyttet. Nå bor de _____ utkanten _____
Sandefjord.
- e) Skal jeg røre _____ suppa _____ visp eller øse?
- f) Flyet ble kansellert, så de måtte vente _____ fire timer
_____ neste fly.
- g) Vi skal en tur _____ London _____ jul.
Jeg gleder meg veldig _____ det!
- h) Hun dro _____ byen _____ å kjøpe en
bursdagsgave _____ venninna si.
- i) _____ bryllupsdagen kjøpte Geir en nydelig bukett
_____ roser _____ kona si.

10 FASTE UTTRYKK

Preposisjonene i disse setningene er *en del av et fast uttrykk*. Sett inn rett preposisjon, og sett strek til svaret som passer.

Lytt og gjenta.

a) Hvem leter du _____?	Høstferien. Da skal klassen til Evje på leirskole.
b) Gruer du deg _____ eksamen?	Ja, det kan jeg. Henrik Ibsen ble født i 1828.
c) Hva gleder du deg mest _____ dette skoleåret?	Nei, jeg har lest så mye at jeg tror det går bra.
d) Hva ser du _____?	Uff ja, det gjorde jeg! Beklager. Da blir det 349 kroner, ikke 415.
e) Hører du _____ når jeg snakker?	Et par rene sokker.
f) Glemte du å trekke _____ rabatten?	5000, kanskje?
g) Kan du svare _____ spørsmålet mitt, Petter?	Ja, selvfølgelig! Nå snakker du om hva vi skal gjøre i morgen.
h) Hva får vi hvis vi legger 1000 _____ 500?
Ja, Karl?	Petter Olsen. Vet du hvor jeg finner ham?

11 FRIDAS BARNDOMSMINNER

Sett inn preposisjoner i teksten.

Da jeg var lita, pleide jeg å dra _____ Bergen hver sommer. Jeg besøkte farmor og tante Petra. Farmor har ei hytte _____ Blomvåg _____ Bergen. Farmor arbeidet _____ lærer, så hun hadde fri hele sommeren slik som jeg. Jeg tok fly _____ Oslo _____ Bergen. Det var spennende. Jeg fikk en lapp _____ halsen. «Jeg reiser alene!» sto det _____ lappen. Seinere trengte jeg ikke lappen. Jeg tror de sluttet _____ den da jeg var 11 eller 12 år.

Farmor hentet meg alltid _____ flyplassen, selvfølgelig. Så dro vi _____ leiligheten _____ byen. Vi var alltid _____ byen noen dager før vi dro «på landet», som farmor sier. Det var alltid fint å komme _____ landet. Først badet vi, uansett vær. Det var fast tradisjon. Så pakket vi ut, fyrte _____ ovnen, laget god mat ... Før var det ikke TV _____ hytta, så da pleide vi å spille kort, dra på fisketur eller holde på _____ noe håndarbeid _____ kveldene. Farmor er flink _____ å strikke og hekle. Jeg hadde ei dukke, og vi heklet og strikket mange forskjellige klær _____ henne. En gang _____ uka dro vi _____ handletur _____ Sartor senter. Hver lørdag ettermiddag kom tante Petra. Hun hadde alltid _____ seg napoleonskake og jordbær. Det var fine somrer.

KAN DU DET?

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
Jeg vet hva en preposisjon er, og kan kjenne den igjen når jeg lytter eller leser. <i>(I know what a preposition is and can recognize it when I listen or read.)</i>			
Jeg kan plassere preposisjonen på riktig sted i setningen. <i>(I can place the preposition in the correct position.)</i>			
Jeg kan bruke områderegelen og kantstedsregelen for å vite om jeg skal bruke <i>i</i> eller <i>på</i> . <i>(I can use the area rule and the edge-location rule to determine whether to use i or på.)</i>			
Jeg kan bruke noen vanlige preposisjoner for <i>tid</i> . <i>(I can use some common prepositions indicating time relations.)</i>			
Jeg kan bruke noen faste uttrykk med verb og preposisjon. <i>(I can use some idiomatic expressions containing a verb and a preposition.)</i>			
Jeg kan bruke noen frekvente sammensatte preposisjoner. <i>(I can use some frequent complex prepositions.)</i>			
Jeg kan bruke preposisjonene <i>til</i> , <i>av</i> og <i>fra</i> for å uttrykke eiendom, tilhørighet eller opphav. <i>(I can use the prepositions til, av and fra to indicate property, affiliation or origin.)</i>			

SEMANTISKE KLASSE

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
Jeg kan bruke preposisjonen <i>av</i> (+ bestemt form) for å uttrykke at noe er en del av en større mengde. <i>(I can use the preposition av (+ definite form) to indicate that something is a part of a larger amount.)</i>			
Jeg kan bruke preposisjonen <i>for</i> (+ infinitiv) for å fortelle hvorfor noen gjør noe. <i>(I can use the preposition for (+ infinitive) to tell why someone does something.)</i>			

KONJUNKSJONER

1 SAMMENHENG

Bruk konjunksjonene *og, eller, men, for* eller *så* for å skape sammenheng mellom setningene.

Situasjon: *Været er nydelig. Frida har eksamen på fredag. Hun må lese.*

- a) Det er nydelig vær ute, _____ Frida har sittet inne og lest hele dagen.
- b) Hun har sittet inne og lest i de fine været, _____ hun har eksamen på fredag.
- c) Kan hun bli med ut, _____ må hun lese til eksamen?
- d) Hun har eksamen på fredag, _____ hun kan ikke bli med ut.
- e) Hun har lyst til å bli med ut, _____ hun må lese til eksamen.

Situasjon: *Frida har sittet foran datamaskinen hele formiddagen. Hun har lett etter jobb.*

- a) Frida vil gjerne ha en liten jobb ved siden av studiene, _____ hun har brukt hele formiddagen på å se på jobbannonser.
- b) Frida satt foran datamaskinen hele dagen, _____ hun ville gjerne finne en jobb.
- c) Frida brukte hele dagen, _____ til slutt fant hun endelig en jobb hun kan søke på.

2 BÅDE - OG

Bind sammen setningene med *både ... og ...*

Lytt og gjenta.

- a) Farmor kan strikke. Farmor kan hekle.

Farmor kan både

- b) Det regner om vinteren. Det regner om sommeren.

c) Selma er på hytta. Frida er på hytta.

d) Han har sykkel. Han har motorsykkel.

e) De har hus. De har hytte.

f) Jeg tar eplene. Jeg tar pærene.

g) Mor er i London. Far er i London.

h) Hun spiller gitar. Hun spiller piano.

3 LEGGETID

Sett inn rett ord i setningene: *for* eller *fordi*.

For kan være både konjunksjon og preposisjon.
Konjunksjonen *for* binder sammen to setninger med komma mellom.
Subjunksjonen *fordi* binder sammen en helsetning og en leddsetning.

a) Du må slå av TV-en _____ du skal legge deg nå.

b) Har du gått på badet _____ å pusse tennene?

c) Du må åpne vinduet, _____ i natt blir det varmt!

d) Sett på klokka, _____ du skal tidlig opp i morgen.

- e) Lurer du på hvorfor jeg maser? Jeg maser _____ alt går så sakte!
- f) Skynd deg litt, da, _____ nå er det veldig seint!
- g) Du er trøtt om morgenen _____ du legger deg altfor seint.
- h) Det er viktig å sove godt _____ å være opplagt dagen etter.

4 ENTEN - ELLER

Bind sammen setningene med *enten ... eller ...*

Lytt og gjenta.

- a) Vi skal kjøpe en hund. Vi skal kjøpe en katt.

Vi skal kjøpe enten en

- b) Du må bruke briller. Du må bruke kontaktlinser.

- c) Du må arbeide. Du må gå på skole.

- d) Jeg tar bussen til skolen. Jeg tar toget til skolen.

- e) Jeg kommer på besøk i vinterferien. Jeg kommer på besøk i påskeferien.

- f) Hun spiser en jogurt til lunsj. Hun spiser et eple til lunsj.

5 VERKEN - ELLER

Bind sammen setningene med *verken ... eller ...*

Lytt og gjenta.

- a) Even har ikke fri i helgen. Simon har ikke fri i helgen.

Verken Even eller

- b) Ada drikker ikke kaffe. Ada drikker ikke te.

Ada drikker verken

- c) Petra er ikke hjemme. Selma er ikke hjemme.

- d) Simon kommer ikke fra Bergen. Muzzi kommer ikke fra Bergen.

- e) Ada likte ikke filmen. Frida likte ikke filmen.

- f) Simon har ikke kone. Simon har ikke barn.

6 VERKEN - ELLER OG ENTEN - ELLER

Bind sammen setningene med *verken ... eller* eller *enten ... eller*. Det kan være flere alternative svar.

Lytt og gjenta.

- a) Sofie vil bli dyrlege. Sofie vil bli tannlege.

- b) Ola kan arbeide som ingeniør. Ola kan arbeide som lærer.

c) Frida forstår ikke hva du mener. Jeg forstår ikke hva du mener.

d) Du kan fylle ut dette skjemaet. Du kan fylle ut med personaliene dine direkte på hjemmesiden vår.

e) I sommer drar Ola og Solrun til Spania med bil. I sommer drar Ola og Solrun til Spania med tog.

f) Even har ikke ryddet på kjøkkenet. Even har ikke støvsugd leiligheten.

g) Jeg kjenner ikke Even. Jeg kjenner ikke Frida.

KAN DU DET?

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
Jeg vet hva en konjunksjon er, og kan kjenne igjen og forstå konjunksjonene når jeg lytter eller leser. <i>(I know what a conjunction is and can recognize and understand the conjunctions when I read or write.)</i>			
Jeg kan binde sammen ord eller setninger med konjunksjoner. <i>(I can combine words or sentences using conjunctions.)</i>			
Jeg kan bruke <i>både/og</i> for å binde sammen ord. <i>(I can use både/og to combine words.)</i>			
Jeg kan bruke <i>enten/eller</i> og <i>verken/eller</i> for å binde sammen ord eller setninger. <i>(I can use enten/eller and verken/eller to combine words or sentences.)</i>			

SUBJUNKSJONER

1 FINN SUBJUNKSJONER

Sett strek under subjunksjonene i teksten.

ET LAKONISK SVAR

(Gresk sagn)

I gamle dager var ikke Hellas ett land, men hver by var en egen stat. Kong Filip av Makedonia prøvde å samle Hellas under seg. Han samlet en stor hær og førte krig mot de andre statene. Til slutt hadde han tatt alle, utenom Sparta.

Spartanerne bodde sør i Hellas, i et område som het Lakonia. De var kjent for å bruke få ord når de svarte. Derfor kaller vi ofte et kort svar for «et lakonisk svar».

Kong Filip visste at han måtte legge under seg spartanerne hvis hele Hellas skulle bli hans. Han kom med hæren sin til Lakonias grense. Før han angrep, ville han sende bud til spartanerne. Han skrev:

«Hvis dere ikke overgir dere, vil jeg erobre landet deres. Hvis jeg erobrer det, vil jeg brenne og røve. Hvis jeg går inn i Lakonia, vil jeg ødelegge hele byen deres.»

Etter noen dager kom det et svar. Da Filip åpnet brevet, sto det bare ett ord der:

«HVIS.»

(Etter «Et lakonisk svar» i Bennett, W.J. (1993))
(Full referanse bak i boka)

2 AT ELLER OM?

Sett inn rett subjunksjon i setningene: *at* eller *om*.

- a) Sofie sier _____ hun ikke har tid til å gjøre leksene.
- b) Sofie spør _____ hun kan gjøre dem en annen dag.
- c) Far lurer på _____ hun skal på ridetrening i dag.
- d) Sofie svarer _____ hun skal være der om to timer.

- e) Da sier far _____ leksene er viktigere enn treningen.
- f) Sofie lover _____ hun skal gjøre leksene før trening.
- g) Far sier _____ det er fint, for Sofie må levere leksene i morgen.
- h) Far vil vite _____ hun trenger hjelp med oppgavene.
- i) Men Sofie svarer _____ hun klarer det fint.

3 AT, OM ELLER Å?

Sett inn rett subjunksjon i setningene: *at, om* eller *å*.

- a) Ada lurte på _____ hun skal finne et annet sted å bo.
- b) Hun sier _____ hun er lei av _____ be de andre være stille.
- c) Det er jo mulig _____ problemet ligger hos Ada selv.
- d) Det er ikke vanlig _____ legge seg klokka halv ti.
- e) Men jeg tror ikke _____ hun skjønner det selv.
- f) Så da er det kanskje bedre _____ hun flytter.

4 HVA SIER SOLRUN? HVA SPØR HUN OM?

Skriv ferdig setningene.

Kjør forsiktig!

Stikker du innom på
veien hjem?

Søkte du den utlyste
jobben?

Var du på hytta forrige
helg?

Båten må tas opp.

Jeg må jobbe overtid.

Solrun sier til Even _____

Hun spør _____

Hun spør _____

Hun lurer på _____

Hun sier _____

Hun sier _____

5 TO BARN SOM ER VELDIG FLINKE

Husk å bøye adjektivet i som-setningen. Husk samsvar mellom verbets tempus i helsetning og leddsetning.

Bruk som-setninger i stedet for adjektiv.

Lytt og lag som-setninger.

a) Vi har to veldig flinke barn.

a) Vi har to barn som

b) De kjøpte et forferdelig gammelt hus.

b) De kjøpte et hus som

c) Vi fikk en forbausende lett eksamen.

d) Hun leser ei utrolig tykk bok.

e) Han går med altfor trange bukser.

f) De kjøpte en fryktelig dyr bil.

g) Jeg spiser visst veldig usunn mat.

h) Han holder alltid utrolig kjedelige taler.

i) De så på et helt idiotisk TV-program.

→?← 6 HVA BETYR DET?

Oversett disse subjunksjonene til morsmålet ditt.

når _____

da _____

mens _____

før _____

etter at _____

fordi _____

selv om _____

hvis _____

7 HVIS, SOM ELLER NÅR?

Sett inn rett subjunksjon i dialogen: *hvis, som* eller *når*.

Lytt og gjenta.

A: Har du søkt på den utlyste stillingen _____ sto i avisa i går?

B: Nei, jeg skal søke _____ jeg kommer hjem.

A: Må du slutte på norskkurset _____ du får jobben?

B: Jeg vet ikke. Men _____ jeg må velge, velger jeg å jobbe.

A: Det forstår jeg. Det er vanskelig å komme inn på arbeidsmarkedet.

B: Ja, du er heldig _____ du har en jobb.

8 PÅ SKOLEN

Sett inn rett subjunksjon i setningene: *selv om, fordi* eller *hvis*.

a) Jeg er trøtt _____ jeg ikke fikk sove i natt.

- b) Ja da, det er ledig her, så du kan sitte her _____ du vil.
- c) Pablo kommer ofte for seint _____ han bare bor 100 meter fra skolen.
- d) Læreren sier at jeg må arbeide mer _____ jeg skal fortsette i denne gruppa.
- e) Det gikk dårlig på prøven _____ jeg hadde lest mye.
- f) Jeg vil gjerne ha en raskere progresjon _____ jeg skal ut i praksis snart.
- g) _____ jeg har språkpraksis en gang i uka, synes jeg ikke at jeg blir flinkere i norsk.
- h) Du er veldig flink til å snakke norsk _____ du bare må!
- i) Jeg tror du blir flinkere _____ du gjør flere skriftlige oppgaver.
- j) Anna har så stort ordforråd på norsk _____ hun leser to norske aviser hver dag.

9 SAMMENHENG

Hva er sammenhengen mellom handlingene? Skjer handlingene *samtidig* eller *etter hverandre*?

Bind sammen setningene med *mens* eller *etter at*.

Situasjon: *Frida vil gjerne arbeide. Frida studerer.*

➤ Handlingene skjer samtidig:

Frida vil gjerne arbeide mens hun studerer.

➤ Handlingene skjer etter hverandre:

Frida vil gjerne arbeide etter at hun har studert.

Situasjon: *De ser på TV. De spiser.*

➤ Handlingene skjer samtidig:

➔ Handlingene skjer etter hverandre:

Situasjon: *Even dekker bordet. Solrun lager middag.*

➔ Handlingene skjer samtidig:

➔ Handlingene skjer etter hverandre:

Situasjon: *Even hører på radio. Han vasker opp.*

➔ Handlingene skjer samtidig:

➔ Handlingene skjer etter hverandre:

Situasjon: *Det begynte å regne. Even og Simon gikk en tur.*

➔ Handlingene skjer samtidig:

➔ Handlingene skjer etter hverandre:

Situasjon: *Ola tok pedagogisk utdanning. Ola studerte.*

➔ Handlingene skjer samtidig:

➔ Handlingene skjer etter hverandre:

Situasjon: Selma ringte til Frida. Selma spiste frokost.

➔ Handlingene skjer samtidig:

➔ Handlingene skjer etter hverandre:

10 MILJØ OG SORTERING AV SØPPEL

Sett subjunksjonene i rammen på rett plass i teksten.

etter at fordi fordi fordi
for di når selv om slik at som

Det er viktig å sortere søppelet _____ vi kaster så utrolig mye hvert år. Faktisk kaster hver og en av oss i gjennomsnitt 440 kilo husholdningsavfall hvert år! I vår kommune må alle sortere søppelet sitt hjemme _____ vi har tre ulike søppel-dunker: matavfall, papir og restavfall. I tillegg finnes det miljøstasjoner _____ man også kan sortere plast, glass og metall. _____ vi begynte å sortere ut plastavfall, blir dunken vår med restavfall nesten aldri full!

Mange butikker kaster mye mat _____ varene har gått ut på dato. Men mange varer er fine å bruke _____ datoen er overskredet. _____ det gjelder tørrvarer, er datoen sjelden et problem. Den bare står der _____ alle matvarer må datostemples. Jeg har for eksempel brukt kaffe _____ har gått ut på dato. Det har gått helt fint.

11 LIKE ... SOM

Bind sammen setningene med *like ... som*.

Lytt og bind sammen setningene med *like ... som*.

- a) Leo er flink til å spille fotball. Carl er flink til å spille fotball.

- b) Anna er god i norsk. Grace er god i norsk.

- c) Petter løper fort. Trond løper fort.

- d) Er Australia stort? Er Grønland stort?

- e) Snakker Anna godt norsk? Snakker Grace godt norsk?

- f) Leo ble fort ferdig med leksene. Carl ble fort ferdig med leksene.

- g) Susan har bodd her lenge. Millie har bodd her lenge.

- h) Sykehuset er gammelt. Kirka er gammel.

- i) De er mange. Vi er mange.

KAN DU DET?

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
<p>Jeg vet hva en subjunksjon er, og kan kjenne den igjen når jeg leser eller lytter.</p> <p><i>(I know what a subordinating conjunction is and can recognize it when I read or listen.)</i></p>			
<p>Jeg vet hva de mest frekvente subjunksjonene betyr på mitt morsmål.</p> <p><i>(I know what the most frequent subordinating conjunctions mean in my language.)</i></p>			
<p>Jeg kan binde sammen setninger med å, at eller om.</p> <p><i>(I can combine sentences with å, at or om.)</i></p>			
<p>Jeg kan bruke at og om korrekt for å referere hva noen har sagt.</p> <p><i>(I can use at and om correctly to refer to what someone has said.)</i></p>			
<p>Jeg kan binde sammen enkle setninger med subjunksjonen som.</p> <p><i>(I can combine simple sentences with the subordinating conjunction som.)</i></p>			
<p>Jeg kan bruke noen av de adverbiale subjunksjonene riktig i frekvente setninger når temaet er kjent.</p> <p><i>(I can use some of the adverbial subordinate clauses correctly in frequent sentences when the topic is familiar.)</i></p>			

INTERJEKSJONER

1 JA ELLER JO?

Hvilket svarord skal du bruke for å svare på disse spørsmålene: *ja* eller *jo*?

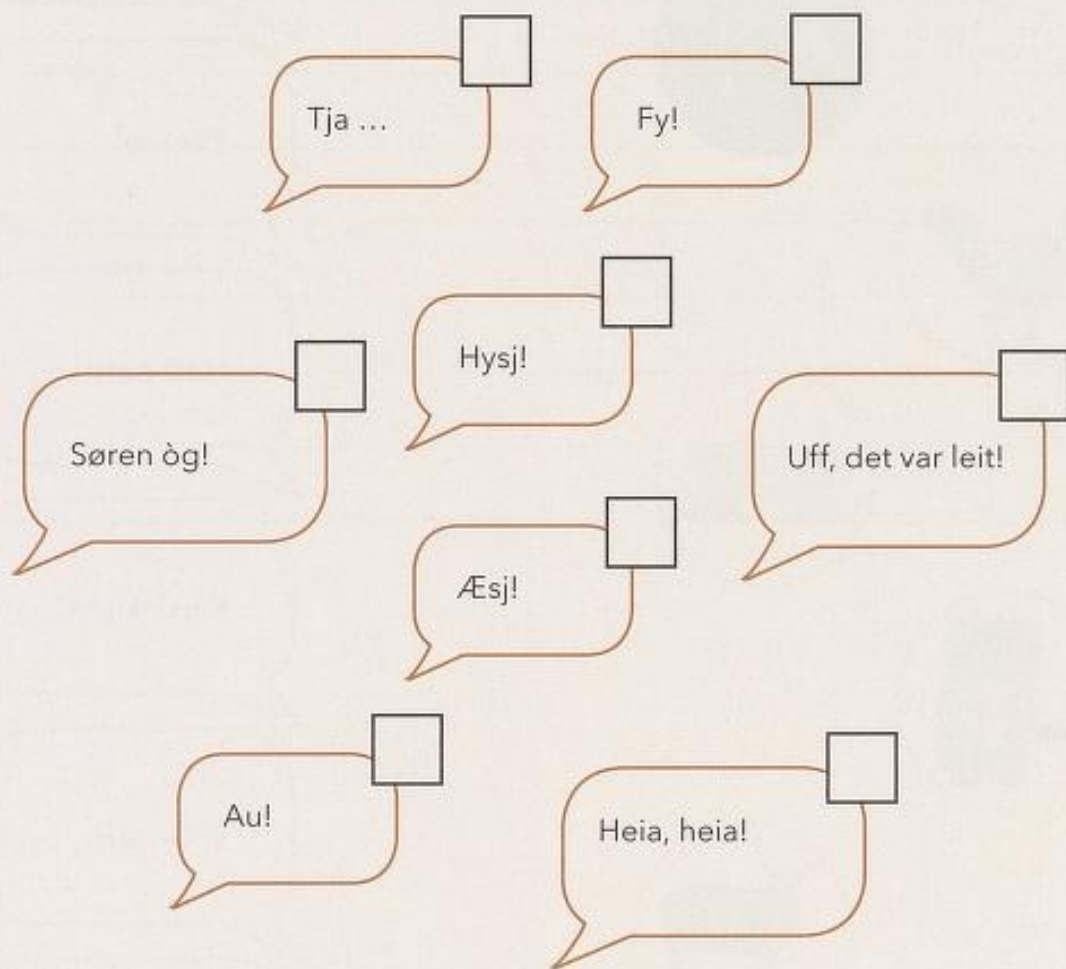
- a) Er du gift? _____
- b) Har du barn? _____
- c) Snakker du engelsk? _____
- d) Eva har en tysk kjæreste, ikke sant? _____
- e) Har du ikke bøkene med deg? _____
- f) Skal du på kino i kveld? _____
- g) Liker du ikke fisk? _____
- h) Leser du avisa hver dag? _____
- i) Du tar bussen til skolen, ikke sant? _____
- j) Forstår du oppgaven? _____
- k) Har du ikke telefon? _____
- l) Har du vært i Kristiansand? _____
- m) Spiser du ikke frokost hver dag? _____

2 HVA KAN DU SI?

Hva kan du si i disse situasjonene? Skriv riktig nummer i snakkeboblene.

- a) En venn av deg fikk et dårlig resultat på eksamen.
- b) Du kjenner noe som stikker deg på leggen.
- c) Du drikker melk, men melken er sur.
- d) En venn av deg deltar i en konkurranse, og du står og ser på.
- e) Du kommer akkurat for seint til bussen.

- f) Hunden din gjør noe den ikke har lov til.
- g) Du snakker med en venn og vil vise at du ikke er helt enig i det han eller hun sier.
- h) Du synes at barna dine bråker for mye.

3 HVA SIER DYRENE?

Sett strek mellom dyr og snakkeboble.

Mø!

Mjau!

Pip-pip!

Nøff-nøff!

Klukk-klukk!

Voff-voff!

Kvakk-kvakk!

Bæ!

Hva sier dyrene på ditt språk?
Oversett interjeksjonene.

Mø! = _____

Mjau! = _____

Voff! = _____

Kvakk! = _____

Bæ! = _____

Klukk! = _____

Nøff! = _____

Pip! = _____

KAN DU DET?

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
<p>Jeg vet hva en interjeksjon er, og kan kjenne den igjen når jeg lytter eller leser.</p> <p><i>(I know what an interjection is, and can recognize it when I listen or read.)</i></p>			
<p>Jeg kan bruke interjeksjoner på en passende måte i dagligdagse situasjoner.</p> <p><i>(I can use interjections in an appropriate way in everyday situations.)</i></p>			
<p>Jeg kan besvare spørsmål med ja eller jo på en adekvat måte.</p> <p><i>(I can answer questions with ja or jo in an adequate way.)</i></p>			
<p>Jeg vet hva noen av de vanligste husdyrene «sier» på norsk.</p> <p><i>(I know what some of the common domestic animals "say" in Norwegian.)</i></p>			

KAPITTEL 2

ORDLAGING

SAMMENSATTE ORD

1 ARBEID OG ARBEIDSMARKED

Se i boksen under. ARBEID er forledd. Velg etterledd som passer, og lag sammensatte ord.

Hvilke av ordene kan være etterledd?

Hvilken ordklasse er ordet? Hvis det er substantiv, hvilket kjønn har ordet?

Hva betyr ordene?

appetitt evne forståelse giver hund
kraft ledig marked miljø oppgave søker vogn

a) arbeid + marked = arbeidsmarked (substantiv: et)

Det betyr: behovet for arbeidskraft i et samfunn

b) arbeid + _____ = _____

Det betyr: _____

c) arbeid + _____ = _____

Det betyr: _____

d) arbeid + _____ = _____

Det betyr: _____

e) arbeid + _____ = _____

Det betyr: _____

2 SKOLE OG SKOLEGANG

Se i boksen under. SKOLE er forledd. Velg etterledd som passer, og lag sammensatte ord.

Hvilke av ordene kan være etterledd til SKOLE?

Hvilken ordklasse er ordet? Hvis det er substantiv, hvilket kjønn har ordet?

Hva betyr ordene?

bygning	ferie	fri	fugl	gang	glede
gård	kraft	oppgang	rute	sak	

a) skole + _____ = _____

Det betyr: _____

b) skole + _____ = _____

Det betyr: _____

c) skole + _____ = _____

Det betyr: _____

d) skole + _____ = _____

Det betyr: _____

e) skole + _____ = _____

Det betyr: _____

3 SOVE OG ...

Se i boksen under. SOVE er forledd. Velg etterledd som passer, og lag sammensatte ord.

Hvilke av ordene kan være etterledd til SOVE?

Hvilken ordklasse er ordet? Hvis det er substantiv, hvilket kjønn har ordet?

Hva betyr ordene?

glad	glede	hjerte	klær	lat
	rom	syk	tablett	vogn

a) sove + _____ = _____

Det betyr: _____

b) sove + _____ = _____

Det betyr: _____

c) sove + _____ = _____

Det betyr: _____

d) sove + _____ = _____

Det betyr: _____

4 HVA BETYR DET?

Svar *ja* eller *nei*.

a) Kan man brette et lese Brett? _____

b) Kan man fylle vann i et vann glass? _____

c) Kan et skrivebord skrive? _____

d) Kan en vaskemaskin vaske? _____

e) Er tomatsuppe en type suppe? _____

f) Er giftinger giftige? _____

- g) Kan hoppeslott hoppe? _____
- h) Er kanelboller laget av kanel? _____
- i) Er fiskekaker laget av fisk? _____
- j) Er en hyttetur en hytte som er på tur? _____
- k) Holder en kjørelærer på å lære å kjøre bil? _____
- l) Er pinnebrød brød på pinne? _____
- m) Kan man knuse en rutetabell? _____

Hva betyr ordene?

- lese Brett = _____
- vannglass = _____
- skrivebord = _____
- vaskemaskin = _____
- tomatsuppe = _____
- gifting = _____
- hoppeslott = _____
- kanelbolle = _____
- fiskekake = _____
- hyttetur = _____
- kjørelærer = _____
- pinnebrød = _____
- rutetabell = _____

*Hvis du er usikker, bruk ordet som
søkeord på internett og se hvilke
treff du får!*

5 FORLEDD OG ETTERLEDD

Vanligvis forteller forleddet noe om etterleddet. Hvilket ord gir mening? Sett kryss.

a) ☐ garasjebil	☐ bilgarasje
b) ☐ håndkrem	☐ kremhånd
c) ☐ skrivebok	☐ bokskrive
d) ☐ ringgifte	☐ giftering
e) ☐ lærviske	☐ viskelær
f) ☐ blyantspisser	☐ spisserblyant
g) ☐ plassarbeid	☐ arbeidsplass
h) ☐ sangstemme	☐ stemmesang
i) ☐ visebok	☐ bokvise

KAN DU DET?

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
Jeg vet at etterleddet i et sammensatt ord bestemmer ordets ordklasse og bøyning. <i>(I know that the last word in a compound word defines the word's part of speech and its declension.)</i>			
Jeg vet at forleddet i et sammensatt ord vanligvis fungerer som en beskrivelse av etterleddet. <i>(I know that the first word in a compound word normally provides a description of the last word.)</i>			

MER OM ORD

1 KRYSSORD

Fyll ut med *synonymer*. Synonymer er ord som betyr det samme eller omtrent det samme. Alle ordene i kryssordet skal være adverb.

1	S						
2	K						
3	A						
4	L						
5	D						
6	E						
7	K						
8	V						
9	A						
10	D						

VANNRETT →

- 1 ikke særlig ofte
- 2 muligens
- 3 ikke i det hele tatt
- 4 selv om
- 5 fordi, av den grunn
- 6 deretter
- 7 bare
- 8 så, svært
- 9 hele tida
- 10 til det stedet

Skaldekvad = en type dikt som ble laget i vikingtida

2 ANTONYMER

Adjektiv beskriver en egenskap eller kvalitet ved substantivet. Disse egenskapene eller kvalitetene står ofte i motsetning til hverandre. Ord som betyr det motsatte av hverandre, kaller vi antonymer. Hva er antonymene til disse adjektivene?

a) ny ↔ _____

b) stygg ↔ _____

c) rask ↔ _____

d) billig ↔ _____

e) lav ↔ _____

f) kjedelig ↔ _____

g) lekk ↔ _____

h) bratt ↔ _____

Hvordan bøyes adjektivene?

ny (nytt, nye),

3 SYNONYMER ELLER ANTONYMER?

Er ordparet synonymer eller antonymer? Sett kryss.

		SYNONYMER	ANTONYMER
a)	treg - rask		
b)	enslig - singel		
c)	grei - hyggelig		
d)	konkret - abstrakt		
e)	trolig - sannsynligvis		
f)	kald - varm		
g)	innviklet - komplisert		
h)	enkel - lett		
i)	ordentlig - skikkelig		
j)	koselig - hyggelig		
k)	våt - tørr		
l)	naken - avkledd		

4 HVA SKAL UT?

Hvilket ord passer ikke inn sammen med de andre? Hvorfor?

- a) kylling - valp - katt - kalv katt (egenskap: voksen)
- b) bjørk - rose - tulipan - nellik _____
- c) mekaniker - lege - snekker - rørlegger _____
- d) sykkel - bil - moped - trailer _____
- e) kaffe - te - kakao - brus _____
- f) ørn - pingvin - høne - struts _____
- g) bøker - strender - menn - jenter _____
- h) huset - hylla - lampe - tepper _____

KAN DU DET?

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
Jeg vet hva et synonym er. <i>(I know what a synonym is.)</i>			
Jeg kan noen vanlige og frekvente synonymer på norsk. <i>(I know some common and frequent synonyms in Norwegian.)</i>			
Jeg vet hva et antonym er. <i>(I know what an antonym is.)</i>			
Jeg kan noen vanlige og frekvente antonymer på norsk. <i>(I know some common and frequent antonyms in Norwegian.)</i>			
Jeg kan bruke kjennetegn, likheter og ulikheter for å forklare noen norske ord eller begreper. <i>(I can use characteristics, similarities and differences in order to explain some Norwegian words or concepts.)</i>			

KAPITTEL 3

SETNINGER

SETNINGSLEDD

→?← 1 SETNINGSLEDD (1)

Hva heter setningsleddene på morsmålet ditt?

subjekt = _____

verbal = _____

objekt = _____

adverbial = _____

predikativ = _____

setningsadverbial = _____

indirekte objekt = _____

2 SETNINGSLEDD (2)

Hvilket setningsledd står med **feit skrift**?

- Elahe er **student**. _____ *predikativ*
- Hun** studerer på universitetet i Trondheim. _____
- For tre år siden flyktet Elahe **fra Iran**. _____
- Først **deltok** hun på introprogrammet. _____
- Elahe hadde **ikke** problemer med å lære norsk. _____
- Etter et og et halvt år på norskkurs klarte **hun** å bestå B2-nivå. _____

- g) Men hun fikk ikke godkjent **mastergraden sin** fra Iran.

- h) **Derfor** begynte hun på universitetet. _____
- i) Hun vil gjerne bli **biolog**. _____
- j) Elahe **arbeidet** som biolog i Teheran. _____
- k) Elahe synes at **det er et spennende yrke**. _____
- l) Hun trives **på studiene**. _____
- m) Hun har fått **mange nye venner**. _____
- n) **Vennene hennes** kommer fra hele Norge. _____
- o) **For tida** arbeider hun mye sammen med en som heter Henrik.

- p) **Henrik** kommer fra Oslo. _____

3 SETNINGSLEDD (3)

Sett strek mellom setningsleddene. Se på eksemplet.

Eksempel: Han | rydder | aldri | i leiligheten sin.

- a) Frida kjøpte melk på butikken.
- b) I morgen kommer mor på besøk.
- c) Denne ostekaka er nydelig.
- d) Farmor laget en deilig middag i går.
- e) Vi så en spennende film på TV.
- f) Neste uke kommer Elahe til Bergen.
- g) Hvorfor leser du så mye?
- h) Klarte hun eksamen?
- i) Even kjører motorsykkel til hytta.

- j) Frida skal ta fly til Oslo i morgen.
- k) Kan du kjøpe mat på veien hjem?
- l) For to år siden kjøpte han leilighet i sentrum.

4 SETNINGSLEDD (4)

Sett strek mellom setningsleddene. Se på eksemplet.

Eksempel: Han | rydder | aldri | i leiligheten sin.

- a) I sommer skal Simon og Even reise på ferie til Litauen.
- b) De skal ta fly fra Stavanger til Kaunas via København.
- c) Flyturen tar fire timer.
- d) De har aldri vært i Litauen før.
- e) De skal besøke en kollega.
- f) Han kommer fra Litauen.
- g) Men han skal kjøre med bil fra Bergen til Kaunas.
- h) Det er en lang biltur.
- i) Han må også ta ferge over Østersjøen.
- j) Han skal reise sammen med familien sin.
- k) Simon og Even skal være i Kaunas i fire dager.
- l) De gleder seg til turen.

5 SAMMENSATT VERBAL

Noen setninger har sammensatt verbal: v1 og V2. Finn verbalene i disse setningene.

		VERBAL 1 (v1)	VERBAL 2 (V2)
a)	Kan du komme på møtet i morgen?	kan	komme
b)	Jeg har aldri hørt om den forfatteren før.		
c)	De diskuterte denne saken på møtet i går.		
d)	Huset ble ødelagt av brann.		
e)	Han har arbeidet i kjelleren hele dagen.		
f)	Dere kan begynne med oppgave 13.		
g)	Hvor ofte er hun borte fra jobben?		
h)	Det har skjedd ganske ofte i det siste.		
i)	Noen bør snakke med henne.		
j)	Denne saken er problematisk.		
k)	Vi må arbeide overtid i dag.		
l)	Skal du ikke ha feire i år?		

6 OBJEKT ELLER PREDIKATIV?

Se på leddet i feit skrift. Er det et direkte objekt, et indirekte objekt eller et predikativ?

Sett kryss.

		DIREKTE OBJEKT	INDIREKTE OBJEKT	PREDIKATIV
a)	Hun er lege .			
b)	Ble du glad ?			

		DIREKTE OBJEKT	INDIREKTE OBJEKT	PREDIKATIV
c)	Jeg ga deg pengene, ikke sant?			
d)	Hva skal vi ha til middag i dag?			
e)	Kan du ta telefonen , er du snill?			
f)	Jeg har allerede lest den boka der .			
g)	Jeg forstår ikke hva hun sier .			
h)	Du kler den kjolen veldig godt!			
i)	Vi skal ha vikar i dag.			
j)	Så du beskjeden min ?			
k)	Denne saken må vi diskutere på møtet.			
l)	Gir du meg en hjelpende hånd?			

7 SETNINGSADVERBIALER

Sett *setningsadverbialene* på rett sted i setningene. Se på eksemplet.

ikke Har du gjort hjemmearbeidet til i dag?

- a) ikke Han er så flink til å rydde etter seg.
- b) ofte De kommer på besøk.
- c) sjelden En ulykke kommer alene.
- d) ikke Vi rekker å male huset i sommer, tror jeg.

- e) aldri Skal vi ses igjen?
- f) gjerne Du må ta ei skive nybakt brød!
- g) helst Jeg vil ha en kopp kaffe.
- h) ikke Han sier nei til tilbudet ditt.
- i) alltid Hvorfor vil du krangle med meg?
- j) ikke Jeg får maskinen til å virke.
- k) alltid Han kommer og hjelper meg.

8 INVERSJON (1)

Skriv setningene med de **markerte** adverbialene først.

Lytt og lag setninger med de markerte adverbialene først.

- a) Han gikk ut **likevel**. Likevel gikk
- b) De har fri fra skolen **i morgen**.
- c) Hun drar ikke **uansett**.
- d) Ledelsen ble avsatt **for ei uke siden**.
- e) Det blir pressekonferanse **om en time**.
- f) Det blir selskap **på lørdag**.
- g) Hun ringer **ofte** midt på natta.
- h) Vi kommer **så snart vi er ferdige**.
- i) Jeg skal **selvfølgelig** hjelpe deg!
- j) Leksene går fortere **hvis du konsentrerer deg**.
- k) Vi så en film **før vi gikk og la oss**.

9 INVERSJON (2)

Skriv setningene med *tidsadverbialene* først.

Lytt og lag setninger med *tidsadverbialene* først.

- a) Vi spiser middag hjemme i dag. 1 dag
- b) De kjøpte hytte i Søgne i fjor. _____
- c) Jeg sitter i telefonen nå. _____
- d) Det er jammen nydelig vær i dag! _____
- e) Vi kan gå ut og spise i kveld. _____
- f) De skal på kino sammen på fredag. _____
- g) Vi kan se mer på det i morgen. _____
- h) Du må rydde rommet ditt når du kommer hjem. _____
- i) De ble skuffet da de hørte valgresultatet. _____

10 INVERSJON (3)

Skriv setningene med *stedsadverbialene* først.

Lytt og lag setninger med *stedsadverbialene* først.

- a) Det er alltid så hyggelig her hos dere. Her hos dere
- b) Været er nydelig i Bergen i dag. _____
- c) Det er tre ledige plasser på dette kurset. _____
- d) Det er politisk kaos i hjemlandet mitt nå. _____

- e) Det har vært en ulykke på E39. _____

- f) Du tar av til høyre like ved kjøpesenteret. _____

11 SETNINGSANALYSE

Kan du analysere setningene under?

Se på eksemplet.

S v1 a V2 O A A
Vi skal ikke spise middag hjemme i dag.

subjekt = S (hvem eller hva + verbal?)

verbal = V (v1, V2)

objekt = O (hva eller hvem + verbal + subjekt?)

predikativ = Pt (når verbet i setningen er *være*, *bli* eller *hete*)

setningsadverbial = a (noen vanlige setningsadverbialer er: *ikke*, *alltid*, *gjerne*, *aldri*)

adverbial = A (hvor eller når eller *hvorfor* eller *hvordan* + verbal + subjekt (+ objekt)?)

- a) Hun bruker ikke briller.
- b) Forstår du spørsmålet?
- c) Sola skinner i Bergen.
- d) Været er nydelig.

- e) Butikken ligger i sentrum.
- f) Han kan ikke komme i kveld.
- g) Når begynner filmen?
- h) Kan jeg få en kopp te?
- i) Trenger du poser?
- j) Kan du hjelpe meg?
- k) Jeg finner ikke jakka mi.
- l) Jeg kan hjelpe deg.
- m) Nå må vi gå hjem.
- n) Den yngste dattera mi vil gjerne bli rørlegger.
- o) Høsten kom tidlig i år.
- p) Snakker du polsk?
- q) Naboen vår har ikke vært hjemme denne uka.
- r) Nå trenger vi en ferie.

KAN DU DET?

REDAKTØR

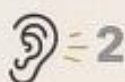
	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
Jeg kan kjenne igjen setningsleddene subjekt, verbal, objekt, predikativ og adverbial. <i>(I can recognize the sentence parts subject, verbal, object, predicative and adverbial.)</i>			
Jeg vet hvilke ord som hører til hvilke ledd i en enkel setning. <i>(I know which words belong to which parts of a simple sentence.)</i>			
Jeg kan skille mellom objekt og predikativ. <i>(I can distinguish between an object and a predicative.)</i>			
Jeg kan identifisere v1 og V2 i sammensatte verbaler. <i>(I can identify the first (v1) and the second (V2) verbs in a complex verbal.)</i>			
Jeg kan plassere setningsadverbialet på rett sted i en helsetning med sammensatt verbal. <i>(I can place the sentence adverbial in a complete sentence with a complex verbal.)</i>			
Jeg kan invertere en setning ved å flytte adverbialet fremst. <i>(I can invert a sentence by first-positioning the adverbial.)</i>			
Jeg kan analysere en enkel setning. <i>(I can analyze a simple sentence.)</i>			

HELSETNINGER

1 HELSETNINGER

Hvilken type helsetning er det? Sett kryss.

		FORTELLENDE SETNING	SPØRRE- SETNING	IMPERATIV- SETNING
a)	Nå trenger kjøkkenet vårt en vask!			
b)	Skal du noe etter middag i dag?			
c)	Når begynner treninga?			
d)	Ta oppvasken før du går!			
e)	Jeg vil at du tar oppvasken før du går.			
f)	Dekker du bordet?			
g)	Spis opp maten din!			
h)	Lever egenmelding snarest.			
i)	Hva mener du om denne saken?			
j)	Jeg går på kino så ofte jeg kan.			
k)	Klimaet i hjemlandet hennes er veldig forskjellig fra klimaet i Norge.			

2 VERBET PÅ PLOSS 2

Et tidsledd kan bestå av enkle ord eller en hel leddsetning.

Start med *tidsleddet* og inverter setningene.

Lytt og lag inverterte setninger.

a) Jeg kommer hjem klokka fem. _____

b) Jeg kommer hjem når jeg er ferdig på jobb. _____

Husk komma etter innledende leddsetning.

- c) Mannen hennes pleier å lese avisa etter frokost. _____

- d) Mannen hennes pleier å lese avisa når han har spist frokost. _____

- e) Elevene fikk gå hjem etter prøven. _____

- f) Elevene fikk gå hjem etter at de var ferdige med prøven. _____

- g) Fem ansatte mistet jobben i fjor. _____

- h) Fem ansatte mistet jobben da bedriften gikk konkurs. _____

- i) Vi venter bare på potetene nå. _____

- j) Vi spiser så snart potetene er ferdige. _____

3 SPRÅKDETEKTIV

Det er (1) eller (2) feil i hver oppgave. Finn feilene og skriv setningene uten feil.

- a) (1) I morgen jeg kan ikke komme på skolen. _____

- b) (2) Du alltid gir så mange leksene. _____

- c) (2) På lørdag jeg skal tar toget til Oslo. _____

- d) (2) Bil deres ikke er ny. _____

- e) (1) Hver dag spiser middag vi klokka fem. _____

- f) (1) For to uker siden jeg tok eksamen. _____

- g) (1) Hver onsdag går på trening han. _____

- h) (2) Jeg ikke liker å spiser fisk til middag. _____

- i) (2) På onsdag det er eksamen, og jeg gruer seg. _____

4 DET-SETNINGER

Skriv inn *det*, *det er* eller *er det* i dialogene. Husk stor eller liten bokstav.

DIALOG 1

- Hysj! Ikke gå inn!
- Hva _____?

- Jeg vet ikke, men jeg tror at _____ noen i huset. Jeg hører noe.
Hører du _____ ikke?
- Jo, nå hører jeg _____ også. _____ kommer fra andre etasje. Hva skal vi gjøre?
- Nei, si _____. Kanskje vi skulle ringe på?
- _____ så lurt?
- Ja, hva foreslår du, da?
- Vi kan ringe til politiet.
- OK. _____ en god idé.

DIALOG 2

- Hallo, _____ hos politiet.
- Ja, hallo, dette er Siv Svensen.
- Hva _____?
- _____ noen i huset vårt!
- Unnskyld, jeg hører ikke hva du sier. Kan du gjenta?
- Jeg sier at _____ noen i huset vårt!
- Bli hvor du er! Vi sender en bil med en gang.

DIALOG 3

- Hva skal vi finne på i helgen?
- Nei, si _____ ... Vi kan ta en tur på stranda. _____
meldt fint vær i morgen.
- _____ sant. _____ skal bli opp mot 30 grader.
- Så mye? Ja, da må vi definitivt ta en tur til Huk.
- Vi kan ta med grillmat. _____ blir koselig. Jeg tror de har en stor fellesgrill der.

- _____ lenge siden jeg har spist grillmat.
_____ skal smake!

DIALOG 4

- Nå har ledelsen bestemt seg for å legge ned avdeling B.
- _____ sant?
- Ja, _____ står i referatet fra siste ledermøte.
- Jeg har ikke hatt tid til å lese _____ ennå.
- Heldigvis mister ikke de ansatte på avdeling B jobbene sine.
- Nei, _____ vet jeg. De skal overføres til en annen avdeling.
- Ja, og _____ jo bra. Jeg håper noen av dem kommer hit til oss.
_____ så mye å gjøre for tida.

5 PRESENTERING

Lag presenteringssetninger av setningene.

Lytt og lag presenteringssetninger.

- En mann kommer bak oss. *Det kommer* _____
- En kaffe på bordet står på bordet. _____
- Noen sokker ligger på kommoden. _____

- En hund står og bjeffer borte hos naboen. _____

- To gutter står og snakker sammen utenfor. _____

- f) En bil står midt i veien. _____

- g) En bevisstløs mann ligger på bakken. _____

- h) Se, en ørn svever over trærne der borte! _____

- i) To arbeidere sitter og spiser lunsj i bilen. _____

- j) En eldre dame går over gata. _____

- k) En liten gutt kom løpende ut i veien. _____

- l) En båt lå ved brygga. _____

- m) En gammel mann satt og fisket fra bryggekannten. _____

6 DET ER ...

Lag setninger som starter med *Det er ...* eller *Det er ikke ...*

Lytt og lag setninger som starter med *Det er ...* eller *Det er ikke ...*

- a) Å snakke norsk er lett. _____
- b) Å komme inn på boligmarkedet er ikke så lett. _____

- c) Å bruke refleks er viktig. _____

- d) Å gjøre hele oppgaven er ikke så viktig. _____

- e) Å sortere avfallet er obligatorisk. _____

- f) Å reise på ferie er ikke obligatorisk. _____

- g) Å kjøre bil uten førerkort er forbudt. _____

- h) Å sole seg i parken er ikke forbudt. _____

- i) Å delta på HMS-kurs er obligatorisk. _____

- j) Å være med på personalfesten er ikke obligatorisk. _____

- k) Å fylle ut CV-en elektronisk er anbefalt. _____

- l) Å legge ut bilder av barna på Facebook er ikke anbefalt. _____

- m) Å sove litt av og til er helt nødvendig. _____

- n) Å vaske huset hver dag er ikke nødvendig. _____

7 HVEM GJORDE DET?

Bryt ut subjektet i setningene. Pass på ordstillingen i leddsetningen.

Lytt og bryt ut subjektet i setningene.

a) Petter knuste ruta. _____

b) Skriftlig eksamen er vanskeligst. _____

c) Snøværet forrige uke laget problemer. _____

d) Sissel skal på konsert på lørdag. _____

e) Brasil er det største landet i Sør-Amerika. _____

f) Statsministeren holdt en tale på torget. _____

g) Onkelen hennes er advokat. _____

h) Har legen anbefalt denne dietten? _____

i) Kom læreren eller studentene for seint til timen? _____

j) Er Brigitte læreren din, sier du? _____

8 SPØRREORD

Sett inn riktig spørreord i spørresetningene.

- a) _____ har lånt kulepennen min? - Gustav, tror jeg.
- b) _____ har jeg lagt brillene mine? - Der borte, på kommoden.
- c) _____ heter læreren din? - Eva Larsen.
- d) _____ har du møte med saks-
behandleren din? - I morgen, kvart over ti.
- e) _____ ofte gjør du grammatikk-
oppgaver? - Jeg prøver å arbeide med gram-
matikk tre ganger i uka.
- f) _____ vil du arbeide sammen
med? - Jeg vil helst arbeide sammen
med Siv.
- g) _____ jobb har du søkt på
denne gangen? - Butikkmedarbeider.
- h) _____ sendte du søknaden? Per
brev eller per e-post? - Per e-post.
- i) _____ år er du født? - 1970.
- j) _____ kommer familien din fra? - Fra Bergen.
- k) _____ kom du deg til skolen i
dette været? - Jeg gikk.
- l) _____ har du satt sykkelen din? - Borte i skuret der.
- m) _____ spiser du ingenting? - Jeg er ikke sulten, rett og slett.
- n) _____ har du lyst til å finne på i
kveld? - Tja, si det ... Skal vi ta en tur på
kino, kanskje?
- o) _____ mye sukker trengs i denne
oppskriften? - 4 desiliter.

9 ORDSTILLING

Ordne ordene i spørresetningene i riktig rekkefølge.

Start med det **markerte** ordet.

- a) til bussen **Hvor** tar du skolen ofte. _____

- b) å løse **Liker** kryssord du _____

- c) du om **Hva** mener saken _____

- d) opptatt **Hvilke** du saker er av for tida politiske _____

- e) det **Hvor** er til lenge ferdig du er _____

- f) bussen **Har** vi skal tenkt du at ta til byen _____

- g) ha **Hvilken** helst jobb du vil _____

- h) mange **Hvor** år universitetet du på gikk _____

- i) gammel **Hvor** begynte var da du du på skolen _____

- j) i år **Hvor** dere skal jul feire _____

- k) helst sammen **Hvem** med du arbeider _____

- l) hvis **Hvorfor** du noe ikke spør du på lurer _____

10 KORTSVAR (GJØRE-STØTTE)

Svar negativt på spørsmålene. Bruk kortsvar.

- a) Har du førerkort? _____
- b) Liker du å ta bussen? _____
- c) Vasket du opp før du gikk? _____
- d) Kan du kjøre meg til byen? _____
- e) Trenger du hjelp? _____
- f) Har du tid til å hjelpe meg litt? _____
- g) Bruker du briller? _____
- h) Sendte du søknaden i går? _____
- i) Var Ola i Åses begravelse? _____
- j) Kjøpte du melk på veien hjem? _____
- k) Kjenner du Arne? _____
- l) Gikk det bra på eksamen? _____

I noen svar vil det være høflig å legge til *dessverre*. Hvilke svar gjelder det?

11 SPØRSMÅL UTEN INVERSJON

Lag spørsmål av de fortellende setningene ved å sette *vel* inn i setningene. Hvilke spørsmål kan du svare *du ja på*, og hvilke må du svare *jo på*?

Lytt og gjenta spørsmålene.

- a) Du kommer i morgen. _____
- b) Hun begynner på skolen til høsten. _____
- c) Han skal gå i barnehage. _____

- d) Dere snakker morsmålet hjemme. _____
- e) Du gjør nettoppgavene. _____
- f) Du har søkt om permisjon. _____
- g) Du har levert egenmelding. _____
- h) Dere spiser hjemme i dag. _____
- i) Hun gikk ikke alene til byen. _____
- j) Han skal ikke spise her. _____
- k) De skal ikke overnatte. _____
- l) Du drar ikke før klokka fem. _____

12 BARE GJØR DET!

Fyll ut setningene med verb som passer.

Lytt og gjenta.

- a) _____ koppen din inn i oppvaskmaskinen!
- b) _____ egenmelding så snart du er tilbake på jobb.
- c) _____ under her, er du snill.
- d) Bare _____ hvis det er noe du ikke forstår.
- e) _____ rett hjem etter skolen!
- f) _____ skolematen din, Sofie!
- g) Bare dra på kino, du! Ikke _____ på meg!
- h) _____ dere på kafé, da.
- i) _____ deg til filmen! Den er kjempespennende!
- j) Ikke _____ på benken! Den er nymalt.
- k) Ikke _____ så fort, er du snill. Jeg forstår ikke hva du sier!

13 IKKE GJØR DET!

Gjør imperativsetningene *negative* ved å sette inn *ikke* på rett sted.

Lytt og lag negative imperativsetninger.

- Sett deg på benken! _____
- Hopp uti! _____
- Gå over gata! _____
- Lukk opp vinduet! _____
- Lås døra! _____
- Spis godteri! _____
- Snakk sammen! _____
- Sett koppen i vasken! _____
- Ta heisen! _____
- Gå hjem! _____

14 SETNINGSSKJEMA

Skriv setningene inn i skjemaet.

FORFELT	VERBAL (V1)	MIDTFELT	VERBAL (V2)	SLUTTFELT
subjekt (S) eller adverbial (A)		subjekt (S) setningsadverbial (a)		predikativ (Pt) objekt (IO før DO) adverbial (A) (sted foran tid)
a) De tre små guttene	har		lekt	
b)				
c)				

d)

e)

f)

g)

h)

i)

- a) De tre små guttene har lekt i hagen hele ettermiddagen.
- b) De elsker å hoppe på trampoline.
- c) Har dere aldri kranglet?
- d) Hvorfor slutter du ikke å røyke?
- e) Hvem vil ha is til dessert?
- f) Vi kommer ikke til å snakke mer om denne saken.
- g) Det er ikke så vanskelig å lese litt hver dag.
- h) De har aldri vært nord for Polarsirkelen.
- i) Derfor skal de kjøre bil helt til Nordkapp neste sommer.

15 SLUTTFELTET: STED OG TID

I slutfeltet setter vi vanligvis *sted* før *tid*.

Hver setning skal ha ett stedsledd og ett tidsledd. Hvilke ledd skal du bruke i hvilke setninger? Hvert ledd kan bare brukes én gang.

- a) Blir du med _____ ?
- b) Han pleier å trene _____.
- c) De kom _____.
- d) Han gikk _____.
- e) Du kan sette koppen din _____.

KAN DU DET?

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
<p>Jeg kan skille mellom fortellende setninger, spørresetninger og imperativsetninger (bydesetninger).</p> <p><i>(I can distinguish between narrative sentences, interrogative sentences and imperative sentences.)</i></p>			
<p>Jeg kan invertere helsetninger hvis de ikke inneholder en leddsetning.</p> <p><i>(I can invert main clauses if they do not contain a subordinate clause.)</i></p>			
<p>Jeg kan plassere setningsadverbialer på rett sted i fortellende setninger.</p> <p><i>(I can place sentence adverbials correctly in narrative sentences.)</i></p>			
<p>Jeg kan bruke korrekt ordstilling i spørsmål.</p> <p><i>(I can use correct word order in questions.)</i></p>			
<p>Jeg kan lage enkle presenteringssetninger (det-setninger).</p> <p><i>(I can make simple presentation sentences (a kind of det sentences).)</i></p>			
<p>Jeg kan lage enkle det-setninger av setninger som ellers starter med en infinitivskonstruksjon eller en at-setning.</p> <p><i>(I can make simple det sentences from sentences that otherwise would start with an infinitive construction or an subordinated clause initiated by at.)</i></p>			
<p>Jeg kan bryte ut subjektet (lage en det-setning).</p> <p><i>(I can extra-position the subject (make a det sentence).)</i></p>			

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
<p>Jeg kan lage enkle spørsmål uten inversjon ved å legge til <i>vel</i> og endre intonasjonen i setningen.</p> <p><i>(I can make simple questions without inversion by adding vel and altering the sentence intonation.)</i></p>			
<p>Jeg kan sette inn <i>ikke</i> på rett sted i enkle imperativsetninger.</p> <p><i>(I can place ikke correctly in simple imperative sentences.)</i></p>			
<p>Jeg kan sette en enkel helsetning inn i et setningsskjema.</p> <p><i>(I can organize a simple main clause in a sentence diagram.)</i></p>			
<p>Jeg vet at det er mest naturlig å plassere <i>stedsledd</i> før <i>tidsledd</i> i slutfeltet i en setning.</p> <p><i>(I know that it is more natural to place a phrase indicating place before a phrase indicating time in the last part of a sentence.)</i></p>			

LEDDSETNINGER

1 TUR PÅ FLØYEN

En leddsetning starter vanligvis med en *subjunksjon*: at, om, som, fordi, hvis ...

Sett strek under leddsetningene i teksten.

Even har lyst til å ta en fjelltur. Han ringer til Muzzi for å spørre om han vil bli med. Men Muzzi kan ikke fordi han må arbeide i huset. Even har ikke lyst til å gå alene. Derfor ringer han til Simon, men Simon sier at han har en avtale klokka ett. Til slutt går Even på tur alene. Han går og tenker på Susanne som han var sammen med før. Susanne dro til England fordi hun skulle studere der. Etter at hun hadde vært borte i to måneder, bestemte Even seg for å besøke henne. Det skulle være en overraskelse. Men da han kom til Susannes hybel, ble døra åpnet av en mann som sa at han var Susannes kjæreste. Even ble både rasende og skuffet. Selv om det er over et år siden nå, blir Even fortsatt lei seg når han tenker på det.

2 SUBJUNKSJONENS Plass

Bind sammen setningene med subjunksjonene. Husk at subjunksjonen binder sammen en *helsetning* og en *leddsetning*.

Lytt og bind sammen setningene med subjunksjoner.

a) hvis Hun går aldri ut. Det regner.

b) hvis Vi må spare. Vi skal ha råd til å dra på ferie.

c) når Hun liker å strikke. Hun har fri.

d) hvis Han vasker ikke opp. Han kan slippe.

e) før Du må vanne plantene. De visner.

- f) mens Jeg liker ikke å være ute. Det regner.

- g) da Jeg ble engstelig. Han ringte ikke.

- h) når Hun blir bare med på båttur. Det blåser ikke.

- i) før Kan du være så snill å tørke av deg på beina? Du kommer inn.

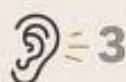
- j) etter at Har du tenkt mer på tilbudet mitt? Vi snakket sammen.

- k) fordi Sykler du til jobb? Det er ikke nok parkeringsplasser.

- l) før Ikke drikk kaffe! Du skal legge deg.

- m) mens Hør på radio! Du lager middag.

- n) før Skynd deg å spise maten! Den blir kald.

3 NÅR JEG ER FERDIG PÅ NORSKKURSET, ...

Sett leddsetningen først i helsetningen. Husk komma etter leddsetningen når den står først i helsetningen.

Lytt og gjenta med leddsetningen først.

- a) Jeg vil gjerne arbeide som taktekker når jeg er ferdig på norskkurset.

b) Han meldte seg arbeidsledig før han var ferdig med studiene.

c) Du kan ta med sønnen din hvis han lover å være musestille.

d) Vi kan diskutere denne saken når vi har medarbeidersamtale.

e) Du må ta et medisinkurs før du kan dele ut medisiner til beboerne.

f) Det er en fordel hvis du har førerkort.

g) Vi må gå nå hvis vi skal rekke avtalen hos legen.

h) Vi pleier å ta en kopp kaffe sammen når vi har pause.

4 HVA SPØR HUN OM? HVA VIL HUN VITE?

Sett inn rett *spørreord* i de indirekte spørsmålene. Husk å lese svaret før du skriver inn spørreordet.

a)	Hun spør _____ som kommer på festen.	- Si at Eva, Ove og Jonas kommer, men at Anne ikke kan komme.
b)	Hun spør _____ du skal.	- Si at jeg skal på butikken. Jeg kommer snart tilbake.
c)	Hun spør _____ du skal studere til høsten.	- Si at jeg skal studere i Oslo.
d)	Hun spør _____ du skal studere til høsten.	- Fortell henne at jeg skal studere historie.

e)	Hun vil vite _____ karakterer du har fått.	- Du kan si at jeg fikk 4,8 i snitt.
f)	Hun vil vite _____ mye du har klart å spare i år.	- Si at jeg har spart over 30 000. Jeg har arbeidet nesten hver eneste helg!
g)	Hun spør _____ som skjer.	- Du kan si at det ikke skjer noe spesielt. Jeg har ingen store planer for dagen.
h)	Hun vil vite _____ du har sovet helt til nå.	- Si at jeg var trøtt, rett og slett.
i)	Hun spør _____ du skal stå opp.	- Uff, som hun maser. Jeg står opp når jeg har våknet skikkelig.
j)	Hun spør _____ du føler deg.	- Si at jeg føler meg helt ok. Jeg er bare litt trøtt.

5 SOM-SETNINGER (1)

Bind sammen setningene med som.

Lytt og bind sammen setningene med som.

- a) For et år siden hadde Even en kjæreste. Hun het Susanne.
For et år siden hadde Even en kjæreste _____
- b) Nå vil Even gjerne ha en ny kjæreste. Han kan være sammen med kjæresten hver dag.
Nå vil Even gjerne ha en ny kjæreste _____

- c) Han har en fin motorsykkel. Han kjøpte den fine motorsykkelen for tre år siden.
Han har en fin motorsykkel _____

- d) Even drømmer om en kjæreste. Kjæresten kan sitte bakpå motorsykkelen.
Even drømmer om en kjæreste _____

- e) Even liker å kjøre motorsykkel til foreldrenes hytte. Den ligger ved Osterfjorden.
Even liker å kjøre motorsykkel til foreldrenes hytte _____

- f) Evens foreldre ønsker seg barnebarn. De kan skjemme bort barnebarna.
Evens foreldre ønsker seg barnebarn _____

6 SOM-SETNINGER (2)

Hvilket ord i helsetningen blir beskrevet av **som-setningen**?

- a) Marianne har en mann **som kommer fra England**. _____
- b) De ble kjent gjennom ei felles venninne **som arbeider på sykehuset**. _____
- c) I sommer skal jeg besøke en venn **som jeg kjenner fra studiene**. _____
- d) Dette er en sak **som opptar mange**. _____
- e) Kjøpte du det bordet **som du fant på nettet**? _____
- f) Hvor har du gjort av posen **som sto i gangen**? _____
- g) Jeg vil gjerne se en film **som starter kvart på ni**. Er det greit? _____
- h) Jeg lurer på å selge maleriet **som jeg arvet etter foreldrene mine**. _____
- i) Gitaren **som henger der borte**, er en ekte Gibson. _____
- j) Kjenner du den mannen **som sitter på benken der**? _____
- k) Jeg vil vite hvem **som har tatt det siste kakestykket**. _____

7 SOM-SETNINGER (3)

Vi bøyer adjektivet i en som-setning etter ordet som setningen forteller om. Hvilken bøyning skal adjektivet ha i disse setningene?

Lytt og gjenta.

- a) rød Vi har et hus som er _____.
- b) romantisk Hun liker best filmer som er _____.
- c) dansk Mannen hennes, som er _____, har fått jobb i Oslo.
- d) kort De skjørtene der borte, de som er _____, er på salg denne uka.
- e) gammel Faren hans, som var svært _____, gikk dessverre bort i forrige uke.
- f) høy De har en sønn som jeg tror kommer til å bli veldig _____.
- g) god De er stolte av barna sine som har blitt veldig _____ i norsk.
- h) stor Han kjøper bare klær som er altfor _____.
- i) dyr Hvorfor kjøpte du et piano som var så _____?
- j) hjelpsom Jeg har en saksbehandler som er veldig _____.

8 SOM-SETNINGER (4)

Sett inn *som* i de setningene der det er *obligatorisk*.

- a) Jeg vil gjerne prøve den buksa _____ henger på stativet der borte. Er det i orden?
- b) Har du vasket den skjorta _____ jeg la her på stolen i går?
- c) De har tre barnebarn _____ de elsker å skjemme bort.
- d) Jeg skal ut i dag med ei venninne _____ jeg ikke har sett på fire år.
- e) Vil du se på bildene _____ jeg tok i ferien?
- f) Bryllupsfesten skal holdes på et stort hotell _____ ligger nydelig til ved stranda.

- g) Oslo, _____ er Norges største by, og _____ også er hovedstad, har nærmere 700 000 innbyggere.
- h) De skal dra på ferie i en bil _____ de har leid. De elsker fjellklatring, så de skal kjøre rundt i Lofoten _____ er kjent for mange fine klatresteder.

9 ORDSTILLING I EN LEDDSETNING

Sett strek under *leddsetningen*. Sett *setningsadverbialet* på rett sted i *leddsetningen*.

- a) ikke Hun spør om skal vi spise middag hjemme i dag.

- b) alltid Læreren sier at vi må bruke lydboka.

- c) kanskje Hun sier at hun vil komme på festen.

- d) ofte Selv om det regner i Bergen, trives de godt der.

- e) alltid De liker seg i Oslo selv om det er en del trafikk der.

- f) ikke Hun tar alltid bussen fordi hun liker å kjøre bil.

- g) ikke Hvis du lærer norsk, får du kanskje ikke jobb.

- h) ikke Han fikk jobb selv om han hadde lært norsk.

- i) alltid Jeg trives i jobben fordi kollegaene er så hyggelige.

- j) aldri Det er vanskelig å hjelpe deg hvis du spør meg om noe.

10 SPRÅKDETEKTIV

Det er (1) eller (2) feil i hver setning. Finn feilene og skriv setningene uten feil.

- a) (1) Hun har en bror som bor han i Trondheim.

- b) (2) Denne saken vi ikke kan snakke om den.

- c) (1) Han sier som han ikke liker undervisningen.

- d) (1) Nå jeg ikke vil snakke mer om dette.

- e) (2) Hvorfor han vil alltid krangler?

- f) (2) De spør om kan vi hjelpe seg.

- g) (2) Han spør hvis alle har fikk en innkalling til møtet.

- h) (1) Har du en penn som virker den?

- i) (1) Jeg lover at jeg kommer aldri til å glemme deg.

11 SETNINGSSKJEMA FOR LEDDSETNINGER

Sett strek under *leddsetningen* i helsetningen.

Skriv leddsetningen inn i skjemaet.

- a) Hun lurer på om vi kommer på skolen i morgen.
- b) Hva skal du gjøre når du er ferdig med norskkurset?
- c) Hun klarte eksamen selv om hun ikke hadde lest så mye.
- d) Jeg måtte ta bussen til jobb i dag fordi bilen ikke ville starte.
- e) Hvis du ikke ser så godt, må du skaffe deg briller!
- f) Har du hilst på de nye naboene som flyttet inn i går?

	FORBINDERFELT		MIDTFELT		VERBAL 1 (v1)	VERBAL 2 (v2)	SLUTTFELT
	subjunksjon	subjekt	setnings- adverbial (a)				predikativ (Pt) objekt (IO før DO) adverbial (A) (sted før tid)
a)	om	vi					
b)							
c)							
d)							
e)							
f)							

KAN DU DET?

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
<p>Jeg vet hva en leddsetning er, og jeg kan kjenne igjen en leddsetning når jeg leser eller lytter.</p> <p><i>(I know what a subordinate clause is, and I can recognize it when I read or listen.)</i></p>			
<p>Jeg kan bruke frekvente leddsetninger når jeg skriver eller snakker.</p> <p><i>(I can use frequent subordinate clauses when I write or speak.)</i></p>			
<p>Jeg kan variere mellom å sette leddsetningen i forfeltet eller i slutfeltet.</p> <p><i>(I can vary between putting the subordinate clause in the sentence's first or final part.)</i></p>			
<p>Jeg kan plassere <i>ikke</i>, <i>alltid</i>, <i> gjerne</i> og <i>alltid</i> på rett sted i en enkel leddsetning.</p> <p><i>(I can place ikke, alltid, gjerne and alltid correctly in a simple subordinate clause.)</i></p>			
<p>Jeg kan lage adjektiviske leddsetninger.</p> <p><i>(I can make adjectival subordinate clauses.)</i></p>			
<p>Jeg vet når det er obligatorisk å bruke <i>som</i> i en adjektivisk <i>som</i>-setning.</p> <p><i>(I know when it is mandatory to use som in an adjectival subordinate clause.)</i></p>			
<p>Jeg kan sette en enkel leddsetning inn i et setnings skjema.</p> <p><i>(I can organize a simple subordinate clause in a sentence diagram.)</i></p>			

SETNINGSFRAGMENT

1 HELSETNING ELLER SETNINGSFRAGMENT?

Hvilken type setning er det? Sett kryss.

		HELSETNING	SETNINGSFRAGMENT
a)	Kommer du?		
b)	Forsyn deg!		
c)	Hurra!		
d)	Til lykke med det nye barnet!		
e)	Du må lese denne boka!		
f)	Hvorfor det?		
g)	Lykke til på eksamen!		
h)	Jeg kommer nå.		
i)	Ikke sant?		
j)	For et vær!		
k)	Hva synes du?		
l)	Går det bra?		

2 HVA MANGLER?

Setningsfragmenter mangler enten verbal eller subjekt eller begge deler.

Hvilket eller hvilke ledd mangler i disse setningsfragmentene?

- a) For et fantastisk vær! _____
- b) Gratulerer med dagen! _____
- c) Hvorfor det? _____
- d) Nei, ikke nå. _____
- e) Så bra. _____
- f) Alt vel? _____

g) Ses i firetida?

h) Kan ikke komme i kveld.

3 SES I MORGEN!

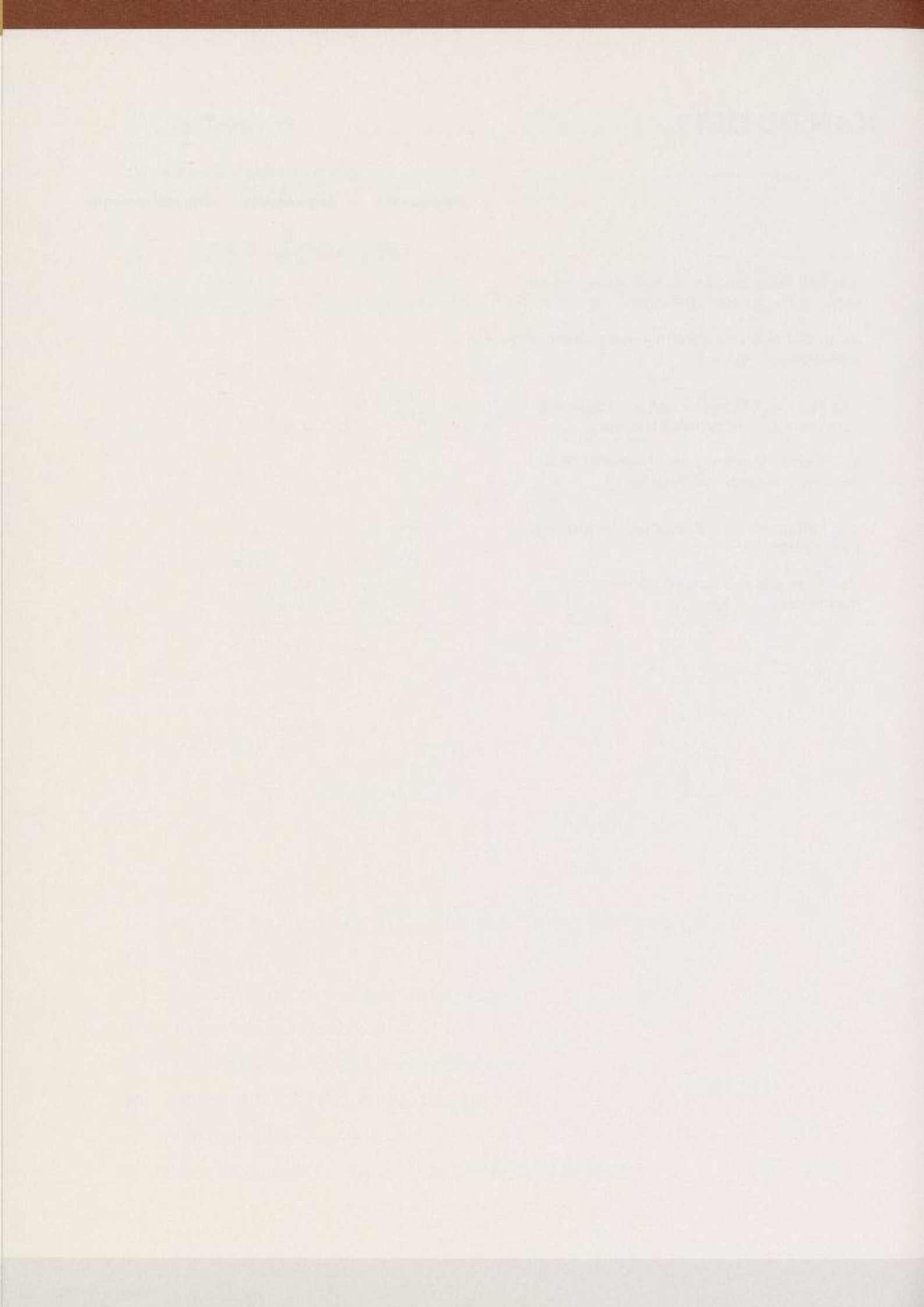
Hvilket utsagn passer til situasjonene? Skriv riktig nummer i snakkeboblene.

- 1) Det er fredag, og du skal gå hjem fra jobb. Hva sier du til kollegaene?
- 2) Du tar toget.
- 3) Det er 23.12. og du treffer en kristen venn.
- 4) Læreren din har mistet kona si.
- 5) Du har fått et dårlig resultat på en prøve.
- 6) Det er onsdag, og du går hjem fra jobb.
- 7) Ei venninne har kjøpt ny kjole.
- 8) Det er 17. mai. Du er i byen, og der treffer du noen venner.

KAN DU DET?

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
Jeg kan skille mellom en helsetning og et setningsfragment. <i>(I can distinguish between a main clause and a sentence fragment.)</i>			
Jeg kan identifisere hvilket setningsledd som mangler i et setningsfragment. <i>(I can identify which part of a sentence is missing in a sentence fragment.)</i>			
Jeg kan bruke en del idiomatiske setningsfragmenter. <i>(I can use a few idiomatic sentence fragments.)</i>			

KAPITTEL 4

TEKSTER OG TEKSTBINDING

TEKSTBINDING

1 FRA ÆSOPS FABLER: «DE LØSE HUNDENE»

A-A En *fabel* er en kort fortelling med en tydelig moral.

Sett inn rett *pronomen* og *eiendomsord* i teksten.

Fem løshunder streifet omkring på jakt etter noe å spise da _____ kom til ei dyp elv. På bunnen av elva kunne _____ se en pose full av bein. Kjøttbeina så veldig gode ut, og hundene satte _____ på elvebredden. _____ var sultne, og nå lurte _____ på hvordan _____ skulle få tak i beina.

- Det er bare én ting å gjøre, sa den eldste av hundene til kameratene _____.

- _____ må drikke opp alt vannet. Så kan _____ hoppe uti og spise beina.

Kom igjen, så begynner _____!

De fem hundene begynte å drikke vannet som strømmet forbi. _____ drakk og drakk og drakk. Ja, _____ drakk så mye at _____ nesten sprakk!

Elva brydde seg ikke om det. _____ bare fortsatte å strømme slik som _____ alltid hadde gjort. Vannet skyllet over kjøttbeina på bunnen, og _____ tok med _____ alt som var på _____. Til slutt lå det bare noen hvite knokler igjen.

(Kilde: Nasjonalbiblioteket)

2 OPPSKRIFT: PØLSER MED POTETMOS OG SALAT

Sett inn *først* eller *før* i setningene.

Du må skrelle potetene _____ du koker dem.

Så skal du lage tomatsalat. _____ skreller du tomatene og skjærer dem i

tynne skiver _____ du kutter løken i små biter.

Bland tomater og løk i en skål _____ du heller på en spiseskje olje, litt salt og pepper og en sprut lime.

Etter at du har laget salat, varmer du pølsene. _____ har du vann i en kjele.

Kok opp vannet _____ du har pølsene i vannet. Pølsene skal ikke koke, bare trekke.

_____ du moser potetene, heller du av vannet. _____ tilsetter

du litt smør. Mos potetene mens smøret smelter. Ha i litt melk og rør rundt. Smak til med salt og pepper.

3

FORTELLENDE TEKST: FERIETUR TIL CUBA

Skriv riktig nummer foran setningene.

Lytt og gjenta setningene i riktig rekkefølge.

1 For to uker siden ringte ei venninne til meg.

Derfor kunne hun ikke reise likevel.

Vi blir borte i to uker.

Det er hovedstaden på Cuba.

Jeg sa ja med det samme, for jeg har alltid hatt lyst til å dra til Cuba.

Men så hadde mora falt og brukket beinet.

Vi skal reise til sommeren.

Nå lurte hun på om jeg ville bli med i stedet.

Først skal vi ta fly til London.

Fra London drar vi direkte til Havanna.

Hun sa at hun hadde en ekstra billett til en ferietur til Cuba.

13 Jeg gleder meg veldig mye!

Hun skulle egentlig reise sammen med mora si.

4 FORTELLENDE TEKST: NY JOBB?

Hvilke ord eller uttrykk binder teksten sammen?

Sett strek under bindeordene.

For fire uker siden søkte jeg ny jobb. Først sendte jeg en søknad. Så gikk det nesten tre uker, men da ringte telefonen. «Vil du komme på intervju?» spurte de. «Ja, selvfølgelig!» svarte jeg. Men jeg fikk ikke jobben, dessverre.

5 FORTELLENDE TEKST: FRIDAS FREDAG

Les teksten om Fridas fredag. Gjenfortell teksten i *preteritum*.

Det er fredag i dag. Jeg er på universitetet nå. Jeg har to forelesninger i dag. Jeg sykler hjem etterpå. Vi spiser klokka fem. Farmor og jeg drar på hytta etter middag. Jeg gleder meg.

På fredag var Frida på universitetet. Hun hadde

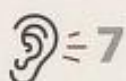
6 FORTELLENDE TEKST: VARMT I VANNET?

Les teksten, og gjenfortell den i preteritum.

En dag i juni er Frida og farmor på hytta i Blomvåg. Frida har lyst til å bade. Hun finner et håndkle, en strandmadrass og solkrem. Så går hun ned på den lille brygga. Men der går det ikke an å bade! Hele sjøen er full av brennmaneter. De ligger tett i tett! Frida roper på farmor. Hun skynder seg for å se. Hun forteller at hun har sett det samme før, men at det er lenge siden. Frida blir veldig fasinert. Hun tar bilder av det og poster på Facebook.

En dag i juni var Frida og farmor

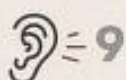
FAKTATEKST: FRA GRUNNSKOLE TIL VIDERE- GÅENDE SKOLE

Sett inn bindeord i teksten. Bruk ordene i rammen. Husk stor og liten bokstav.

Lytt og gjenta.

den der før først først
i løpet av når også så så

Barn i Norge begynner på skolen _____ de er seks år gamle.
_____ går de på barneskolen i sju år. _____
begynner de på ungdomsskolen. _____ varer i tre år.
_____ ungdomsskolen har elevene arbeidsuke der de får prøve seg
i arbeidslivet. De har _____ flere perioder med hospitering på en
videregående skole. I 10. klasse skal de velge hvilken vei de skal gå videre.
_____ snakker ungdommen og foreldrene sammen. Mange skoler har
samlinger for foreldre og ungdommer _____ de informerer om tilbud
og søknadsprosedyrer. Søknadsfristen er 1. mars, _____ alt må være
klart _____ det.

EVENTYR: DET VAR EN GANG ...

Sett inn substantivene i rett form i eventyret.
Sett inn ubestemt artikkel hvis det er nødvendig.

Lytt og gjenta.

SKRINET MED DET RARE I

Det var en gang (gutt/en) _____

som gikk på (vei/en) _____

Da han hadde gått (stykke/et) _____

_____, fant han (skrin/et)

«Det er visst noe riktig rart i det (skrin/et)

_____», sa han til seg selv. Men

hvordan han snudde og vendte på (skrin/et)

_____, kunne han ikke åpne

det. «Ja, det var rart!» tenkte (gutt/en)

_____. Men da han hadde gått (stykke/et) _____ til, fant han

(nøkkel/en) _____. Så tenkte han at (nøkkel/en) _____

kanskje passet til (skrin/et) _____, for det var et lite (nøkkelhull/et)

_____ på det. Han stakk (nøkkel/en) _____ inn

i (nøkkelhull/et) _____ og vred rundt. Og sannelig: «Knepp!» sa det i

(lås/en) _____, og da han tok i (lokk/et) _____, var

(skrin/et) _____ åpent. Men kan du gjette hva som lå i (skrin/et)

_____? Det var (hale/en) _____ fra (kalv/en) _____!

Og hvis (hale/en) _____ hadde vært lengre, hadde kanskje

(eventyr/et) _____ også vært lengre.

(Etter Asbjørnsen og Moe: Samlede eventyr - tilrettelagt av forfatteren)

10 FAKTATEKST: CRUISETURISTER I BERGEN

Sett inn ordene i riktig rekkefølge i setningene. Start med det **markerte** leddet.

a) til Bergen mange turister **Det** kommer om sommeren alltid

b) **Mange av dem** med store cruiseskip kommer

c) legger til **Skipene** ved Bontelabo

d) kan **Derfra** turistene inn til sentrum spasere

e) går **På veien** forbi Håkonshallen og Rosenkrantzårnet de

f) kjente landemerker **Begge deler** i Bergen er

g) **På Fisketorget** alltid er yrende folkeliv det

h) fersk fisk og nykokte reker **Hos fiskehandlerne** du kan kjøpe

i) vil **Mange** ta opp på Fløyen Fløibanen

j) har **Derfra** utsikt over hele byen de

k) videre **Fra Bergen** mange reiser til Geirangerfjorden

- l) stuper ned i den dype fjorden **Innerst i Geirangerfjorden** bratte fjellsider
-

11 HVORFOR DET? (1)

Sett inn *for* eller *fordi* i setningene.

- a) De drar på hytta _____ å slappe av.
- b) Frida ligger ofte og soler seg _____ hun vil bli brun.
- c) Svein er litt deprimert, _____ han har ikke jobb for tida.
- d) Leif har reist til England _____ å arbeide.
- e) Jeg tar en tur til byen _____ å gå på biblioteket.
- f) Ikke _____ å skryte, men sønnen min skåret to mål på fotballkampen i går!

- g) De skal være i Polen hele sommeren _____ at barna skal bli godt kjent med familien der.
- h) Even liker å gå turer i fjellet _____ det er så stille og rolig der.

12 HVORFOR DET? (2)

Disse setningene er bundet sammen med *så* eller *fordi*. Bruk *derfor* for å binde sammen setningene.

Lytt og lag setninger med *derfor*.

- a) Frida skal ha eksamen i morgen, så hun gruer seg.

- b) Sofie trenger gode karakterer fordi hun gjerne vil bli dyrlege.

- c) Farmor laget fiskekaker til middag i dag fordi en av naboene hadde vært på fisketur.

- d) Fredrik har mistet jobben, dessverre, så han må melde seg arbeidsledig.

- e) Hele familien skal flytte til Tromsø etter sommeren fordi faren har fått en god jobb der.

- f) Teksten har en del vanskelige ord, så jeg forstår ikke sammenhengen helt.

- g) Alle som vil, kan melde seg inn i en fagforening fordi det er organisasjonsfrihet i Norge.

13 ARTIKKEL: SNART SOMMER?

Sett bindeordene i rammen på riktig sted i teksten. Husk stor og liten bokstav.

derfor dessuten dessuten fordi
fordi likevel men og selv om

SNART SOMMER?

Sommeren nærmer seg, _____ vi har lov til å håpe på sol og varme. _____ sola her nord kan være farlig. _____ er det viktig å velge en god solkrem, enten man har lys eller mørk hud. Så langt nord som Norge ligger, kan man lett bli solbrent _____ man har mørk hud. _____ gir solkrem god beskyttelse mot de farlige strålene fra sola. Det er viktig _____ UVB-strålene faktisk kan føre til forandringer i hudcellene.

Mange føler seg friskere og mer opplagt etter en dag i sola. Det er naturlig _____ sola stimulerer hjernen positivt. _____ tar kroppen opp vitamin D gjennom sola. _____ er det altså viktig å beskytte huden, og ikke minst øynene. For mye soling uten gode solbriller kan i verste fall gi øyebetennelse.

(Kilde: ndla.no. Teksten er omskrevet, forkortet og tilrettelagt forfatteren)

14 HVA SIER EVEN?

Skriv om fra direkte til indirekte tale.

Lytt og gjør om fra direkte til indirekte tale.

Jeg trives i jobben min.
Jeg kommer aldri for seint.
Jeg besøker foreldrene mine minst to ganger i uka.
Jeg savner noen å dele livet med.
Jeg elsker å kjøre motorsykkel.
Jeg drømmer om å reise jorda rundt.

Even sier at han

15 HVA SIER SOLRUN? HVA SPØR HUN OM?

Skriv om fra indirekte til direkte tale.

a) Solrun sier at det blir fint vær i helgen.

"Det blir fint vær i helgen", sier Solrun.

b) Solrun sier at hun har laget middag.

c) Solrun spør om Even skal arbeide overtid i helgen.

d) Solrun vil vite om Even har snakket med Ola.

e) Solrun sier at hun slutter tidlig på jobb i dag.

f) Solrun sier at hun ikke vet når Ola slutter på jobb.

g) Solrun spør hvem som har brukt bilen.

h) Solrun sier at de skal dra neste dag.

Jeg slutter tidlig
på jobb i dag.

KAN DU DET?

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
<p>Jeg kan bruke pronomen for å lage sammenheng i en enkel tekst.</p> <p><i>(I can use pronouns to create coherence in a simple text.)</i></p>			
<p>Jeg kan bruke bindeord for <i>tid</i> for å binde sammen en tekst kronologisk.</p> <p><i>(I can use some linking words that indicate time to make a text chronologically coherent.)</i></p>			
<p>Jeg kan bruke substantiv i ulike former for å lage sammenheng i en enkel tekst.</p> <p><i>(I can use nouns in various forms to create coherence in a simple text.)</i></p>			
<p>Jeg kan fortelle en historie i enten presens eller preteritum.</p> <p><i>(I can tell a story in either present or past tense.)</i></p>			
<p>Jeg kan bruke noen vanlige bindeord for å forklare hvorfor noe skjer i en kort tekst, slik som <i>og</i>, <i>derfor</i>, <i>men</i> og <i>fordi</i>.</p> <p><i>(I can use some common linking words to explain why something happens in a short text, such as og, derfor, men and fordi.)</i></p>			
<p>Jeg kan bruke indirekte tale for å referere det noen har sagt eller spurt om, hvis endringene mellom direkte og indirekte tale er enkle.</p> <p><i>(I can use indirect speech to refer to what someone has said or asked if the changes between direct and indirect speech are simple.)</i></p>			

TEKSTER

1 HVILKEN TYPE TEKST ER DET?

Skriv riktig nummer foran tekstutklippene.

- 1) brosjyre eller oppslag
- 2) søknad
- 3) klage
- 4) rapport
- 5) uformell e-post
- 6) instruksjon

- Hei! Hvordan går det? Her er alt bare bra. Jeg har akkurat fått svar på den siste jobb-søknaden min, og det var positivt! Jeg er innkalt til intervju! Endelig!
- Nytt sikringsskap er montert, men etter avtale med kunden er ikke kretsene flyttet. Panel er altså ikke montert, men skal monteres når det er klargjort for å trekke ledninger i vegg og tak. Varmekabler montert.
- Nå kan båtførerprøven avlegges på nett! Vi tilbyr også kurset som leder fram mot eksamen på nett. Nettkurset koster 1300 kroner for medlemmer og 2300 kroner hvis du ikke er medlem. Du kan gi kurset i gave: Dette må jo være den perfekte konfirmasjonspresang!
- Jeg er pålitelig, positiv og fleksibel. Jeg liker å samarbeide med andre om arbeidsoppgaver, og jeg gjør alltid mitt beste for å bidra til et godt arbeidsmiljø.
- Legg bordplaten opp ned på gulvet. Finn fram nødvendig verktøy. Sorter skruene i fire like store hauger, og legg en haug ved hvert bordhjørne. Legg også et bordbein ved hvert bordhjørne.
- Jeg viser til telefonsamtale 3.7.2018. Jeg kjøpte den vedlagte kjolen i nettbutikken deres medio juni. Kjolen ble betalt med kredittkort, og jeg fikk forsendelsen to uker etter. Jeg skriver til dere nå for å be om at kjøpet heves. Da jeg pakket opp forsendelsen, var kjolen full av flekker (se vedlagt bilde).
- Jeg viser til annonsen deres på jobb.no, og tillater meg med dette å søke den utlyste stillingen.
- Håper å høre fra deg snart! Hils til Mona og Lars - og en stor klem til Siri. Jeg gleder meg til å se henne igjen. Klem fra Trude
- I august starter vi opp igjen med våre populære strikkekurs. Kursene har form av strikke kafé der vi hovedsakelig lærer av hverandre og får inspirasjon fra hverandre. Kursansvarlig: Mette Masken. Tidspunkt: tirsdager 18.00-20.30, Bydelshuset Skansen.

2 BROSJYRE: HVOR VIL DU REISE I FERIEEN?

Hvor kan personene reise i ferien? Les brosjyrene og sett riktig nummer ved setningene.

1

Vil du oppleve noe helt spesielt? Da må du reise til Kenya!

- Kenya har et rikt dyreliv og verdensberømte nasjonalparker.
- Kenya har nydelige strender som inviterer til avslapping, bading og soling.
- Kenya har snøklede fjell og imponerende, vakker natur.

Bestill din ferie til Kenya nå! Ta kontakt med en av våre reisekonsulenter på telefon 88 17 17 88.

2

Det er deilig i Danmark!

Kort vei til det meste og mange kjekke aktiviteter både for store og små. Vi har feriehus over hele Danmark. Noen er store med plass til flere familier, og andre er små med plass til en liten familie eller bare to voksne. Du kan også leie sykler hos oss. Sjekk husene våre på www.feriehusdanmark.dk, og bestill i dag!

3

Å besøke Paris om våren er en opplevelse

Været er nydelig, og trærne langs byens hovedgate Champs-Elysees står i fullt flor! Besøk severdigheter som Eiffeltårnet, Sacre-Coeur, Notre-Dame og Louvre. Nyt kulinariske høydepunkter fra det franske kjøkkenet, eller spis crêpes på en av de hyggelige kafeene på Montmartre.

Billetter fra 4500 per person inkludert hotellrom på 3-stjerners hotell, tur/retur Oslo.

Bestill nå!

4

Opplev en ekte, norsk sommer på gården Viksund på Møre-kysten

Her kan barna leke med sauer og geiter, ri på ponnier eller kjøre med hest og kjerre. De voksne kan lære å lage tradisjonell norsk mat, slik som flatbød og lefser. Alle bor på gården. Rommene ligger i andre etasje i det store, oppussete hovedhuset fra 1903.

1 uke inkludert aktiviteter og kurs, kost og losji: 18 500 per familie (4 personer)

Ta kontakt med Ellisiv: ellisiv@gaardsferie.no

- a) Jeg har ikke lyst til å reise på ferie i Norge. Men jeg har ikke lyst til å reise så langt, og jeg liker å sykle.

- b) Jeg vil gjerne lære å lage tradisjonell, norsk mat.

- c) Jeg vil gjerne ligge på stranda og slappe av.

- d) Jeg vil invitere kona mi på en romantisk ferie i en storby i Europa.

- e) Vi skal feriere sammen med broren min og familien hans. Vi har ikke lyst til å bo på hotell. Vi vil gjerne leie et stort hus sammen slik at barna våre kan leke med hverandre.

- f) Jeg har lyst til å se ville dyr og flott natur.

- g) Barna mine vil gjerne se på sauer og geiter, og de har også lyst til å lære å ri.

- h) Jeg har gått på kurs i fransk. Jeg vil gjerne praktisere språket, og jeg har ferie i mai.

- i) Jeg har alltid drømt om å bo på en gammel, norsk bondegård.

3 FORMELT BREV: SØKNAD PÅ LEDIG STILLING

Det er fire avsnitt i denne jobbsøknaden. Sett setningene i hvert av avsnittene i riktig rekkefølge.

Svar på spørsmålene.

Fra

Linda Jensen
Landeveien 3
4040 Plassen

Plassen, 3.2.2020

Til

Kiosken A/S
Hovedveien 42
4040 Plassen

LEDIG STILLING SOM BUTIKKMEDARBEIDER

- Jeg var lærling hos Klær for alle.
- Jeg viser til annonsen på finn.no, og søker med dette den utlyste stillingen som butikkmedarbeider.
- Dessverre hadde de ikke behov for flere medarbeidere etter at jeg hadde tatt fagbrevet.
- Jeg har fagbrev i salgsfag fra 2016.

- Jeg lærte også å bruke innretninger på et storkjøkken, samt om regler for hygiene.
- I 2013 og 2014 hadde jeg sommerjobb på Kroa.
- Erfaringene fra Kroa vil bli nyttige i en eventuell jobb hos dere siden dere også har enkel servering.
- Da lærte jeg å lage enkle storkjøkkenretter slik som pølse med potetmos, lapskaus, suppe og liknende.

- Jeg liker å arbeide med mennesker.
- Jeg må også legge til at jeg er pålitelig og fleksibel.
- Derfor er det naturlig for meg å være smilende, blid og hjelpsom slik at kundene føler seg velkomne og vil komme tilbake.

- Linda Jensen
- Vedlagt søknaden finner dere CV.
- Med vennlig hilsen
- Jeg ser fram til å høre fra dere.

Spørsmål:

- a) Hvor søker Jensen jobb? _____
- b) Hvilken utdanning har Jensen?

- c) Hvor gikk hun i lære? _____
- d) Hvorfor måtte hun slutte hos Klær for alle?

- e) Hva gjorde hun om sommeren i 2013 og 2014?

- f) Hva lærte Jensen da hun arbeidet på Kroa?

- g) Serverer de mat på Kiosken?

- h) Hvilke fem adjektiv bruker Jensen for å beskrive seg selv?

4 ANNONSE: HYTTE TIL SALGS

Les boligbeskrivelsen og sett kryss ved riktig svar.

Sett inn en rute foran hver setning.

- a) Hva koster hytta?
- 1 200 000,-
 - Nesten fire millioner.
 - 2 900 000,-
 - 1540,-
- b) Hvor ligger hytta?
- Ved kysten.
 - I en skog.
 - I utlandet.
 - I en dal.

- c) Hvordan er sanitærforholdene på hytta?
- Det er utedo på hytta.
 - Man må bære vann til hytta.
 - Badet er moderne, og hytta har en stor varmtvannstank.
 - Man må regne med oppussing av badet.
- d) Hvordan kommer man seg til hytta?
- Det er 200 meter å gå fra parkeringsplassen.
 - Det er grusvei helt fram til hytta.
 - Man må gå en lang tur i fjellet.
 - Det tar ti minutter å gå fra parkeringsplassen.
- e) Når ble hytta pusset opp?
- I 1973.
 - I 2003.
 - I løpet av de siste årene.
 - Hytta har aldri vært pusset opp.
- f) Hvilke rom trekkes særlig fram i annonsen?
- Stua og kjøkkenet.
 - Kjøkkenet og badet.
 - Badet, soverommene og kjøkkenet.
 - Soverommene.
- g) Hvilken type oppvarming er det i hytta?
- Man har bare elektrisk oppvarming.
 - Det er solcellepanel på taket.
 - Elektrisk oppvarming og en peis i stua.
 - Det er varmekabler i alle gulv.
- h) Når ble hytta bygd?
- På 1700-tallet.
 - I 1973.
 - I 2003.
 - For noen år siden.

NORSK HYTTEDRØM TIL SALGS!

SOLFJELLDAL, VESTKYSTEN
PRISANTYDNING 2 900 000,-

Ligningsverdi	1 200 000,-	Kommunale avgifter	1540,-
Primærrom	85 m ²	Boligtype	Hytte
Bruksareal	85 m ²	Beliggenhet	På fjellet
Soverom	3	Eierform	Eier (solveier)
Bruttoareal	93,2 m ²	Tomteareal	1500 m ² aret
Rom	4	Byggeår	1973

Ekte norsk hyttedrøm til salgs! Hytta ligger nydelig til med flott utsikt over Solfjelldal. Med sitt gressdekte tak framstår hytta som alt man kan forbinde med norsk hytteliv. Sommerstid er hytta omgitt av et hav av blomster. Innvendig er hytta både luksuriøs og koselig på samme tid. Omfattende oppussing de seinere årene gjør at både bad og kjøkken framstår som meget moderne. I 2003 ble hytta tilknyttet det kommunale vann- og kloakknettet slik at det er varmt vann både på kjøkken og bad. En romslig varmtvannstank gjør at hele familien kan unne seg et deilig og velfortjent bad etter en lang tur i fjellet. Soverommene er holdt i en rustikk stil med velholdte gamle senger med nye, behagelige madrasser.

Oppvarming

Peis i stua, elektrisk oppvarming på alle rom (panelovner).

Adkomst

Man kommer til hytta ved å følge E134 til avkjørselen til Solfjelldal. Følg veien til endes, og kjør videre på grusvei i ca. 200 meter til parkeringsplass. Det tar 10 minutter å gå til hytta fra parkeringsplassen.

5 INSTRUKSJON: VASKEMASKIN

Les instruksjonen og sett kryss ved setningene som er riktige.

Før første gangs vask

Obs!

Maskinen må være sakkyndig satt opp og tilkoplet, se fra side 42.

- **i** Før maskinen forlater fabrikken, blir den testet. For å fjerne eventuelle rester av testvannet bør du vaske første gangen **uten** tøy.
- Åpne vannkranen.
- Trekk vaskemiddelskuffen ut til den stopper.
- Fyll på ca. 1 liter vann i kammer **II** på vaskemiddelskuffen.
- Fyll på ½ målebeger vaskemiddel i kammer **II**.
- [i] Ikke bruk ull- eller finvaskemiddel (dette skummer).
- Lukk vaskemiddelskuffen.
- Lukk døren.
- Sett programvelgeren på **Kok/Kulørt 90 °C**.
- Trykk tasten . Programmet starter.

Programmet er avsluttet når alle symbolene i øvre rekke på indikasjonfeltet er slokket, når forløpsstreken er helt fylt, og når programtida står på **-0-**.

- Sett programvelgeren på **Av**.

- Første gang du bruker maskinen, må du ikke ha klær i maskinen.
- Du må vaske uten klær for å få vekk rester av vann fra fabrikkens kontrollvask.
- Vannkranen må være åpen.
- Første gang du bruker maskinen, fyller du først vaskemiddel og etterpå vann i kammer II i vaskemiddelskuffen.
- Vaskemiddelskuffen skal ikke lukkes første gang du bruker maskinen.
- Det er viktig å velge 90 grader når du renser maskinen før bruk.
- Når du trykker på tasten, vil maskinen stanse.
- Når maskinen er ferdig, må du sette programvelgeren på Av.

6 FORMELLE E-POSTER (1): FERIEAVVIKLING

Les e-posten og svar på spørsmålene.

Fra	ledergruppen@konsulentttjenester.no
Til	alle@konsulentttjenester.no
Emne	Viktig melding - ferie

Viktig melding til alle ansatte!

Alle ansatte må snarest levere oversikten over hvilke ferieuker de ønsker i sommer. Ansatte på driftsavdelingen bes om å ikke ta ut ferie i perioden 22.6.-3.7.

Ledergruppa
Konsulentttjenester AS

a) Hva må de som arbeider hos Konsulentttjenester AS, gjøre?

b) Hvem får denne e-posten?

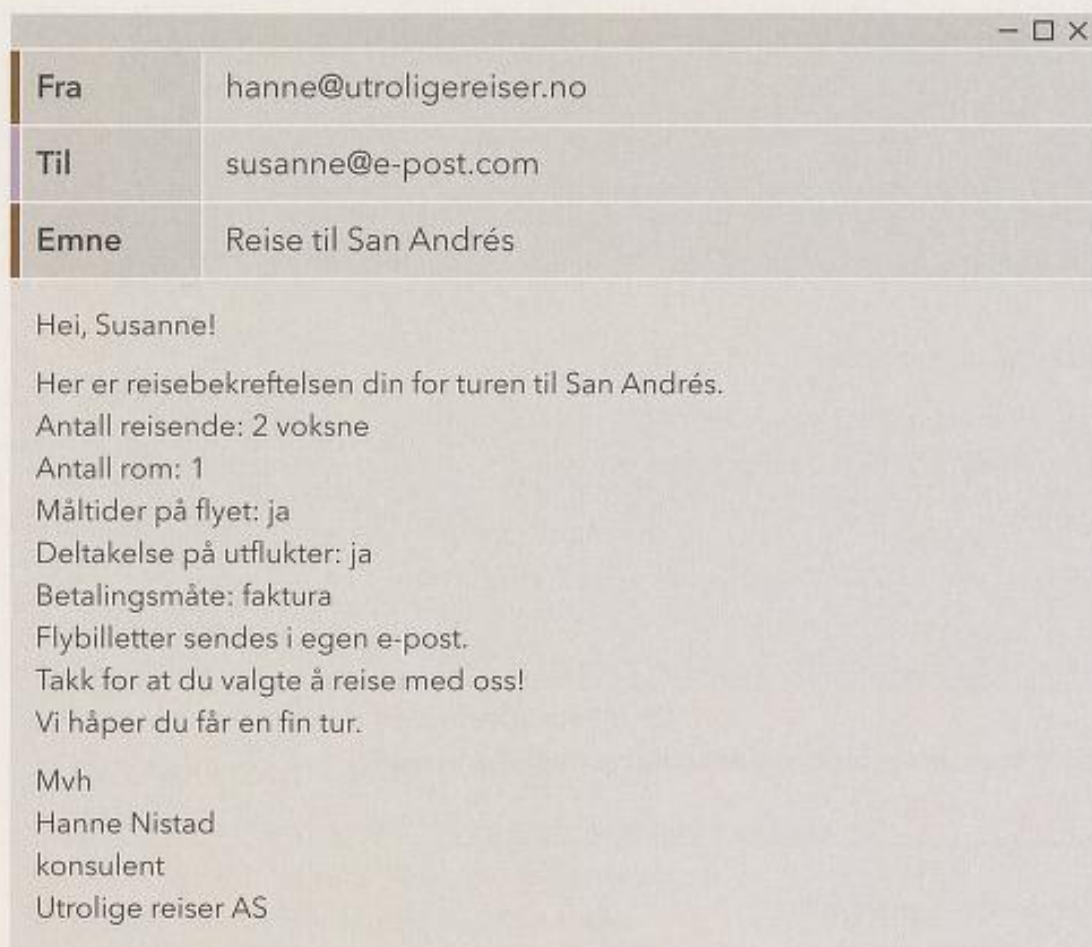
c) Du er ansatt hos Konsulentttjenester AS. Hva må du gjøre når du får denne e-posten?

d) Hvem kan ikke dra på ferie mellom tjuende juni og tredje juli?

e) Du er ansatt hos Konsulentttjenester AS, men ikke på driftsavdelingen. Når kan du ta ferie?

7 FORMELLE E-POSTER (2): REISEBEKREFTELSE

Les e-posten og svar på spørsmålene.

The screenshot shows an email window with a title bar containing a minus sign, a maximize button, and a close button. The email header is as follows:

Fra	hanne@utroligereiser.no
Til	susanne@e-post.com
Emne	Reise til San Andrés

The body of the email contains the following text:

Hei, Susanne!

Her er reisebekreftelsen din for turen til San Andrés.
Antall reisende: 2 voksne
Antall rom: 1
Måltider på flyet: ja
Deltakelse på utflukter: ja
Betalingsmåte: faktura
Flybilletter sendes i egen e-post.
Takk for at du valgte å reise med oss!
Vi håper du får en fin tur.

Mvh
Hanne Nistad
konsulent
Utrolige reiser AS

a) Hvorfor får Susanne denne e-posten?

b) Hvem har sendt e-posten? _____

c) Hvor skal Susanne på ferie? _____

d) Skal Susanne reise på ferie alene? _____

e) Skal hun ha med seg barn på turen? _____

f) Hvordan skal hun betale? _____

g) Må Susanne svare på e-posten? _____

h) Hvordan får Susanne flybillettene?

8 FAKTATEKST: KOLONIHAGER

Les teksten og svar på spørsmålene.

Det finnes 44 kolonihager i Norge. De fleste kolonihagene drives i fellesskap av dem som har kolonihytte der: Hver enkelt hytteeier har ansvar for sin egen hage, i tillegg til at alle har ansvar for fellesområder og felles bygninger. Hagene drives med andre ord etter dugnadsprinsippet.

Den første kolonihagen i Norge oppsto i Kristiania (nå: Oslo) i 1907. Da la kommunen ut parsellstykker på Rodeløkka, på den gamle søppelfyllingen i byen. I starten var kolonihagene viktige for at arbeiderklassen skulle ha et sted å dra til i nærheten av - eller i - byen. De skulle være et sted for rekreasjon og matauke. I begynnelsen var det bare lov å dyrke jorda, men så ble det tillatt med skur og etter hvert hytter. Hvis man har lyst på en parsell (med eller uten hytte) i en kolonihage, må man sette seg på ei liste som styret i hagen er ansvarlig for. I dag kan ventetida for å få plass være mange år enkelte steder.

(Privat foto: Våland kolonihage, Stavanger. Tekst hentet fra wikipedia.no)

a) Når ble den første kolonihagen i Norge anlagt? _____

b) Hva var den opprinnelige hensikten med kolonihagene?

c) Hvor mange kolonihager er det i Norge? _____

d) Hvordan drives de fleste kolonihagene?

e) Hva må man gjøre hvis man ønsker seg plass i en kolonihage?

9 FORMELT BREV: KLAGE

Les klagen og svar kort på spørsmålene.

Fra

Gry Stang
Gamleveien 16
2000 Fastlandet

Fastlandet, 4.7.2019

Til

Kjolebutikken på nett A/S

ANGÅENDE: SKITNE VARER

Jeg viser til telefonsamtale 3.7.2019.

Jeg kjøpte den vedlagte kjolen i nettbutikken deres medio juni. Kjolen ble betalt med kredittkort, og jeg fikk forsendelsen to uker etter. Jeg skriver til dere nå for å be om at kjøpet heves. Da jeg pakket opp forsendelsen, var kjolen full av flekker.

Jeg håper at vi kan ordne dette på denne måten. Jeg har handlet i nettbutikken deres før, og da har jeg alltid vært veldig fornøyd.

Vennlig hilsen

Gry Stang
Gry Stang

- a) Hvor bor Gry Stang? _____
- b) Hvorfor klager hun? _____
- c) Hvem klager hun til? _____
- d) Har hun brukt denne butikken før? _____
- e) Hva vil hun oppnå med klagen? _____
- f) Hva har hun gjort med den skitne kjolen? _____

10 ARBEIDSRAPPORT: EL-ARBEID I KJELLER (B1+)

Les rapporten og svar kort på spørsmålene.

Til	snorre.glad@elmo.no
Fra	lasselund@elmo.no
Dato	6.1.2018
Emne	El-arbeid i kjeller på Våland

Arbeidsoppgave: Legge varmekabler og gjøre klar ny kurs i sikringsskapet.

Arbeidsprosess: Vi startet arbeidet kl. 07.30. Kunden låste oss inn i kjelleren, og sammen foretok vi først en inspeksjon av sikringsskap for å forsikre oss om at det var plass til en ekstra kurs. Deretter forklarte kunden hvor vegger og dører kom til å stå. Rommets areal vil være 9 m², innstøpningsdybde 3 cm. Beregnet effektbehov 130W/m². Vi la ut 73,5 m kabel, CC 12,5 cm. Kunden hadde på forhånd lagt ut armeringsnett, vi stripset kabelen til dette. Oppføringsrør for kabel og gulvføler ble etter kundens ønske plassert til venstre for framtidig dør. Etter avtale med kunden gjør vi ikke noe i sikringsskapet før vegger er satt opp. Arbeidet ble slutført 14.15 (inkludert lunsjpause 30 minutter). Etter avtale med kunden lot vi døra stå ulåst da vi var ferdige.

Ferdigstillingsrapport og samsvarserklæring: Kunden har ikke signert skjema for ferdigstilling av el-opplegget fordi vi har avtale om videre arbeid i kjelleren når kunden har ferdigstilt påstøp og satt opp vegger. Utfylling av samsvarserklæring er påbegynt med det som er utført så langt. For dokumentasjon er det tatt bilder både før, under og etter utført arbeid, og etter kundens ønske påført mål for framtidig referanse.

Antall timer til fakturering: 6 t, 15 min x 2 personer (Lasse Lund, Eirik Fosen)

Materiell:
 Nexans TKXP/2R 1250/17, 73,5 m
 Plastrør 16mm, glatt, 2 m
 Bend 16mm, glatt, 2 stk.
 Strips 150x3,5, pk. à 100, 3 stk.

Stavanger 8.2.2018
 Eirik Fosen /s/
 Lasse Lund

a) Når startet Lasse og Eirik arbeidsdagen sin?

b) Hva var arbeidsoppgaven deres denne dagen?

c) Hvem møtte dem og låste opp døra?

d) Hva snakket de med kunden om før de begynte arbeidet?

e) Hvor lenge arbeidet de?

f) Hva hadde kunden gjort før de kom?

g) Når skal de gjøre ferdig sikringsskapet?

h) Hvorfor har ikke kunden signert ferdigstillelsesrapport?

i) Har de laget samsvarserklæring?

j) Hvorfor tok de bilder før, under og etter utført arbeid?

11 UFORMELL E-POST: KJÆRE GUNN

Les e-posten og sett kryss ved svarene som er riktige.

- □ ×

Til	gunn.tregde@nettet.no
Fra	solrun.vang_69@epost.no
Emne	Sommerplaner

Kjære Gunn!

Hvordan står det til hos dere? Har dere lagt planer for sommeren?

Ola og jeg har tenkt å ta en biltur i sommer. Vi skal ta båt til Danmark fra Kristiansand, og vi lurte på å stikke innom dere i Stavanger på veien fra Bergen til Kristiansand. Det er jo så lenge siden vi har sett hverandre!

Vi har tenkt å kjøre sørover i Europa. 🚗 Ola vil gjerne kjøre helt til Toscana, og jeg synes det høres fantastisk ut. 😊 Hvis dere vil, må dere gjerne bli med oss! Men da må vi nesten kjøre i to biler, synes jeg, for bilen vår er ikke så stor, og vi skal ha med oss en del bagasje siden vi skal være lenge borte. 😊 Vi har ikke tenkt å bestille overnattingssteder på forhånd. Vi bare kjører så langt som vi gidder hver dag, og så stopper vi. 🍷 Vi har aldri reist på ferie på denne måten før, så det er jo spennende, da!

Even skal på ferie til Litauen sammen med en kamerat. De er kolleger, og i Kaunas skal de besøke enda en kollega. Han gleder seg til det. De skal ta fly fram og tilbake. Resten av ferien regner jeg med at han blir på hytta. Han skal bare ha to uker ferie i sommer. Han snakket noe om at han vil prøve å ta en tur til Syden i løpet av høsten. 😎

Vi snakkes - skriv eller ring. Og hils Lasse!

Klem fra Solrun

☐ Solrun og Ola skal på bilferie i Norge.	☐ De har ordnet med alle overnattingsstedene før de drar på tur.
☐ Solrun og Ola bor i Bergen.	☐ Solrun og Ola har reist på biltur på denne måten mange ganger før.
☐ Gunn og Lasse bor i Kristiansand.	☐ Even skal på ferie til Litauen i sommer.
☐ Solrun synes at hun og Gunn ses altfor sjelden.	☐ Han skal besøke en slektning.
☐ Ola vil gjerne reise til Toscana, men det har ikke Solrun lyst til.	☐ I sommer skal Even reise til Syden.
☐ Solrun lurer på om Gunn og Ola har lyst til å bli med dem på biltur.	
☐ Solrun og Ola kommer til å ha med mye bagasje på turen.	

KAN DU DET?

	Oppgave:	Jeg kan det. 	Jeg må øve mer.
<p>Jeg kan kjenne igjen ulike typer tekst, som for eksempel en instruksjon, en brosjyre eller en rapport.</p> <p><i>(I can recognize some text types, for example an instruction for use, a brochure or a report.)</i></p>			
<p>Jeg kan lese og forstå og finne informasjon i en brosjyre, en instruksjon eller en arbeidsrapport.</p> <p><i>(I can read, understand and find information in a short message, overview or instruction, such as a bus schedule or an invitation to a meeting.)</i></p>			
<p>Jeg kan en del faste formulærer som brukes i formelle brev.</p> <p><i>(I know some standard phrases for use in formal letters.)</i></p>			
<p>Jeg kan lese og forstå hovedtrekkene i en klage.</p> <p><i>(I can read and understand the main features of a complaint.)</i></p>			
<p>Jeg kan lese, forstå og finne informasjon i en tekst om et kjent emne, slik som en uformell e-post.</p> <p><i>(I can read, understand and find information in a text about a familiar topic, such as an informal e-mail.)</i></p>			
<p>Jeg kan bruke noen frekvente mønstre for å sammenlikne personer, ting eller situasjoner.</p> <p><i>(I can use some frequent patterns to compare people, things or situations.)</i></p>			
<p>Jeg kan forstå en lengre tekst om et kjent tema selv om jeg ikke forstår alle ordene i teksten.</p> <p><i>(I can understand a longer narrative text about a familiar topic even if I do not understand every word in the text.)</i></p>			

FASIT

1 ORDKLASSER

SUBSTANTIV

1 KONKRETER OG ABSTRAKTER

KONKRETER	ABSTRAKTER
et flagg, et spisebord, en mann, ei/en elv, ei/en øske	ei/en kjærlighet, en dag, en himmel

2 ABSTRAKTER

ENTALL		FLERTALL	
ubestemt form	bestemt form	ubestemt form	bestemt form
en kjærlighet	kjærligheten	kjærligheter	kjærlighetene
et gjennomsnitt	gjennomsnittet	gjennomsnitt	gjennomsnittene
ei (en) utvikling	utviklinga	utviklinger	utviklingene
en følelse	følelsen	følelser	følelsene
et miljø	miljøet	miljø/miljøer	miljøene
en glede	gleden	gleder	gledene

3 EGENNAVN OG FELLESNAVN

	EGENNAVN	FELLESNAVN
1	England, Even, Simon, Bergen, London, Liverpool, Arsenal, Paddington	ferien (en ferie), romjulen (ei/en romjul), fly (et fly), tog (et tog), vandrerhjem (et hjem), fotballkamp (en -kamp), dager (en dag), hotell (et hotell), strøk (et strøk), bilder (et bilde), tur (en tur)

4 STOR ELLER LITEN BOKSTAV?

I juli pleier tante Petra å stenge butikken i to uker. Da reiser hun på hytta i Blomvåg sammen med Selma. Det er deilig å ha helt fri i noen dager.

Solrun planlegger sommerferien. Hun har fri tre uker i juli og ei uke i august. Ola er lærer, så han har fri fra slutten av juni til midt i august. De tre ukene i juli skal de på hytta. Det gleder Solrun seg til. I august har hun lyst til å reise til utlandet. Hun vil gjerne reise til Paris eller Roma.

5 ARTIKKEL?

a) en, b) et, c) en, d) en, e) ei/en, f) et, g) et, h) en, i) ei/en, j) en, k) en, l) en, m) et, n) et, o) ei/en, p) et, q) et, r) en, s) ei/en, t) et

Hun lager middag hver dag.

6 UREGELRETTE SUBSTANTIV (1)

ENTALL		FLERTALL	
ubestemt form	bestemt form	ubestemt form	bestemt form
en sykkel	sykkelen	sykler	syklene
en snekker	snekkeren	snekkere	snekkerne
en far	faren	fedre	fedrene

ENTALL		FLERTALL	
ubestemt form	bestemt form	ubestemt form	bestemt form
ei/en bok	boka/boken	bøker	bøkene
ei/en hånd	hända/hånden	hender	hendene
en ting	tingen	ting	tingene

7 KRYSSORD

Vannrett: 2) kart, 5) gaflene, 7) kusina, 11) brødrene, 12) trærne, 13) hjelpemidlene, 14) kneet, 15) feil

Loddrett: 1) foreldre, 2) vafler, 4) genserne, 6) hendene, 8) onkelen, 9) bøkene, 10) strender

8 UREGELRETTE SUBSTANTIV (2)

- Hva har du i hendene?
- Har du lest bøkene?
- Har du vondt i tærne?
- Hun har vondt i knærne.
- Det er forbudt å klatre i trærne.
- Det gjør vondt i føttene.

9 KAFFE OG KAKAO (1)

ENTALL	
ubestemt form	bestemt form
en kaffe	kaffen
en kakao	kakaoen
en te	teen
et sukker	sukkeret
et salt	saltet
et vann	vannet
en varme	varmen
ei/en kulde	kulda/kulden
et regn	regnet
en snø	snøen
et gull	gullet
ei/en luft	lufta/luften

10 KAFFE OG KAKAO (2)

a) kaffen, b) kaffe, c) gull, d) kulda/kulden, e) regnet, f) snøen, g) kakao, h) teen, i) sukker

11 FRA ENTALL TIL FLERTALL

a) naboene, b) Søstrene, c) bøkene dine, d) avisene, e) leksene dine, f) inntektene sine, g) disse artiklene, h) Hvilke norske byer

12 FRA FLERTALL TIL ENTALL

a) trappa, b) Den nye naboen er veldig hyggelig., c) den kommende uka/uken, d) et nytt ord, e) en bror, f) denne stolen, g) denne oppgaven, h) denne boka/boken, i) ei uke / en uke

13 SPRÅKDETEKTIV (1)

a) *kjærlighet* - Det er abstrakt, de andre ordene er konkrete.

b) *vinduer* - Det har tre stavelser, de andre ordene har bare én stavelse (og ingen ending i flertall, ubestemt form).

c) *veier* - De andre ordene har noe med mat eller kjøkken eller å dekke bordet å gjøre.

d) *pennene* - Dette ordet står i flertall, de andre er i entall (bestemt form).

e) *flagg* - Det er fellesnavn, de andre ordene er egennavn.

f) *hund* - Det er konkret, de andre ordene er abstrakte.

g) *jakker* - Dette ordet står i ubestemt form (flertall), de andre ordene står i bestemt form (entall).

14 HVILKEN REGEL?

ENTALL	FLERTALL
1	Cristiano Ronaldo er fotballspiller.
2	Ronaldo er en verdensberømt fotballspiller.
2	Ronaldo er en kjent fotballspiller fra Portugal.
1	Jeg er tannlege.
1	Hun er verdensmester i sykling.
1	Han er lærer.
2	Han er en dyktig lærer.
2	Du er en god venn.
1	Clara er katolikk.
1	Hun er renholder.
1	Jeg vil gjerne bli kokk.
2	Jeg tror hun blir en god sykepleier.
1	Han er enkemann.

15 SPRÅKDETEKTIV (2)

- Eva er maler.
- Eva er en flink maler.
- Jeg er muslim.
- Skal du bli elektriker?
- Du er katolikk.
- Skal hun bli mor?
- Er hun en hindu eller en buddhist?
- Hun var bussjåfør, men nå er hun pensjonist.

16 RETT FORM (1)

a) brød, b) Avdelingslederen ... ferie, c) naboen, d) bøker ... måneden, e) avis, f) mennesker, g) norskkurset ... jobb, h) oppgaven ... natta, i) telefonen

17 RETT FORM (2)

a) bukse, b) poser, c) blyant, d) kjøkkenet, e) størrelse, f) rom, g) uke, h) måneder, i) personlige, j) leksene, k) håret, l) magen, m) jakka

(Merk: Fordi eiendomsordet «mi» står i setningen, må vi bruke «jakka» - vi kan ikke kombinere «jakken» med «mi».)

18 RETT FORM (3)

bil: bil, bilen, Bilen, bil, bil, biler

klasse: klasse, klassen, klasse

kontrakt: kontrakt, kontrakter, Kontrakten

språk: språk, språk, språket, språk

oppgave: oppgaver, oppgavene, oppgavene, oppgaver, oppgaven

19 SPRÅKDETEKTIV (3)

- Har du funnet **en ny leilighet**?
- Hva er **navnet ditt** (ditt navn)?
- Hvilket** hus bor du i?
- Hvor mange **rom** har du i leiligheten?
- Bor **foreldrene dine** (dine foreldre) her i byen?
- Det er bra å bli kjent med nye **folk**.
- Jeg kom for seint fordi **bussen** var forsinket.
- Hvor mange **elever** er det i klassen?
- Jeg vil gjerne snakke med **læreren min** (min lærer).

20 BØYNINGSSKJEMA

ENTALL		FLERTALL	
en bakke	bakken	bakker	bakkene
et syn	synet	syn	synene
en utsikt	utsikten	utsikter	utsiktene
et håndtak	håndtaket	håndtak	håndtakene
en vilje	viljen	viljer	viljene
et språk	språket	språk	språkene
en søknad	søknaden	søknader	søknadene
ei/en flaske	flaska/flasken	flasker	flaskene

ADJEKTIV

1 ORDLABYRINT

V	A	K	K	E	R	P	C	Z	H
Å	Ø	M	G	R	Å	O	T	F	A
R	O	S	A	H	E	B	D	E	F
U	R	U	M	P	S	T	O	R	Y
T	D	N	M	K	X	Y	C	D	N
E	U	F	E	R	S	K	A	I	A
T	Ø	Q	L	P	K	K	I	G	K
E	F	Z	Æ	Y	Z	G	J	Å	E
S	L	A	N	G	S	O	M	R	N
I	L	S	E	B	R	U	N	I	M

	BØYNING
gammel	gammel, gammelt, gamle
vakker	vakker, vakkert, vakre
rosa	rosa
langsom	langsom, langsomt, langsomme
naken	naken, nakent, nakne
brun	brun, brunt, brune
fersk	fersk, ferskt, ferske
tykk	tykk, tykt, tykke
ferdig	ferdig, ferdig, ferdige
grå	grå, grått, grå/gråe
stor	stor, stort, store
rutete	rutete

2 ADJEKTIV ELLER SUBSTANTIV?

ADJEKTIV	SUBSTANTIV
fersk, moderne, nydelig, kjølig, praktisk, fornøyd, tredje, rød, gravid, langsom, positiv	sykkel, solskinn, eple, værmelding, mekaniker, ungdom, følelse

3 ANTON OG TURID VANG

DETTE ADJEKTIVET:	forteller om	DETTE SUBSTANTIVET:
ensom		mann
nydelig		Turid
godt		humør
vakker		sommerdag
koselig		blokkleilighet
store		banker
høy		lønna
god		økonomi
lite		barn
ulykkelig		Turid
gravid	Turid/hun	
lille	Solrun	

4 SPRÅKDETEKTIV

- Jeg er sikker på at det går bra.
- Har du kjøpt ny bukse?
- Hun soler seg ofte fordi hun vil bli brun.
- Mange norske folk reiser til Spania om vinteren.
- Jeg likte de gamle reglene bedre enn de som gjelder nå.
- Det er vanskelig å følge med i alt det nye som skjer.
- Hun har et stort talent, må jeg si.
- Denne teksten er veldig god!
- Unnskyld, jeg forstår ikke oppgaven. Ordene er for vanskelige.

5 UREGELRETTE ADJEKTIV

a) ekle, b) vakre, c) hyggelig, d) lilla, e) nytt, f) norsk, g) åpne, h) sultne, i) lekse

6 PÅ KAFÉ

lille, lille, små, liten, lite, liten, små, små, liten, lite, liten, liten

7 LOPPEMARKED

- a) Jeg fant denne lille lampa.
- b) Jeg fant dette grønne skjørtet.
- c) Jeg fant disse to hvite stolene.
- d) Jeg fant denne gamle kommoden.
- e) Jeg fant denne ubrukte genseren.
- f) Jeg fant denne grønne soveposen.
- g) Jeg fant dette nye teltet.

8 ET FINT KOMPLIMENT

a) fin, b) vanskelige, c) flink, d) hektiske, e) fantastisk, f) stilig, g) gode, h) morsomt, i) grønne, j) lekse

9 HVORDAN HAR DU DET?

a) en fryktelig /fryktelig, b) kvalm, c) hvit, d) galt, e) svimmel, f) store, g) sikker, h) høy, i) den ekle

10 DEN SISTE OPPGAVEN VAR VANSKELIG

- a) Den siste oppgaven var vanskelig. - De siste oppgavene var vanskelige.
- b) Den nye boka var morsom. - De nye bøkene var morsomme.
- c) Den gamle bilen er miljøfarlig. - De gamle bilene er miljøfarlige.
- d) Den forrige lova/loven var rettferdig. - De forrige lovene var rettferdige.
- e) Den gamle sjefen var rotete. - De gamle sjefene var rotete.
- f) Den andre utdanningen var lang. - De andre utdanningene var lange.
- g) Den siste søknaden var god. - De siste søknadene var gode.
- h) Den lange dagen var hektisk. - De lange dagene var hektiske.

11 GRADBØYING

a) gammel, eldre, eldste, b) liten, mindre, minst, c) ung, yngre, yngst, d) flott, flottere, flottest, e) fantastisk, mer fantastisk, mest fantastisk, f) vakker, vakrere, vakrest, g) god, bedre, best, h) lang, lengre, lengst, i) billig, billigere, billigst

12 POSITIV ELLER KOMPARATIV FORM?

a) god, bedre, b) høyere, høyt, c) langt, lengre, d) fin, finere, e) gamle, eldre, f) vanskelig, vanskeligere

13 SUPERLATIV

a) beste, b) snilleste, c) flinkest, d) varmeste, e) fineste, f) eldste, g) kaldest, h) viktigste, i) yngste, j) eldste

14 ANDESFJELLENE

den, Det, de, de, Det, Den

15 ORDENSTALL (1)

a) 4., b) 12., c) 5., d) 2., e) 20., f) 3., g) 8., h) 7.

16 ORDENSTALL (2)

32. = trettiandre, 24. = tjuelfjerde, 11. = ellevte, 14. = fjortende, 17. = syttende, 3. = tredje, 64. = sekstifjerde, 15. = femtende, 55. = femtifemte

17 EN ANSATT

en ansatt: ansatte, ansatte, ansatt, ansatte
en voksen: voksen, voksne, voksne

DETERMINATIVER

1 ORDSKY

alle, den, denne, min, annet, hvilken, egen, sånn, begge

2 PERSONLIG PRONOMEN ELLER EIENDOMSORD?

vi, meg, min, jeg, dem, Jeg, Vi, mine, De, Jeg, deres, Vi, han, sitt, han

3 HAN KYSSER KONA SI

a) si, hans, b) sin, hans, c) sin, hans, d) si, hennes, e) hennes, sin, f) sine, hennes

4 DEN, DET ELLER DE?

a) de, b) den, c) den, d) Den, e) den, den, f) den, g) det, h) de, i) det, j) den

5 VIL DU HA NOE ANNET?

a) annen, annen, andre, annet, b) Sånn, sånn, sånt, sånne, sånt, c) Hvilken, Hvilke, Hvilket, d) samme, samme

6 DIALOGER

På flyplassen: Hvilket, hvilket, det

I byen: den, det

I klesbutikken: disse, Disse, de, denne, de

Hjemme: denne, den, den

7 MYE ELLER MANGE?

mye, Mange, Mange, mye, mange, mye, mange, mye

8 GUTTEN OG NØTTENE

mange, begge, mange, mye, halvparten så mange

9 BEGGE DELER, TAKK!

a) Begge deler., b) Begge to., c) Begge deler., d) Begge to., e) Begge to., f) Begge deler., g) Begge deler.

10 HAN ER SIN EGEN SJEF

a) eget, b) eget (Eller 'egne', hvis vi tenker at 'rom' er ubestemt form flertall.), c) eget, d) egen, e) egen, f) egne, g) egen, h) egen, i) egne

11 KLARER DU DET SELV?

- a) Petter har lært å kle på seg selv.
- b) Hun gjør ikke leksene sine selv.
- c) Klarer du å pusse tennene selv?
- d) Har du strikket genseren din selv?
- e) Hvorfor gjør du det ikke selv?
- f) Passer dere tida selv?
- g) Fikset du datamaskinen selv?

VERB

1 NÅ ELLER DA?

	TEMPUS i setningen
a)	presens
b)	preteritum
c)	preteritum
d)	preteritum
e)	preteritum
f)	presens
g)	presens
h)	presens

- a) De dro alltid på langhelg til Berlin i november.
 b) Filmen starter halv sjul.
 c) Jeg kommer for seint til møtet.
 d) De siste oppgavene er de vanskeligste.
 e) Vi diskuterer denne saken på møtet.
 f) Om sommeren reiste hun alltid på besøk til familien i Polen.
 g) Kunne du ikke komme?
 h) Hva holdt du på med?

2 KRYSSORD

Vannrett:

- 1) tenkte, 4) bodde, 5) lå, 6) gjorde, 7) spør, 8) gikk, 9) vet, 12) forstod

Loddrett:

- 2) trenger, 3) gjør, 5) leier, 7) spiste, 9) visste, 10) tok, 11) skrev

3 SELMA OG PETRA

Fridas farfar døde i 1993. To år seinere var Fridas farmor, Selma, på en busstur i Frankrike. På bussturen ble hun kjent med Petra Salvesen. De ble gode venner. De var mye sammen i tida etter bussturen. I 1998 mistet Petra leiligheten sin i en brann. Selma og Petra bestemte seg for å flytte sammen. To uker etter brannen flyttet Petra inn hos Selma. Nå eier de leiligheten sammen.

4 PRESENS PERFEKTUM

- a) Jeg trenger ikke poser, for jeg har tatt med handlenett. / Jeg har tatt med handlenett, så jeg trenger ikke poser.
 b) Skal vi sette oss på terrassen, for jeg har tatt ut parasoll og puter til benken. / Jeg har tatt ut parasoll og puter til benken, så skal vi sette oss på terrassen?
 c) Vi skal ha reker til kvelds, for jeg har vært på Torget og handlet. / Jeg har vært på Torget og handlet, så vi skal ha reker til kvelds.
 d) Jeg kan ikke bli med til byen, for jeg har ikke gjort leksene ennå. / Jeg har ikke gjort leksene ennå, så jeg kan ikke bli med til byen.
 e) Jeg er kjempetrøtt, for naboen har bråkt i hele natt. / Naboen har bråkt i hele natt, så jeg er kjempetrøtt.
 f) Nå bor Truls alene, for han og kona har gått fra hverandre. / Truls og kona har gått fra hverandre, så nå bor Truls alene.

5 VERB 1 OG VERB 2

	VERB 1	VERB 2
a)	skulle	lese
b)	hadde	trodd
c)	snakket	-
d)	har	svart
e)	skal	ta
f)	vil	snakke
g)	skal	besøke
h)	har	tatt
i)	skulle	lese
j)	har	kastet

6 PRESENS PERFEKTUM ELLER PRETERITUM?

å kjøpe: har ... kjøpt, Kjøpte, kjøpte

å vaske: har vasket (vasket), vasket

å gifte seg: har giftet seg, giftet seg

å tenke: Har ... tenkt, tenkte

å bruke: har brukt, brukte

å gjøre: gjorde, har gjort

7 STERKE VERB

INFINITIV	PRESENS	PRETERITUM	PRESENS PERFEKTUM
å vinne	vinner	vant	har vunnet
å finne	finner	fant	har funnet
å treffe	treffer	traff	har truffet
å drikke	drikker	drakk	har drukket
å synke	synker	sank	har sunket

8 UREGELRETTE VERB (1)

INFINITIV	PRETERITUM	PERFEKTUM PARTISIPP
å fortelle	fortalte	fortalt
å gjøre	gjorde	gjort
å gi	ga	gitt
å sitte	satt	sittet
å sette	satte	satt
å se	så	sett
å stå	sto/stod	stått
å gå	gikk	gått
å være	var	vært
å ligge	låg	ligget

9 UREGELRETTE VERB (2)

- a) solgte, b) Tok, c) Fant, d) var, e) skrev, f) Har ... gått, g) sov, h) spør, i) har ... slått, j) gjorde, k) sa, l) kom (Hvis vi snakker om noe som skal skje i framtida, for eksempel hvis 'du' ikke er i Norge nå, kan vi bruke presens 'kommer'.)
 m) Vet, n) lo, o) lå, p) satte

10 AKTIV ELLER PASSIV?

	AKTIV	PASSIV
a)		x
b)	x	
c)	x	
d)	x	
e)		x
f)		x
g)	x	
h)		x
i)		x
j)	x	
k)	x	

11 HUSET BLE MALT

- a) Kaka ble brent.
- b) Brødet ble for mye stekt.
- c) Gulvene ble lagt av fagfolk.
- d) Programmet ble vist hver dag klokka åtte.
- e) Møtet ble hevet.
- f) Sjefen ble sagt opp.
- g) Bedriften ble slått konkurs.
- h) Søknaden ble avslått.
- i) Planene ble endret.
- j) Saken ble vedtatt.

12 DETTE MÅ GJØRES!

- a) Stua må ryddes.
- b) Vinduene må åpnes.
- c) Plantene må vannes.
- d) Posten må tas inn.
- e) Bilen må flyttes.
- f) Internett må kobles til.
- g) Regningene må betales.
- h) Trappene må vaskes.
- i) Pakken må sendes.

13 NOEN MÅ GJØRE DET

- a) Noen maler huset.
- b) Noen må sortere søppelet.
- c) Noen sa opp sjefen.
- d) Noen har skiftet vinduene.
- e) Noen har stjålet sykkel.
- f) Noen spiste sjokoladen.
- g) Noen har dekket bordet.
- h) Noen må rydde lekene.
- i) Noen fester skruene i veggen.
- j) Noen reparerer veien.
- k) Noen har hengt opp bildene.
- l) Noen har solgt huset.

14 DIKTAT: KARAKTERER I BARNESKOLEN?

er lenge siden, ble avskaffet, har mange, ønsket å innføre, barna begynner, de allerede forstått, flinkere på skolen, det ikke skadelig for, mener disse, vanlig, i mange andre land, diskuteres, det ikke blitt gjort noe

15 VI SES KLOKKA ÅTTE!

Hvordan trives du i Gjøvik? Er du glad for at du flyttet, eller angret du?

Har du hørt at Petter og Lotte skal skilles?
Møtes på busstasjonen kvart over åtte, da?
Hva synes du om denne kjolen? Kler den meg?
For en fantastisk dag! Finnes det noe bedre enn Sørlandet midt på sommeren?
Hei, dere to! Kan dere slutte å slåss? Finn heller på noe morsomt sammen!

16 VERB OG REFLEKSIVT PRONOMEN

- a) sole meg, b) gruet/grudde seg, c) gleder oss, koser meg, d) sminke deg, e) skynde deg, f) barbere deg, g) kle ... dere

17 PRESENS PARTISIPP

- a) løpende, b) rasende, c) kokende, d) gripende, e) levende, f) kjørende, g) gråtende, h) trampende, i) marsjerende

18 PERFEKTUM PARTISIPP

- a) kokte, b) brukte, c) ansatte, d) lagt, e) tillatt, f) stjålet, g) forstått

19 SPRÅKDETEKTIV

- a) Kan du hjelpe meg?
- b) Han kan ikke snakke tysk.
- c) Jeg forstår ikke spørsmålet.
- d) I går kom Kari hjem.
- e) Farmor skal hjelpe meg.
- f) Du må vite svaret!
- g) Du må drikke mye vann.
- h) Vil du betale med kort eller kontant?
- i) Hva liker du å gjøre i fritida?
- j) Hun sitter og leser avisa.
- k) Han ble 22 år i forrige uke.
- l) De slutter klokka halv tolv på norskurset.
- m) Beklager, jeg kan ikke komme.

20 MODALVERB

- a) Kommer du til å savne meg?
- b) Hvilket sted drar dere til i ferien?
- c) Det er nødvendig for deg å spise mer grønnsaker.
- d) Er det nødvendig at du går?
- e) Det er mulig for Anne å hjelpe deg.
- f) Nå har Trine lært å sykle.

ADVERB

1 ADVERB ELLER ADJEKTIV?

	ADVERB	ADJEKTIV
a)	x	
b)	x	
c)	x	
d)		x
e)		x
f)		x
g)	x	
h)	x	
i)		x
j)	x	

	ADVERB	ADJEKTIV
k)	x	
l)		x

2 STEDSADVERB

Dialog 1: hjemme, ut, tilbake, ute

Dialog 2: hjemme, sørover, borte

Dialog 3: lenge, her, nordover, tilbake

Dialog 4: borte, bort, ut, her, tilbake

3 HVOR LENGE? HVOR LANGT? (1)

a) I tre år. b) Omtrent 550 kilometer. c) I tre timer, tenkte jeg. d) I tre uker. e) Til kapittel 8. f) I tre timer.

4 HVOR LENGE? HVOR LANGT? (2)

a) langt, b) langt, c) lenge, d) lenge, e) lenge, f) lenge, g) langt

5 JOBBINTERVJU

- Du må aldri komme for seint til jobbintervjuet.
- Kle deg gjerne i litt nøytrale klær.
- Du bør alltid håndhilse ordentlig.
- Du kan gjerne forberede deg litt.
- Gjennomgå alltid CV-en din på forhånd.
- Du kan gjerne øve deg på å fortelle om den.
- Vær alltid høflig og imøtekommende.
- Men du må aldri være pågående.

6 I BARNEHAGEN

Så **fint** du har tegnet, Ali! ...

Nå må dere leke **rolig** eller **pent** sammen ...

... Solfrid skal lese **høyt** for oss.

... Toget kjører **fort** eller sakte gjennom tunnelen. ...

... og rydde lekene fint på plass.

Har du kledd godt på deg nå, Signe? Det er kaldt ute i dag, vet du ...

... Nå må alle sitte rolig eller fint, så skal vi ...

... Det skal smake godt, ikke sant?

7 ORDSTILLING

- Even liker ikke å bo alene.
- Han ønsker seg noen å være sammen med.
- Filmer blir morsommere når to personer ser dem sammen.
- Maten smaker bedre sammen med noen.
- Nå gidder han ikke alltid å lage middag.
- Men det er så vanskelig å finne en kjæreste.
- Han liker å gå ut om kveldene.
- Likevel har han ikke blitt forelsket i noen ennå.
(Likevel har han ennå ikke blitt forelsket i noen.)

8 DERFOR OG LIKEVEL

- Elahe vil gjerne ta en mastergrad. Derfor studerer hun ved Universitetet i Trondheim.
- Simon er forelsket i Elahe. Derfor reiser han ofte til Trondheim.
- Simon trives i Bergen. Likevel vil han flytte til Trondheim.
- Elahe liker Simon veldig godt. Likevel vil hun ikke forplikte seg til noe nå.
- Elahe vil ikke at Simon skal flytte til Trondheim for hennes skyld. Derfor ringer hun til Simon for å snakke med ham.

- Simon trodde at Elahe var forelsket i ham. Derfor blir han veldig overrasket.

9 GRADBØYING AV ADVERB

- heller, b) sjeldnere, c) saktere, d) fortest, e) lengst, f) helst, g) fortest, h) raskere

10 KANSKJE? JA, SELVFØLGELIG!

- neppe, b) sannsynligvis, c) sikkert, d) visst, e) Selvfølgelig, f) vel, g) kanskje

PREPOSISJONER

1 TID ELLER STED?

	TID	ROM (STED)
a)		x
b)		x
c)	x	
d)	x	
e)		x
f)	x	
g)		x
h)	x	
i)	x	
j)		x

2 HVILKET ORD HØRER PREPOSISJONEN TIL?

- en flekk på genseren - Spørreord: HVOR (Hvor er flekken? PÅ genseren.)
- på plenen - Spørreord: HVOR? (Hvor gjør hunden fra seg? PÅ plenen.)
- ballspill i gården - Spørreord: HVOR? (Hvor er ballspill forbudt? I gården.)
- på tre dager - Spørreord: NÅR? (Når har vi ikke sett henne? PÅ tre dager. Vi bruker PÅ sammen med 'negativt' tidsrom, og I sammen med 'positivt' tidsrom.)
- under skapet - Spørreord: HVOR? (Hvor har du lett etter nøklene? UNDER skapet. Her må vi se preposisjonen 'etter' sammen med verbet: å lete etter. Vi spør: Hva leter du etter? Det betyr at 'nøklene' er objekt i denne setningen.)
- med mangosmak - Spørreord: HVORDAN? (Hvordan vil du ha teen? MED mangosmak.)
- om ti minutter - Spørreord: NÅR? (Når skal vi spise? OM ti minutter.)
- i boka - Spørreord: HVOR? (Hvor er det ikke lov til å skrive? I boka.)
- etter kurset - Spørreord: NÅR? (Når må du levere boka tilbake? ETTER kurset.)

3 PREPOSISJONENS Plass

- De har en liten hage bak huset.
- Skal du dra på hytta i helgen?
- Sønnen deres skal studere i England til høsten.
- Bildene skal henge på veggen over sofaen, og lampa skal stå mellom skjenken og TV-en.
- I kveld skal jeg sitte i sofaen og slappe av og se på TV.

- f) For fire år siden var vi i Mexico på ferie.
- g) Jeg har lyst til å reise på ferie til Brasil.
- h) Ikke glem at du har time hos tannlegen klokka halv ti i morgen.
- i) Veien til hytta går gjennom ei lita bygd og ned en bratt bakke.

4 TID

- a) i, b) om, c) under, d) for ... siden, e) på, f) for ... siden, g) etter, h) om, i) på, j) før, k) etter

5 I ELLER PÅ?

- a) på, b) på, c) i, d) på, e) i, f) på, g) på, h) i, i) på, j) på, k) på

6 BUKSA TIL OLA

- a) til, b) av, c) av, d) på/til, e) av, f) av, g) på, h) av, i) av, j) til, k) fra, l) av

7 FOR, TIL ELLER AV?

- a) til, til, b) av, av, c) til, d) av, e) for, f) til, g) av, h) av

8 SAMMENSETTE PREPOSISJONER

- a) Hun har vært borte fra jobben på grunn av sykdom.
- b) De sitter ved siden av hverandre på skolen.
- c) Du må melde deg på kurset innen utgangen av april.
- d) De bor i nærheten av Oslo.
- e) Kan jeg sette meg ved siden av deg? Er det ledig?
- f) Jeg hadde en pause for litt over en time siden.
- g) Fikk du sluppet godt av i løpet av ferien?
- h) Han kjører motorsykkel i stedet for bil.

9 FLERE PREPOSISJONER

- a) mellom, b) på, av, c) til, for, d) i, av, e) i, med, f) i, på, g) til, til, til, h) til, for, til, i) På, mer, til

10 FASTE UTTRYKK

- a) Hvem leter du etter? Petter Olsen. Vet du hvor jeg finner ham?
- b) Gruer du deg til eksamen? Nei, jeg har lest så mye at jeg tror det går bra.
- c) Hva gleder du deg mest til dette skoleåret? Høst ferien. Da skal klassen til Evje på leirskole.
- d) Hva ser du etter? Et par rene sokker.
- e) Hører du etter når jeg snakker? Ja, selvfølgelig! Nå snakker du om hva vi skal gjøre i morgen.
- f) Glemte du å trekke fra rabatten? Uff ja, det gjorde jeg! Beklager. Da blir det 349 kroner, ikke 415.
- g) Kan du svare på spørsmålet mitt, Petter? Ja, det kan jeg. Henrik Ibsen ble født i 1828.
- h) Hva får vi hvis vi legger 1000 til 500? Ja, Karl? 5000, kanskje?

11 FRIDAS BARNDOMSMINNER

- til, i, utenfor, som, fra, til, rundt, på, med, på, til, i, i, på, i, på, med, om, til, til, i, på, til/på, med

KONJUNKSJONER

1 SAMMENHENG

Situasjon: *Været er nydelig. Frida har eksamen på fredag. Hun må lese.*

- a) men, b) for, c) eller, d) så, e) men

Situasjon: *Frida har sittet foran datamaskinen hele formiddagen. Hun har ledd etter jobb.*

- a) så, b) for, c) og

2 BÅDE - OG

- a) Farmor kan både strikke og hekle.
- b) Det regner både om vinteren og om sommeren.
- c) Både Selma og Frida er på hytta.
- d) Han har både sykkel og motorsykkel.
- e) De har både hus og hytte.
- f) Jeg tar både eplene og pærene.
- g) Både mor og far er i London.
- h) Hun spiller både gitar og piano.

3 LEGGETID

- a) fordi, b) for, c) for, d) for, e) fordi, f) for, g) fordi, for, h) for

4 ENTEN - ELLER

- a) Vi skal kjøpe enten en hund eller en katt.
- b) Du må bruke enten briller eller kontaktlinser. / Du må enten bruke briller eller kontaktlinser.
- c) Du må enten arbeide eller gå på skole.
- d) Jeg tar enten bussen eller toget til skolen.
- e) Jeg kommer på besøk enten i vinterferien eller i påskeferien.
- f) Hun spiser enten en jogurt eller et eple til lunsj.

5 VERKEN - ELLER

- a) Verken Even eller Simon har fri i helgen.
- b) Ada drikker verken kaffe eller te.
- c) Verken Petra eller Selma er hjemme.
- d) Verken Simon eller Muzzi kommer fra Bergen.
- e) Verken Ada eller Frida likte filmen.
- f) Simon har verken kone eller barn.

6 VERKEN - ELLER OG ENTEN - ELLER

- a) Sofie vil bli enten dyrlege eller tannlege. / Sofie vil enten bli dyrlege eller tannlege.
- b) Ola kan arbeide som enten ingeniør eller lærer. / Ola kan enten arbeide som ingeniør eller lærer. / Ola kan arbeide enten som ingeniør eller som lærer.
- c) Verken Frida eller jeg forstår hva du mener.
- d) Du kan enten fylle ut dette skjemaet, eller du kan fylle ut personaliene dine direkte på hjemmesiden vår. / Enten kan du fylle ut dette skjemaet, eller du kan fylle ut personaliene dine direkte på hjemmesiden vår.
- e) I sommer drar Ola og Solrun til Spania med enten bil eller tog. / I sommer drar Ola og Solrun til Spania enten med bil eller med tog.
- f) Even har verken ryddet på kjøkkenet eller støvsugd leiligheten.
- g) Jeg kjenner verken Even eller Frida.

SUBJUNKSJONER

1 FINN SUBJUNKSJONER

å samle Hellas under seg, som het Lakonia, å bruke få ord når de svarte, at han måtte legge under seg spartanerne hvis hele Hellas skulle bli hans, Før han angrep, Hvis dere ikke overgir dere, Hvis jeg erobrer det, Hvis jeg går inn i Lakonia, Da Filip åpnet brevet, HVIS

2 AT ELLER OM?

a) at, b) om, c) om, d) at, e) at, f) at, g) at, h) om, i) at

3 AT, OM ELLER Å?

a) om, b) at, å, c) at, d) å, e) at, f) at (Her kan vi også bruke 'om', men da betyr det 'hvis' og er en adverbial subjunksjon, ikke en nominal subjunksjon, slik som 'at' og 'å'.)

4 HVA SIER SOLRUN? HVA SPØR HUN OM?

Solrun sier til Even at han må kjøre forsiktig. Hun spør om han stikker/vil stikke innom på veien hjem. Hun spør om han søkte den utlyste jobben. Hun lurer på om han var på hytta forrige helg. Hun sier at båten må tas opp. Hun sier at hun må jobbe overtid.

5 TO BARN SOM ER VELDIG FLINKE

- Vi har to barn som er veldig flinke.
- De kjøpte et hus som var forferdelig gammelt.
- Vi fikk en eksamen som var forbausende lett.
- Hun leser ei bok som er utrolig tykk.
- Han går med bukser som er altfor trange.
- De kjøpte en bil som var fryktelig dyr.
- Jeg spiser visst mat som er veldig usunn.
- Han holder alltid taler som er utrolig kjedelige.
- De så på et TV-program som var helt idiotisk.

7 HVIS, SOM ELLER NÅR?

som, når, hvis, hvis, som

8 PÅ SKOLEN

a) fordi, b) hvis, c) selv om, d) hvis, e) selv om, f) fordi, g) Selv om, h) hvis, i) hvis, j) fordi

9 SAMMENHENG

Frida vil gjerne arbeide mens hun studerer. - Frida vil gjerne arbeide etter at hun har studert.
De ser på TV mens de spiser. - De ser på TV etter at de har spist.

Even dekker bordet mens Solrun lager middag. - Even dekker bordet etter at Solrun har laget middag.

Even hører på radio mens han vasker opp. - Even hører på radio etter at han har vasket opp.

Det begynte å regne mens Even og Simon gikk en tur. - Det begynte å regne etter at Even og Simon hadde gått en tur.

Ola tok pedagogisk utdanning mens han studerte. - Ola tok pedagogisk utdanning etter at han hadde studert.
Selma ringte til Frida mens hun spiste frokost. - Selma ringte til Frida etter at hun hadde spist frokost.

10 MILJØ OG SORTERING AV SØPPEL

fordi, fordi, slik at, Etter at, fordi, selv om, Når, fordi, som

11 LIKE ... SOM

- Leo er like flink til å spille fotball som Carl.
- Anna er like god i norsk som Grace.
- Petter løper like fort som Trond.
- Er Australia like stort som Grønland?
- Snakker Anna like godt norsk som Grace?
- Leo ble like fort ferdig med leksene som Carl.
- Susan har bodd her like lenge som Millie.
- Sykehuset er like gammelt som kirka.
- De er like mange som oss.

INTERJEKSJONER

1 JA ELLER JO?

JA: a), b), c), f), h), j), l)

JO: d), e), g), i), k), m)

2 HVA KAN DU SI?

a) Uff, det var leit!, b) Au!, c) Æsj!, d) Heia, heia!, e) Søren øgl, f) Fyl, g) Tja ..., h) Hysj!

3 HVA SIER DYRENE?

Kua: Mø!, Katten: Mjau!, Kyllingene: Pip-pip!, Grisen: Nøff-nøff!, Høna: Klukk-klukk!, Hunden: Voff-voff!, Endene: Kvakk-kvakk!, Sauen: Bæ!

2 ORDLAGING

SAMMENSATTE ORD

1 ARBEID OG ARBEIDSMARKED

Forslag:

1 arbeidsmarked (substantiv: et) = behovet for arbeidskraft i et samfunn

2 arbeidsevne (substantiv: en) = hvor mye man klarer å arbeide

3 arbeidsledig (adjektiv) = uten arbeid

4 arbeidssøker (substantiv: en) = en person som leter etter arbeid

5 arbeidsoppgave (substantiv: ei/en) = hvilket arbeid en skal gjøre

6 arbeidsgiver (substantiv: en) = en person som har andre personer ansatt hos seg

7 arbeidsmiljø (substantiv: et) = fysiske og psykiske forhold på arbeidsplassen

2 SKOLE OG SKOLEGANG

Forslag:

1 skoleferie (substantiv: en) = ferie fra skolen

2 skolefri (substantiv: mengdeord uten kjønn, avledet av adjektiv) = fri fra skolen, men kan også referere til enkelt-dager i motsetning til skoleferie, som refererer til perioder

3 skolegang (substantiv: en) = det å gå på skolen, refererer ofte til hvor lenge man har gått på skolen; 10 års skolegang, 13 års skolegang osv.

4 skolegård (substantiv: en) = uteområdet på skolen

5 skolerute (substantiv: ei/en) = en årlig oversikt over hvilke dager det er skole, og hvilke dager det er skolefri

3 SOVE OG ...

Forslag:

soverom (substantiv: et) = det rommet i huset der man sover

sovehjerte (substantiv: et) = en person som liker å sove, og som sovner lett, sier vi har et godt sovehjerte
 sovetablett (substantiv: en) = medisin man tar for å klare å sovne og/eller sove
 sovevogn (substantiv: en) = på toget; en vogn med kupeer for å sove i

4 HVA BETYR DET?

JA: b), d), e), i), l)
 NEI: a), c), f), g), h), j), k), m)

Forslag:

lesebrett = en liten dataskjerm man kan lese bøker på
 vannglass = et glass til å ha vann i
 skrivebord = et bord til å sitte og skrive ved
 vaskemaskin = en maskin som vasker klær
 tomatsuppe = en suppe laget av tomater
 giftering = en ring som viser at man er gift
 hoppeslott = et oppblåsbart lekeslott til å hoppe i
 kanelbolle = en hvetebolle med sukker og kanel 'i svingene'
 fiskekake = en 'karbonade' laget av fiskekjøtt
 hyttetur = en tur på hytta
 kjørelærer = en person som lærer andre å kjøre bil
 pinnebrød = brød tvunnet rundt en pinne og stekt over åpen ild / et bål
 rutetabell = en oversikt over rutetider for buss, tog, båt osv.

5 FORLEDD OG ETTERLEDD

a) bilgarasje, b) håndkrem, c) skrivebok, d) giftering, e) viskelær, f) blyantspisser, g) arbeidsplass, h) sangstemme, i) visebok

MER OM ORD

1 KRYSSORD

1) sjelden, 2) muligens, 3) aldri, 4) likevel, 5) derfor, 6) etterpå, 7) kun, 8) veldig, 9) alltid, 10) dit

2 ANTONYMER

a) gammel (gammelt, gamle), b) fin (fint, fine), pen (pent, pene), søt (søtt, søte), c) treg/treig (tregt/treigt, trege/treige), langsom (langsomt, langsomme), d) dyr (dyrt, dyre), e) høy (høyt, høye), f) morsom (morsomt, morsomme), gøy (gøy, gøye), gøyalt (gøyalt, gøyale), spennende (-, -), g) tett (tett, tette), h) slak (slakt, slake)

3 SYNONYMER ELLER ANTONYMER?

	SYNONYMER	ANTONYMER
a)		x
b)	x	
c)	x	
d)		x
e)	x	
f)		x
g)	x	
h)	x	
i)	x	
j)	x	

	SYNONYMER	ANTONYMER
k)		x
l)	x	

4 HVA SKAL UT?

a) katt (egenskap: voksen), b) bjørk (egenskap: tre, ikke blomst), c) lege (egenskap: akademisk utdanning, ordlaging: ordet er ikke laget med endelsen -er), d) sykkel (egenskap: har ikke motor), e) brus (egenskap: den er kald, de andre er vanligvis varme), f) ørn (egenskap: denne fuglen kan fly, det kan ikke de andre), g) jenter (bøyning: har ikke uregelrett bøyning i flertall), h) huset (egenskap: huset inneholder (kan inneholde) de andre tingene)

3 SETNINGER

SETNINGSLEDD

2 SETNINGSLEDD (2)

a) predikativ, b) subjekt, c) adverbial, d) verbal, e) setningsadverbial, f) subjekt, g) objekt, h) adverbial, i) predikativ, j) verbal, k) objekt, l) adverbial, m) objekt, n) subjekt, o) adverbial, p) subjekt

3 SETNINGSLEDD (3)

a) Frida | kjøpte | melk | på butikken.
 b) I morgen | kommer | mor | på besøk.
 c) Denne ostekaka | er | nydelig.
 d) Farmor | laget | en deilig middag | i går.
 e) Vi | så | en spennende film | på TV.
 f) Neste uke | kommer | Elahe | til Bergen.
 g) Hvorfor | leser | du | så mye?
 h) Klarte | hun | eksamen?
 i) Even | kjører | motorsykkel | til hytta.
 j) Frida | skal | ta | fly | til Oslo | i morgen.
 (Selv om verbalene ikke har et ledd mellom seg i denne setningen, er det logisk å analysere dem som to ledd fordi det kan komme noe mellom dem, for eksempel et setningsadverbial.)
 k) Kan | du | kjøpe | mat | på veien hjem?
 l) For to år siden | kjøpte | han | leilighet | i sentrum.
 (I denne setningen kan vi også analysere 'leilighet i sentrum' som ett ledd, nemlig objekt: Hva kjøpte han? Leilighet i sentrum.)

4 SETNINGSLEDD (4)

a) I sommer | skal | Simon og Even | reise | på ferie | til Litauen.
 b) De | skal | ta | fly | fra Stavanger | til Kaunas | via København.
 c) Flyturen | tar | fire timer.
 d) De | har | aldri | vært | i Litauen | før.
 e) De | skal | besøke | en kollega.
 f) Han | kommer | fra Litauen.
 g) Men | han | skal | kjøre | med bil | fra Bergen | til Kaunas. (Vi kan også analysere 'fra Bergen til Kaunas' som ett ledd.)
 h) Det | er | en lang biltur.
 i) Han | må | også | ta | ferge | over Østersjøen.
 j) Han | skal | reise | sammen med familien sin.
 k) Simon og Even | skal | være | i Kaunas | i fire dager.
 l) De | gleder | seg | til turen.

5 SAMMENSATT VERBAL

	verbal 1 (v1)	VERBAL 2 (V2)
a)	kan	komme
b)	har	hørt
c)	diskuterte	-
d)	ble	ødelagt
e)	har	arbeidet
f)	kan	begynne
g)	er	-
h)	har	skjedd
i)	bør	snakke
j)	er	-
k)	må	arbeide
l)	skal	ha

6 OBJEKT ELLER PREDIKATIV?

	Direkte objekt	Indirekte objekt	Predikativ
a)			x
b)			x
c)		x	
d)	x		
e)	x		
f)	x		
g)	x		
h)	x		
i)	x		
j)	x		
k)	x		
l)		x	

7 SETNINGSADVERBIALER

- Han er ikke så flink til å rydde etter seg.
- De kommer ofte på besøk.
- En ulykke kommer sjelden alene.
- Vi rekker ikke å male huset i sommer, tror jeg.
- Skal vi aldri ses igjen?
- Du må gjerne ta ei skive nybakt brød!
- Jeg vil helst ha en kopp kaffe.
- Han sier ikke nei til tilbudet ditt.
- Hvorfor vil alltid du krangle med meg?
- Jeg får ikke maskinen til å virke.
- Han kommer alltid og hjelper meg.

8 INVERSJON (1)

- Likevel gikk han ut.
- I morgen har de fri fra skolen.
- Uansett drar hun ikke.
- For ei uke siden ble ledelsen avsatt.
- Om en time blir det pressekonferanse.
- På lørdag blir det selskap.
- Ofta ringer hun midt på natta.
- Så snart vi er ferdige, kommer vi.
- Selvfølgelig skal jeg hjelpe deg!
- Hvis du konsentrerer deg, går leksene fortere.

- Før vi gikk og la oss, så vi en film.

9 INVERSJON (2)

- I dag spiser vi middag hjemme.
- I fjor kjøpte de hytte i Søgne.
- Nå sitter jeg i telefonen.
- I dag er det jammen nydelig vær ute!
- I kveld kan vi gå ut og spise.
- På fredag skal de på kino sammen.
- I morgen kan vi se mer på det.
- Når du kommer hjem, må du rydde rommet ditt.
- Da de hørte valgresultatet, ble de skuffet.

10 INVERSJON (3)

- Her hos dere er det alltid så hyggelig.
- I Bergen er været nydelig i dag.
- På dette kurset er det tre ledige plasser.
- I hjemlandet mitt er det politisk kaos nå.
- På E39 har det vært en ulykke.
- Like ved kjøpesenteret tar du av til høyre.

11 SETNINGSANALYSE

Fargekoder: subjekt, v1, V2, direkte objekt, indirekte objekt, adverbial, setningsadverbial, predikativ

- Hun bruker ikke briller.
- Forstår du spørsmålet?
- Sola skinner i Bergen.
- Været er nydelig.
- Butikken ligger i sentrum.
- Han kan ikke komme i kveld.
- Når begynner filmen?
- Kan jeg få en kopp te?
- Trenger du poser?
- Kan du hjelpe meg?
- Jeg finner ikke jakka mi.
- Jeg kan hjelpe deg.
- Nå må vi gå hjem.
- Den yngste dattera mi vil gjerne bli rørlegger.
- Høsten kom tidlig i år.
- Snakker du polsk?
- Naboen vår har ikke vært hjemme denne uka.
- Nå trenger vi en ferie.

HELSETNINGER

1 HELSETNINGER

	Fortellende setning	Spørre-setning	Imperativ-setning
a)	x		
b)		x	
c)		x	
d)			x
e)	x		
f)		x	
g)			x
h)			x
i)		x	
j)	x		
k)	x		

2 VERBET PÅ Plass 2

- Klokka fem kommer jeg hjem.
- Når jeg er ferdig på jobb, kommer jeg hjem.
- Etter frokost pleier mannen hennes å lese avisa.
- Når mannen hennes har spist frokost, pleier han å lese avisa.
- Etter prøven fikk elevene gå hjem.
- Etter at elevene var ferdige med prøven, fikk de gå hjem.
- I fjor mistet fem ansatte jobben.
- Da bedriften gikk konkurs, mistet fem ansatte jobben.
- Nå venter vi bare på potetene.
- Så snart potetene er ferdige, spiser vi.

3 SPRÅKDETEKTIV

- I morgen kan jeg ikke komme på skolen.
- Du gir alltid så mange lekser.
- På lørdag skal jeg ta toget til Oslo.
- Bilen deres er ikke ny.
- Hver dag spiser vi middag klokka fem.
- For to uker siden tok jeg eksamen.
- Hver onsdag går han på trening.
- Jeg liker ikke å spise fisk til middag.
- På onsdag er det eksamen, og jeg gruer meg.

4 DET-SETNINGER

Dialog 1: er det, det er, det, det, Det, det, Er det, Det er

Dialog 2: det er, er det, Det er, det er

Dialog 3: det, Det er, Det er, Det, Det, Det er, Det

Dialog 4: Er det, det, det, det, det er, Det er

5 PRESENTERING

- Det kommer en mann bak oss.
- Det står en kaffe på bordet.
- Det ligger noen sokker på kommoden.
- Det står en hund og bjeffer borte hos naboen.
- Det står to gutter og snakker sammen utenfor.
- Det står en bil midt i veien.
- Det ligger en bevisstløs mann på bakken.
- Se, det svever en ørn over trærne der borte!
- Det sitter to arbeidere og spiser lunsj i bilen.
- Det går en eldre dame over gata.
- Det kom en liten gutt løpende ut i veien.
- Det lå en båt ved brygga.
- Det satt en gammel mann og fisket fra bryggekannten.

6 DET ER ...

- Det er lett å snakke norsk.
- Det er ikke så lett å komme inn på boligmarkedet.
- Det er viktig å bruke refleks.
- Det er ikke så viktig å gjøre hele oppgaven.
- Det er obligatorisk å sortere avfallet.
- Det er ikke obligatorisk å reise på ferie.
- Det er forbudt å kjøre uten førerkort.
- Det er ikke forbudt å sole seg i parken.
- Det er obligatorisk å delta på HMS-kurs.
- Det er ikke obligatorisk å være med på personal festen.
- Det er anbefalt å fylle ut CV-en elektronisk.
- Det er ikke anbefalt å legge ut bilder av barna på Facebook.
- Det er helt nødvendig å sove litt av og til.
- Det er ikke nødvendig å vaske huset hver dag.

7 HVEM GJORDE DET?

- Det var Petter som knuste ruten.
- Det er skriftlig eksamen som er vanskeligst.
- Det var snøværet forrige uke som laget problemer.
- Det er Sissel som skal på konsert på lørdag.
- Det er Brasil som er det største landet i Sør-Amerika.
- Det var statsministeren som holdt en tale på torget.
- Det er onkelen hennes som er advokat.
- Er det legen som har anbefalt denne dietten?
- Var det læreren eller studentene som kom for seint til timen?
- Er det Birgitte som er læreren din, sier du?

8 SPØRREORD

- a) Hvem, b) Hvor, c) Hva, d) Når, e) Hvor, f) Hvem, g) Hvilken, h) Hvordan, i) Hvilket, j) Hvor, k) Hvordan, l) Hvor, m) Hvorfor, n) Hva, o) Hvor

9 ORDSTILLING

- Hvor ofte tar du bussen til skolen?
- Liker du å løse kryssord?
- Hva mener du om saken?
- Hvilke politiske saker er du opptatt av for tida?
- Hvor lenge er det til du er ferdig?
- Har du tenkt at vi skal ta bussen til byen?
- Hvilken jobb vil du helst ha?
- Hvor mange år gikk du på universitetet?
- Hvor gammel var du da du begynte på skolen?
- Hvor skal dere feire jul i år?
- Hvem arbeider du helst sammen med?
- Hvorfor spør du ikke hvis du lurar på noe?

10 KORTSVAR (GJØRE-STØTTE)

- Nei, det har jeg ikke.
- Nei, det gjør jeg ikke.
- Nei, det gjorde jeg ikke, dessverre.
- Nei, det kan jeg ikke, dessverre.
- Nei, det gjør jeg ikke.
- Nei, det har jeg ikke, dessverre.
- Nei, det gjør jeg ikke.
- Nei, det gjorde jeg ikke.
- Nei, det var jeg ikke, dessverre.
- Nei, det gjorde jeg ikke, dessverre.
- Nei, det gjør jeg ikke.
- Nei, det gjorde det ikke, dessverre.

11 SPØRSMÅL UTEN INVERSJON

- Du kommer vel i morgen? (Ja.)
- Hun begynner vel på skolen til høsten? (Ja.)
- Han skal vel gå i barnehage? (Ja.)
- Dere snakker vel morsmålet hjemme? (Ja.)
- Du gjør vel nettoppgavene? (Ja.)
- Du har vel søkt om permisjon? (Ja.)
- Du har vel levert egenmelding? (Ja.)
- Dere spiser vel hjemme i dag? (Ja.)
- Hun gikk vel ikke alene til byen? (Jo.)
- Han skal vel ikke spise her? (Jo.)
- De skal vel ikke overnatte? (Jo.)
- Du drar vel ikke før klokka fem? (Jo.)

12 BARE GJØR DET!

- a) Sett, b) Lever, c) Skriv, d) spør, e) Kom (Gå), f) Spis, g) tenk, h) Kos, i) Gled, j) sitt, k) snakk

13 IKKE GJØR DET!

Ikke sett deg på benken!, Ikke hopp uti!, Ikke gå over gata!, Ikke lukk opp vinduet!, Ikke lås døra!, Ikke spis godteri!, Ikke snakk sammen!, Ikke sett koppen i vasken!, Ikke ta heisen!, Ikke gå hjem!

14 SETNINGSSKJEMA

	FOR-FELT	verbal 1 (v1)	MIDT-FELT	VERBAL 2 (V2)	SLUTT-FELT
a)	De tre små guttene	har		løkt	i hagen hele ettermiddagen.
b)	De	elsker			å hoppe på trampoline.
c)		Har	dere aldri	kranglet?	
d)	Hvorfor	slutter	du ikke		å røyke*
e)	Hvem	vil		ha	is til dessert
f)	Vi	kommer	ikke		til å snakke mer om denne saken.
g)	Det	er	ikke		så vanskelig å lese litt hver dag.
h)	De	har	aldri	vært	nord for Polarsirkelen.
i)	Derfor	skal	de	kjøre	bil helt til Nordkapp neste sommer.

* 'å røyke' er objekt. Derfor må det stå på objektsplassen i slutfeltet. Vi kan spørre: Hva slutter du ikke med? Å røyke = objekt. Vi kan også se det hvis vi lager et sammensatt verb av 'slutter': Han har ikke sluttet å røyke. Da blir 'har' v1 og 'sluttet' V2.

15 SLUTTFELTET: STED OG TID

- Bli du med på kino på fredag?
- Han pleier å trene på helsestudio to ganger i uka.
- De kom til Norge for tre år siden.
- Han gikk hjem for en time siden.
- Du kan sette koppen din i oppvaskmaskinen etter lunsj.

LEDDSETNINGER

1 TUR PÅ FLØYEN

Leddsetninger i teksten: å spørre om han vil bli med, om han vil bli med, fordi han må arbeide i huset, å gå alene, at

han har en avtale klokka ett, som han var sammen med før, fordi hun skulle studere der, Etter at hun hadde vært borte i to måneder, da han kom til Susannes hybel, som sa at han var Susannes kjæreste, at han var Susannes kjæreste, Selv om det er over et år siden nå, når han tenker på det.

2 SUBJUNKSJONENS PLESS

- Hun går aldri ut hvis det regner.
- Vi må spare hvis vi skal ha råd til å dra på ferie.
- Hun liker å strikke når hun har fri.
- Han vasker ikke opp hvis han kan slippe.
- Du må vanne plantene før de visner.
- Jeg liker ikke å være ute mens det regner.
- Jeg ble engstelig da han ikke ringte.
- Hun blir bare med på båttur når det ikke blåser.
- Kan du være så snill å tørke av deg på beina før du kommer inn?
- Har du tenkt mer på tilbudet mitt etter at vi snakket sammen?
- Sykler du til jobb fordi det ikke er nok parkeringsplasser?
- Ikke drikk kaffe før du skal legge deg!
- Hør på radio mens du lager middag!
- Skynd deg å spise maten før den blir kald!

3 NÅR JEG ER FERDIG PÅ NORSKKURSET, ...

- Når jeg er ferdig på norskkurset, vil jeg gjerne arbeide som taktekker.
- Før han var ferdig med studiene, meldte han seg arbeidsledig.
- Hvis han lover å være musestille, kan du ta med sønnen din.
- Når vi har medarbeidersamtale, kan vi diskutere denne saken.
- Før du kan dele ut medisiner til beboerne, må du ta et medisinkurs.
- Hvis du har førerkort, er det en fordel.
- Hvis vi skal rekke avtalen hos legen, må vi gå nå.
- Når vi har pause, pleier vi å ta en kopp kaffe sammen.

4 HVA SPØR HUN OM? HVA VIL HUN VITE?

- hvem, b) hvor, c) hvor, d) hva, e) hvilke, f) hvor, g) hva, h) hvorfor, i) når, j) hvordan

5 SOM-SETNINGER (1)

- For et år siden hadde Even en kjæreste som het Susanne.
- Nå vil Even gjerne ha en ny kjæreste (som) han kan være sammen med hver dag.
- Han har en fin motorsykkel (som) han kjøpte for tre år siden.
- Even drømmer om en kjæreste som kan sitte bakpå motorsykkelen.
- Even liker å kjøre motorsykkel til foreldrenes hytte som ligger ved Osterfjorden.
- Evens foreldre ønsker seg barnebarn (som) de kan skjemme bort.

6 SOM-SETNINGER (2)

- en mann, b) ei felles venninne, c) en venn, d) en sak, e) det bordet, f) posen, g) en film, h) maleriet, i) Gitaren, j) den mannen, k) hvem

7 SOM-SETNINGER (3)

- a) rødt, b) romantiske, c) dansk, d) korte, e) gammel, f) høy, g) gode, h) store, i) dyrt, j) hjelpsom

8 SOM-SETNINGER (4)

- a) som, b) -, c) -, d) -, e) -, f) som, g) som, som, h) -, som

9 ORDSTILLING I EN LEDDSETNING

- a) om vi ikke skal spise middag hjemme i dag
b) at vi alltid må bruke lydboka
c) at hun kanskje vil komme på festen
d) Selv om det ofte regner i Bergen
e) selv om det alltid er en del trafikk der
f) fordi hun ikke liker å kjøre bil.
g) Hvis du ikke lærer norsk
h) selv om han ikke hadde lært norsk
i) fordi kollegaene alltid er så hyggelige
j) hvis du aldri spør meg om noe

10 SPRÅKDETEKTIV

- a) Hun har en bror som bor i Trondheim.
b) Denne saken **kan vi ikke** snakke om.
c) Han sier **at** han ikke liker undervisningen.
d) Nå **vil jeg ikke** snakke mer om dette.
e) Hvorfor **vil han** alltid **krangle**?
f) De spør om **vi kan** hjelpe **dem**.
g) Han spør **om** alle har **fått** en innkalling til møtet.
h) Har du en penn som virker?
i) Jeg lover at jeg **aldri kommer** til å glemme deg.

11 SETNINGSSKJEMA FOR LEDDSETNINGER

	FOR-BINDER-FELT	MIDTFELT		verbal 1 (V1)	VERBAL 2 (V2)	SLUTTFELT
a)	om	har		kommer		på skolen i morgen
b)	når	elsker		er		ferdig med norskkurset
c)	selv om	Har	ikke	hadde	lest	så mye
d)	fordi	slutter	ikke	ville	starte	
e)	hvis	vil	ikke	ser		så godt
f)	som	kommer		flyttet		inn i går

SETNINGSFRAGMENT

1 HELSETNING ELLER SETNINGSFRAGMENT?

	Helsetning	Setningsfragment
a)	x	
b)	x	
c)		x
d)		x
e)	x	
f)		x
g)		x
h)	x	
i)		x
j)		x
k)	x	
l)	x	

2 HVA MANGLER?

- a) subjekt, verbal
b) subjekt (og objekt: Jeg gratulerer deg med dagen.)
c) verbal
d) subjekt, verbal
e) subjekt, verbal
f) verbal
g) subjekt
h) subjekt

3 SES I MORGEN!

1) God helg!, 2) Neste stoppested er Hamar. Avstigning på venstre side., 3) God jul!, 4) Kondolerer så mye!, 5) Søren øgl, 6) Ses i morgen!, 7) For en nydelig kjøle!, 8) Gratulerer med dagen!

4 TEKSTER OG TEKSTBINDING

TEKSTBINDING

1 FRA ÆSOPS FABLER: «DE LØSE HUNDENE»

de, de, seg, De, de, de, sine, Vi, vi, vi, De, de, de, Den, den, det, seg, dem

2 OPPSKRIFT: PØLSER MED POTETMOS OG SALAT

før, Først, før, før, Først, før, Før, Først

3 FORTELLEDE TEKST: FERIE TUR TIL CUBA

For to uker siden ringte ei venninne til meg. Hun sa at hun hadde en ekstra billett til en ferietur til Cuba. Hun skulle egentlig reise sammen med mora si. Men så hadde mora falt og brukket beinet. Derfor kunne hun ikke reise likevel. Nå lurte hun på om jeg ville bli med i stedet. Jeg sa ja med det samme, for jeg har alltid hatt lyst til å dra til Cuba. Vi skal reise til sommeren. Vi blir borte i to uker. Først skal vi ta fly til London. Fra London drar vi direkte til Havanna. Det er hovedstaden på Cuba. Jeg gleder meg veldig mye!

4 FORTELLEDE TEKST: NY JOBB?

For fire uker siden søkte jeg ny jobb. Først sendte jeg en søknad. Så gikk det nesten tre uker, men da ringte telefonen. «Vil du komme på intervju?» spurte de. «Ja, selvfølgelig!» svarte jeg. Men jeg fikk ikke jobben, dessverre.

5 FORTELLEDE TEKST: FRIDAS FREDAG

På fredag var Frida på universitetet. Hun hadde to forelesninger den dagen. Hun syklet hjem etterpå. De spiste klokka fem. Farmor og Frida dro på hytta etter middag. Frida gledet seg / hadde gledet seg til det.

6 FORTELLEDE TEKST: VARMT I VANNET?

En dag i juni var Frida og farmor på hytta i Blomvåg. Frida hadde lyst til å bade. Hun fant et håndkle, en strandmadrass og solkrem. Så gikk hun ned på den lille brygga. Men der gikk det ikke an å bade! Hele sjøen var full av brennmaneter. De lå tett i tett! Frida ropte på farmor. Hun skyndte seg for å se. Hun fortalte at hun hadde sett det samme før, men at det var lenge siden. Frida ble veldig fasinert. Hun tok bilder av det og postet på Facebook. Overskrift: «Varmt i vannet?»

7 FAKTATEKST: FRA GRUNNSKOLE TIL VIDERE-GÅENDE SKOLE

når, Først, Så, Den, I løpet av, også, Først, der, så, før

8 FAKTATEKST: LIKESTILLING

Da, i over 30 år, For at, På den tida, Derfor, I begynnelsen, etter hvert

9 EVENTYR: DET VAR EN GANG ...

en gutt, en vei, et stykke, et skrin, skrinet, skrinet, gutten, et stykke, en nøkkel, nøkkelen, skrinet, nøkkelhull, nøkkelen, nøkkelhullet, låsen, lokket, skrinet, skrinet, halen, en kalv, halen, eventyret

10 FAKTATEKST: CRUISETURISTER I BERGEN

- Det kommer alltid mange turister til Bergen om sommeren.
- Mange av dem kommer med store cruiseskip.
- Skipene legger til ved Bontelabo.
- Derfra kan turistene spasere inn til sentrum.
- På veien går de forbi Håkonshallen og Rosenkrantzårnet.
- Begge deler er kjente landemerker i Bergen.
- På Fisketorget er det alltid yrende folkeliv.
- Hos fiskehandlerne kan kjøpe du fersk fisk og nykokte reker.
- Mange vil ta Fløibanen opp på Fløyen.
- Derfra har de utsikt over hele byen.
- Fra Bergen reiser mange videre til Geirangerfjorden.
- Innerst i Geirangerfjorden stuper bratte fjellsider ned i den dype fjorden.

11 HVORFOR DET? (1)

a) for, b) fordi, c) for, d) for, e) for, f) for, g) for, h) fordi

12 HVORFOR DET? (2)

- Frida skal ha eksamen i morgen. Derfor gruer hun seg.
- Sofie vil gjerne bli dyrlege. Derfor trenger hun gode karakterer.
- En av naboene hadde vært på fisketur. Derfor laget farmor fiskekaker til middag i dag.

- Fredrik har mistet jobben, dessverre. Derfor må han melde seg arbeidsledig.
- Faren har fått en god jobb i Tromsø. Derfor skal hele familien flytte dit etter sommeren.
- Teksten har en del vanskelige ord. Derfor forstår jeg ikke sammenhengen helt.
- Det er organisasjonsfrihet i Norge. Derfor kan alle som vil, melde seg inn i en fagforening.

13 ARTIKKEL: SNART SOMMER?

og, Men, Derfor, selv om, Dessuten, fordi, fordi, Dessuten, likevel

14 HVA SIER EVEN?

Forslag:

Even sier at han trives i jobben sin. Han sier at han aldri kommer for seint. Han forteller at han besøker foreldrene sine minst to ganger i uka. Even sier at han savner noen å dele livet med, men at han elsker å kjøre motorsykel. Han forteller at han drømmer om å reise jorda rundt.

15 HVA SIER SOLRUN? HVA SPØR HUN OM?

Forslag:

- «Det blir fint vær i helgen», sier Solrun.
- «Jeg har laget middag», sier Solrun.
- «Skal du arbeide overtid i helgen, Even?» spør Solrun.
- «Even, Har du snakket med Ola?» vil Solrun vite.
- «Jeg slutter tidlig på jobb i dag», sier Solrun.
- «Jeg vet ikke når Ola slutter på jobb», sier Solrun.
- «Hvem har brukt bilen?» spør Solrun.
- «Vi skal dra i morgen», sier Solrun.

TEKSTER

1 HVILKEN TYPE TEKST ER DET?

5	Hei! Hvordan går det? Her er alt bare bra. Jeg har akkurat fått svar på den siste jobbsøknaden min, og det var positivt! Jeg er innkalt til intervju! Endelig!
4	Nytt sikringsskap er montert, men etter avtale med kunden er ikke kretsene flyttet. Panel er altså ikke montert, men skal monteres når det er klargjort for å trekke ledninger i vegger og tak. Varmekabler montert.
1	Nå kan båtførerprøven avlegges på nett! Vi tilbyr også kurset som leder fram mot eksamen på nett. Nettkurset koster 1300 kroner for medlemmer og 2300 kroner hvis du ikke er medlem. Du kan gi kurset i gave: Dette må jo være den perfekte konfirmasjonspresang!
2	Jeg er pålitelig, positiv og fleksibel. Jeg liker å samarbeide med andre om arbeidsoppgaver, og jeg gjør alltid mitt beste for å bidra til et godt arbeidsmiljø.
6	Legg bordplaten opp ned på gulvet. Finn fram nødvendig verktøy. Sorter skruene i fire like store hauger, og legg en haug ved hvert bordhjørne. Legg også et bordbein ved hvert bordhjørne.

3	Jeg viser til telefonsamtale 3.7.2018. Jeg kjøpte den vedlagte kjolen i nettbutikken deres medio juni. Kjolen ble betalt med kredittkort, og jeg fikk forsendelsen to uker etter. Jeg skriver til dere nå for å be om at kjøpet heves. Da jeg pakket opp forsendelsen, var kjolen full av flekker (se vedlagt bilde).
2	Jeg viser til annonsen deres på jobb.no, og tillater meg med dette å søke den utlyste stillingen.
5	Håper å høre fra deg snart! Hils til Mona og Lars - og en stor klem til Siri. Jeg glæder meg til å se henne igjen. Klem fra Trude
1	I august starter vi opp igjen med våre populære strikkekurs. Kursene har form av strikke kafé der vi hovedsakelig lærer av hverandre og får inspirasjon fra hverandre. Kursansvarlig: Mette Masken. Tidspunkt: tirsdager 18.00-20.30, Bydelshuset Skansen

2 BROSJYRE: HVOR VIL DU REISE I FERIEEN?

- a) 4 (Danmark), b) 2 (Viksund), c) 3 (Kenya), d) 1 (Paris), e) 4 (Danmark), f) 3 (Kenya), g) 2 (Viksund), h) 1 (Paris), i) 2 (Viksund)

3 FORMELT BREV: SØKNAD PÅ LEDIG STILLING

3	Jeg var lærling hos Klær for alle.
1	Jeg viser til annonsen på finn.no, og søker med dette den utlyste stillingen som butikkmedarbeider.
4	Dessverre hadde de ikke behov for flere medarbeidere etter at jeg hadde tatt fagbrevet.
2	Jeg har fagbrev i salgsvag fra 2016.
3	Jeg lærte også å bruke innretninger på et storkjøkken, samt om regler for hygiene.
1	I 2013 og 2014 hadde jeg sommerjobb på Kroa.
4	Erfaringene fra Kroa vil bli nyttige i en eventuell jobb hos dere siden dere også har enkel servering.
2	Da lærte jeg å lage enkle storkjøkkenretter slik som pølse med potetmos, lapskaus, suppe og liknende.
1	Jeg liker å arbeide med mennesker.
2	Jeg må også legge til at jeg er pålitelig og fleksibel.
3	Derfor er det naturlig for meg å være smilende, blid og hjelpsom slik at kundene føler seg velkomne og vil komme tilbake.
4	Linda Jensen
1	Vedlagt søknaden finner dere CV.
3	Med vennlig hilsen
2	Jeg ser fram til å høre fra dere.

Spørsmål:

- a) Hos Kiosken A/S.
b) Fagbrev i salgsvag.
c) Hos «Klær for alle».
d) De hadde ikke bruk for flere ansatte.
e) Hun arbeidet på «Kroa».
f) Hun lærte å lage storkjøkkenretter, å bruke innretninger på et storkjøkken og om regler for hygiene.
g) Ja.
h) Pålitelig, fleksibel, smilende, blid og hjelpsom.

4 ANNONSE: HYTTE TIL SALGS

- a) 2 900 000,-, b) I en dal., c) Badet er moderne, og hytta har en stor varmtvannstank., d) Det tar ti minutter å gå fra parkeringsplassen., e) I løpet av de siste årene., f) Badet, soverommene og kjøkkenet., g) Elektrisk oppvarming og en peis i stua., h) I 1973.

5 INSTRUKSJON: VASKEMASKIN

Riktige setninger:

Første gang du bruker maskinen, må du ikke ha klær i maskinen.

Du må vaske uten klær for å få vekk rester av vann fra fabrikkens kontrollvask.

Vannkranen må være åpen.

Det er viktig å velge 90 grader når du renser maskinen før bruk.

Når maskinen er ferdig, må du sette programvelgeren på Av.

6 FORMELLE E-POSTER (1): FERIEAVVIKLING

- a) De må snarest levere oversikt over hvilke ferie uker de ønsker i sommer.
b) Alle ansatte.
c) Levere oversikt over når jeg vil ha sommerferie.
d) Ansatte på driftsavdelingen.
e) Når som helst i sommer.

7 FORMELLE E-POSTER (2): REISEBEKREFTELSE

- a) Hun har bestilt en reise til San Andrés.
b) Konsulent Hanne Nistad i «Utrolige reiser AS».
c) Til San Andrés.
d) Nei, hun skal reise sammen med en annen voksen.
e) Nei.
f) Hun får en faktura.
g) Nei. (Bare hvis hun vil være veldig høflig.)
h) De kommer i en egen e-post.

8 FAKTATEKST: KOLONIHAGER

- a) I 1907.
b) At arbeiderklassen skulle ha et sted for rekreasjon og matauke.
c) 44.
d) Etter dugnadsprinsippet, det vil si at hagene drives i fellesskap av dem som har hytte der.
e) Sette seg på ei liste i den hagen man ønsker plass.

9 FORMELT BREV: KLAGE

- a) I Gamleveien 16 på Fastlandet.
b) Fordi hun har kjøpt en kjole, og da kjolen kom, var den full av flekker.
c) Kjolebutikken på nett A/S.
d) Ja.

- e) Hun vil at kjøpet heves.
- f) Hun har sendt den med klagen. / Hun returnerer den sammen med dette klagebrevet.

10 ARBEIDSRAPPORT: EL-ARBEID I KJELLER (B1+)

- a) Kl. 07.30.
- b) De skulle legge varmekabler og gjøre klar ny kurs i sikringsskapet i en kjeller.
- c) Kunden.
- d) De foretok inspeksjon av sikringsskapet, og kun den forklarte hvor vegger og dører kom til å stå.
- e) I seks timer og et kvarter.
- f) Kunden hadde lagt ut armeringsnett.
- g) Når veggene har blitt satt opp.
- h) Fordi de skal arbeide mer i kjelleren når kunden er ferdig med å støpe gulv og har satt opp vegger.
- i) Nei, men de har begynt på den.
- j) For å kunne dokumentere arbeidet.

11 UFORMELL E-POST: KJÆRE GUNN

Riktige setninger:

Solrun og Ola bor i Bergen.
Solrun synes at hun og Gunn ses altfor sjelden.
Solrun lurte på om Gunn og Ola har lyst til å bli med dem på biltur.
Solrun og Ola kommer til å ha med mye bagasje på turen.
Evan skal på ferie til Litauen i sommer.

FOTO OG ANDRE ILLUSTRASJONER

- s. 42, 168, 177, 178 © Robert Jarocki
- s. 154 © Raimon Igelkjøn
- s. 171 © Oslo Museum
- s. 172 © Paulina Sroczyńska Mingiacchi
- s. 189 © Gølin Kaurin Nilsen

DREAMSTIME

- s. 31 © Maksym Topchii
- s. 110 (1, 3) © Eric Isselee
- s. 110 (5) © Lext
- s. 148 © Haveseen (bearbeidet)
- s. 176 © Dmitrii Kiselev
- s. 181 (2) © KhengGuanToh
- s. 185 (1) © Gunold
- s. 185 (2) © Masha Kaganovskaya
- s. 185 (3) © Anthony Aneese Totah Jr

ISTOCK

- s. 89 (2) © myhrcaat

SHUTTERSTOCK

- s. 37 © Bardocz Peter (bearbeidet)
- s. 46 (1) © Netfalls - Remy Musser
- s. 46 (2, 3) © Iakov Filimonov
- s. 47 © Voyagerix
- s. 89 (1) © FamVeld
- s. 89 (3) © Robyn Mackenzie
- s. 110 (2) © VanderWolf Images
- s. 110 (4) © Olhastock
- s. 110 (6) © Eric Isselee
- s. 110 (7) © Ammit Jack
- s. 110 (8) © Aksenova Natalya
- s. 155 © andrebanayi
- s. 169 © Andreas Altenburger
- s. 174 © sergemi
- s. 181 (1) © Chantal de Bruijne
- s. 181 (3) © S. Borisov
- s. 181 (4) © racorn

TEKSTKILDER

«De løse hundene». Fra Æsops fabler. Bearbeidet av forfatteren.

«Et lakonisk svar». Etter William Bennett: *The book of virtues*, 1993, norsk utgave Brikt Jensen (red.): *Familiens store lesebok*, Ex libris 1996. Teksten er bearbeidet og tilpasset av forfatteren.

«Skrinet med det rare i». Asbjørnsen, Peter Christen & Moe, Jørgen: *Norske folkeeventyr*. Bokklubben 1982. Tilrettelagt av forfatteren.

«Snart sommer». Av Kristin Bøhle, ndla.no. Bearbeidet av forfatteren.

«Faktatekst: Kolonihager». Etter Wikipedia. Teksten er bearbeidet av forfatteren.